

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1995-1996

PLENAIRE VERGADERING

HANDELINGEN 13

MIDDAGVERGADERING VAN MAANDAG 18 DECEMBER 1995

MIDDELENBEGROTING VLAAMSE GEMEENSCHAP 1996

UITGAVENBEGROTING VLAAMSE GEMEENSCHAP 1996

PROGRAMMADECREET VLAAMSE GEMEENSCHAP 1996

Inhoud

Nr. 13

Maandag 18 december 1995
Middagvergadering

Blz.

Berichten van verhindering

601

Ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1996

- 12 (BZ 1995) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 13 (BZ 1995) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 14 (BZ 1995) – Nrs. 1 tot 3
- 17 (1995-1996) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1996

- 12 (BZ 1995) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 13 (BZ 1995) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 15 (BZ 1995) – Nrs. 1 tot 17
- 16 (BZ 1995) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)
- 17 (1995-1996) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996

- 147 (1995-1996) – Nrs. 1 tot 25

Algemene bespreking (Voortzetting)

601

Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting

601

Sprekers : mevrouw Veerle Heeren, verslaggever, de heren André Denys, Georges Cardoen, verslaggever, Mark Van der Poorten, Ward Beysen, mevrouw Nelly Maes, de heren Tuur Van Wallendael, Francis Vermeiren, mevrouw Vera Dua, de heren Christian Verougstraete, Etienne Van Vaerenbergh, John Taylor, Marc Van Peel, Jos Geysels, minister-president Luc Van den Brande, minister Leo Peeters, minister Wivina Demeester-De Meyer en minister Luc Van den Bossche

Motie van orde

Voorstel tot spoedbehandeling in plenaire vergadering

615

Spreker : de heer Paul Van Grembergen

Ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1996

- 12 (BZ 1995) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 13 (BZ 1995) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 14 (BZ 1995) – Nrs. 1 tot 3
- 17 (1995-1996) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1996

- 12 (BZ 1995) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 13 (BZ 1995) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 15 (BZ 1995) – Nrs. 1 tot 17
- 16 (BZ 1995) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)
- 17 (1995-1996) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996

- 147 (1995-1996) – Nrs. 1 tot 25

Algemene bespreking (Voortzetting)

616

Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting	616
Sprekers : de heren Marc Van Peel, André Kenzeler, minister-president Luc Van den Brande en minister Leo Peeters	
Buitenlandse en Europese Aangelegenheden	620
Sprekers : de heren Fred Dielens, Karim Van Overmeire, mevrouw Cecile Verwimp-Sillis en minister-president Luc Van den Brande	
Cultuur en Sport	625
Sprekers : de heer Michiel Vandenbussche, verslaggever, mevrouw Mieke Van Hecke, de heren Herman Lauwers, Marino Keulen, André Denys, Carl Decaluwé, Jos Geysels, mevrouw Kathy Lindekens, de heren Christiaan Vandenbroeke, Johan De Roo, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heer John Taylor, mevrouw Mia De Schampelaere, minister Wivina Demeester-De Meyer, minister Luc Van den Bossche en minister Luc Martens	
Leefmilieu en Natuurbehoud	636
Sprekers : de heren Jacques Timmermans, verslaggever, Johan Malcorps, Jean-Marie Bogaert en minister Theo Kelchtermans	
Mediabeleid	641
Sprekers : de heren Peter Vanvelthoven, Ludo Sannen en minister Eric Van Rompuy	
Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid	643
Sprekers : de heren Jos De Meyer, verslaggever, Freddy Sarens, Ludo Sannen, mevrouw Marleen Vanderpoorten, de heer Gilbert Vanleenhove, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heer René Swinnen, mevrouw Mia De Schampelaere, de heren Joris Van Hauthem, André Van Nieuwkerke en minister Luc Van den Bossche	
Regeling van de werkzaamheden	664

VOORZITTER : De heer Marc Olivier, eerste onder-voorzitter

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*
- *De vergadering wordt geopend om 14.16 uur.*

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Anny De Maght-Aelbrecht, Emiel Verrijken : gezondheidsredenen ;

Jacques Devolder : buitenslands ;

Johan Sauwens en Herman Suykerbuyk : ambtsverplichtingen.

ONTWERP VAN DECREET houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1996

- 12 (BZ 1995) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 13 (BZ 1995) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 14 (BZ 1995) – Nrs. 1 tot 3
- 17 (1995-1996) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

ONTWERP VAN DECREET houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1996

- 12 (BZ 1995) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 13 (BZ 1995) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 15 (BZ 1995) – Nrs. 1 tot 17
- 16 (BZ 1995) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)
- 17 (1995- 1996) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

ONTWERP VAN DECREET houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996

– 147 (1995-1996) – Nrs. 1 tot 22

Algemene bespreking (Voortzetting)

De voorzitter : Aan de orde is de voortzetting van het begrotingsdebat.

Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting

De voorzitter : Aan de orde is de begrotingsmaterie Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting, waarvoor minister-president Van den Brande en minister Peeters bevoegd zijn.

Mevrouw Heeren, verslaggever, heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren, verslaggever : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, hierbij breng ik verslag uit van de begrotingsbespreking van het luik Huisvesting. De bevoegde commissie besprak dit gedeelte tijdens haar vergaderingen van 16, 21, 22, 28 en 29 november laatstleden. De meeste tijd werd besteed aan de bespreking van de beleidsbrief Huisvesting van minister Peeters, waarin de minister de klemtonen van zijn beleid voor de komende jaren uiteenzet. Het is in eerste instantie zijn bedoeling om continuïteit te waarborgen, door de verdere uitvoering van projecten die reeds tijdens de vorige legislatuur werden ingezet. Daarnaast zullen ook nieuwe accenten worden gelegd, zoals de verbetering van de kwaliteit van bestaande woningen, en aandacht voor renovatie en kleinschalige vernieuwbouw.

De minister stelt een aantal belangrijke projecten voorop. Eerst en vooral wenst hij de uitwerking van een Vlaamse wooncode. Deze wooncode moet de basis vormen van het huisvestingsbeleid voor de volgende jaren. Verder gaat het om projecten rond de verbetering van de woonkwaliteit, de uittekening van de rol van de gemeenten in het woonbeleid, het verbeteren van het premiestelsel voor de renovatie van particuliere woningen, het verbeteren van

Heeren

de service vanwege de overheid in de huisvestingssector, en tenslotte de vereenvoudiging van de procedures voor de subsidies aan de overheidssector. Inzake huisvesting worden nog een aantal specifieke accenten gelegd, die van belang zijn voor het stedelijk beleid. Daarbij springt de uitwerking van een renovatieprogramma via de sociale huisvestingsmaatschappijen het meest in het oog. De bespreking van de beleidsintenties voor volgend jaar van de minister gaf in de commissie aanleiding tot een uiterst interessante gedachtenwisseling, waarbij geen enkel aspect van het beleid ongemoeid werd gelaten. Er werden heel wat vragen gesteld over de financiële situatie van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij, de concrete inhoud van de wooncode, de werking van de erkende vennootschappen en die van het premiestelsel, de relatie van het huisvestingsbeleid met Vlabinvest, en over andere onderwerpen. In de commissie bleef men lange tijd stilstaan bij de impact die het huisvestingsbeleid kan hebben op de grootstedelijke problematiek. Verschillende leden hebben gewezen op het belang van een doorgedreven renovatie- en inbreidingsbeleid en op de noodzaak om jonge gezinnen naar de stad te brengen. De regering diende bij het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting een aantal amendementen in. Deze werden door de commissie aangenomen. Ze hadden tot doel de NV Domus Flandria toe te laten subsidies in het kader van het urgentieplan voor sociale huisvesting te prefinancieren en om het fonds voor de financiering van het urgentieplan voor de sociale huisvesting te machtigen rechtstreeks subsidies te verstrekken aan de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij. Het aan de commissie toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting voor het begrotingsjaar 1996 werd tenslotte door de commissie goedgekeurd. Ook de aan de commissie toegewezen artikelen van het decreet houdende de bepalingen tot begeleiding van de begroting werden door de commissie goedgekeurd. Tot zover het verslag van de bespreking van de begroting huisvesting in de commissie van de Vlaamse Raad.

Ik wens hierbij nog een aantal aspecten van het huisvestingsbeleid te belichten. Tijdens de vorige legislatuur werd op het gebied van huisvesting heel wat op het getouw gezet, zoveel zelfs dat het me verstandig lijkt om de genomen initiatieven, zoals het urgentieprogramma en het gewijzigde premiestelsel, aan een grondige evaluatie te onderwerpen. Wat het urgentieprogramma betreft zal het u zeker niet onbekend zijn dat vanuit de CVP-fractie enige kritische geluiden te horen waren. De noodzaak aan bijkomende woongelegenheden werd door onze fractie nooit in vraag gesteld. De korte tijdspanne waarin het vooropgestelde contingent van 10.000 woningen werd gehaald, bewijst in voldoende mate dat de huisvestingsnood toen groot was en vandaag nog steeds is.

Mijnheer de minister, ik wil aandringen op een volledig overzicht over de uiteindelijke kostprijs van dit programma. Ik ben zeker niet de enige, die zich hierover vragen stelt. Dat bewijzen de opmerkingen van het Rekenhof. Deze instelling stelt in zijn laatste rapport dat het complexe subsidiestelsel dat voor dit urgentieprogramma werd uitgewerkt, het begrotingsprogramma huisvesting ten minste tot het jaar 2015 zal bezwaren. De gewestinsbreng zal de 15 miljard frank gewaarborgde middelen uiteindelijk ruimschoots overschrijden. Ik zou het ten zeerste betreuren dat het toekomstige huisvestingsbeleid al te zeer zou worden bezwaard door de uitgaven die dit urgentieprogramma opsloort.

Het hoeft niet gezegd dat een aangepaste en volwaardige huisvesting onontbeerlijk is voor een evenwichtige en gezonde ontplooiing van mens en maatschappij. De huisvesting moet daarom beantwoorden aan een hele reeks voorwaarden die zich volgens mij niet alleen beperken tot de beslotenheid van de woning zelf, maar zich eveneens situeren in de woonomgeving, de materiële en sociale samenstelling van een buurt, de uitrusting en de voorzieningen, de communicatiemogelijkheden binnen maar ook buiten een wijk en de diversificatie in de bevolkingsgroepen.

Wonen is of zou de basis van echt samenleven moeten worden. Ik ben er dan ook van overtuigd dat de taak van een erkende vennootschap verder reikt dan het bouwen van woningen. Ze heeft ook een sociale opdracht. Een erkende vennootschap moet mijns inziens de mogelijkheid hebben om stimuli in te bouwen en randvoorwaarden te creëren, zodat bewonersbetrokkenheid en buurtwerking zouden worden gestimuleerd. Het sociale huurstelsel is aan een dringende evaluatie toe, vooral wat het bestrijden van de sociale huurfraude betreft. Huisvestingsmaatschappijen hebben geen enkel zicht op de werkelijke gezinssamenstelling van hun huurders. U moet er zich evenwel van bewust zijn dat, wanneer maatschappijen geen zicht hebben op wie werkelijk op een bepaald adres woont, ze ook de misbruiken niet kunnen aanpakken en bijgevolg ook de woningen niet kunnen toewijzen aan wie ze nodig heeft. Tot de accenten die naar voren zijn gekomen, behoort onder andere de vereenvoudiging van verschillende subsidiemechanismen. Hierbij willen we u een suggestie doen. Voor vele kleinschalige en inbreidingsgerichte projecten dient men soms voor een klein deel van de infrastructuurwerken een beroep te doen op artikel 80. Het betreft het aanleggen van voetpaden of de toegang tot garages. Dit leidt vaak tot vertraging in het bouwdoossier. Bovendien gaat het ook vaak over heel kleine sommen, maximaal 150.000 frank. Men zou deze kleine werken kunnen opnemen in het bouwdoossier, zodat de subsidiëring zou kunnen gebeuren op basis van de laagste regelmatige inschrijving. Dit heeft tot gevolg dat een dossier veel vlugger en efficiënter zou kunnen worden gehan-

Heeren

teerd. Mijnheer de minister, alhoewel tijdsgebrek mij verhindert alle aspecten van het huisvestingsbeleid te behandelen, wens ik nog twee elementen te beklemtonen. Ten eerste, de problematiek van de eigen middelen. Het regeerakkoord ter zake heeft onrust gezaaid bij de erkende vennootschappen. De regering is van plan de middelen beheerd door de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij maximaal te mobiliseren. Dit wekt de indruk dat de eigen middelen van de vennootschappen zullen worden aangeslagen. Ik deel uw standpunt dat maatschappijen moeten worden aangezet om hun middelen effectief en efficiënt in te zetten. Maatschappijen moeten deze middelen echter inzetten binnen hun eigen werkgebied. Zij mogen niet het slachtoffer worden van een politiek uit het verleden die er enerzijds op gericht was te investeren in renovatieprojecten en anderzijds de verkoop van woningen als doel had. U kunt de maatschappijen met aanzienlijke reserves aanzetten leegstaande woningen aan te kopen en te renoveren. Dit initiatief kan een middel zijn om de strijd tegen leegstand en verkrotting te bevorderen.

Ten slotte vraag ik bijzondere aandacht voor de problematiek van de bewoners van caravans. De toestand is schrijnend. Voor velen is een caravan of een timmerwerk van golfplaten de enige betaalbare huisvesting. Wie weinig geld heeft en snel een woning moet vinden, kan niet terecht op de huisvestingsmarkt. Voor de armsten onder ons hebben wij veel sympathie maar te weinig empathie ! Mijnheer de minister, ik zou u willen vragen rekening houdend met de complexiteit van het probleem, welke maatregelen u wenst te nemen zodat de talrijke bewoners van een caravan een toekomstperspectief krijgen ?

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer de voorzitter, mevrouw Heeren is verslaggeefster. Zij heeft haar spreektijd ruimschoots overschreden. Zal u daar rekening mee houden en de spreektijd van de overige sprekers van de CVP inkorten ?

De voorzitter : Mijnheer Denys, u hebt gelijk. Mevrouw Heeren heeft haar spreektijd met 1 minuut overschreden.

De heer Cardoen, verslaggever, heeft het woord.

De heer Georges Cardoen (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, heren ministers, collega's, mijn verslag handelt over de domeinen Vlabinvest en Binnenlandse Aangelegenheden en Stadsvernieuwing. De bevoegde commissie heeft de begroting van deze domeinen besproken tijdens de vergaderingen van 16, 21, 22, 28 en 29 november 1995.

De uitgavenbegroting van Vlabinvest voor 1996 wordt geraamd op 300 miljoen frank. Een vastleggingsmachtiging

van 1 miljard frank is overdraagbaar naar het volgend begrotingsjaar.

Momenteel is 15 miljoen frank vastgelegd. Het vereffeningskrediet wordt geraamd op 300 miljoen frank. Tevens wordt 65 miljoen frank voorzien voor proefprojecten, erfpacht en grondverwerving. De minister-president onderstreepte dat de uitvoering van het Vlabinvest-programma in 1996 op het terrein vaste vorm zal aannemen. De investeringen die in 1996 gedaan worden, zullen op termijn toelaten om huisvesting te bieden aan meer dan 500 personen uit de doelgroep van Vlabinvest. Bij de bespreking van de bevoegdheden van minister Peeters werd veel aandacht besteed aan de beleidsbrief – Vlaanderen sturen, Lokaal besturen -, waarin de minister de grote, belangrijke lijnen aangeeft van zijn beleid voor de komende jaren.

Hierbij werd een brede waaier van onderwerpen behandeld die ongeveer alle aspecten van de beleidsvoering in de gedecentraliseerde besturen betreffen. Als belangrijkste accenten stelde de minister ondermeer voorop : het sluiten van convenanten met de lokale besturen, de uitbouw van de gemeenten als volwaardige eerstelijnsbesturen, aandacht voor het financieel beleid van de gemeenten en de verdere uitbouw van een samenhangend personeelsbeleid. De bespreking van de in deze beleidsbrief vervatte krachtlijnen door de commissieleden leidde tot een zeer boeiende gedachtenwisseling waarbij meerdere collega's nadere uitleg vroegen over de door de minister gelegde klemtonen. Voor de gedetailleerde weergave daarvan verwijs ik naar mijn schriftelijk verslag.

Inzake het stedelijk beleid zijn een aantal cruciale bepalingen opgenomen in het decreet houdende bepaling tot begeleiding van de begroting, met name de oprichting van het Sociaal Impulsfonds en de instelling van een heffing op de leegstand. Ook dit luik gaf aanleiding tot een vinnige discussie. Een amendement dat ertoe leidde de bepalingen betreffende de heffing op de leegstand uit het programmadecreet te lichten, werd door de commissie niet aangenomen. Tot besluit hechtte de commissie haar goedkeuring aan de begroting en aan de aan de commissie toegewezen artikelen uit het programmadecreet.

Mijnheer de voorzitter, met uw goedvinden zou ik aan dit verslag nog enkele persoonlijke bedenkingen willen toevoegen. Inzake de veiligheid. Er is de jongste tijd veel te doen geweest rond de veiligheid in de gemeenten en steden. Enkele gemeenten startten op eigen initiatief met de oprichting van een 'burgerwacht', wat door de minister nadien werd verboden. Een volkomen juiste en verantwoorde beslissing, waar ik voor 100 percent achter sta. De minister verspreidde echter een aanbeveling voor de gemeenten betreffende de ondersteuning en begeleiding van gemeentelijke bewonersdiensten. Ondertussen vernam ik ook via de pers dat in Kruibeke elke nacht agen-

Cardoen

ten van een privé-bewakingsfirma zullen patrouilleren in de woon- en industriezones, teneinde het groeiende gevoel van onveiligheid bij de bewoners tegen te gaan. Ik zou dienaangaande nogmaals willen waarschuwen voor de gevaren die ook aan een systeem van bewonersdiensten inherent verbonden zijn. Ik hoop oprecht dat initiatieven zoals dat van Kruibeke, of de oprichting van de vooropgestelde bewonersdiensten, geen versnellende factor zal zijn in de evolutie van onze maatschappij naar een samenleving van georganiseerd wantrouwen, waarin burelen een 'verklikkersfunctie' ten opzichte van elkaar vervullen. Dit baart me zorgen. Dit zou immers leiden tot een angstpsychose, wat duidelijk niet de bedoeling van de minister kan zijn. In dat kader juich ik het initiatief toe, waarbij een aantal gemeenten, onder impuls van rijks-wacht en politie, en naar het voorbeeld van de rijks-wacht van Aalst, starten met de invoering van een veiligheids-pasje voor hun jeugdige inwoners. Dit pasje maakt, zonder paniektoestanden en in alle rust en kalmte, de problematiek van de veiligheid bespreekbaar bij zeer jonge mensen. Het maakt hen daarenboven een stuk weerbaarder, en bereidt hen degelijk voor op hun plaats in de volwassen maatschappij. Mijnheer de minister, ik vind dat een zeer mooi en nuttig initiatief, dat uw volledige steun verdient. Het is me anderzijds ook bekend dat, op initiatief van de luitenant-generaal van de rijks-wacht en de generale staf, door een polyvalent samengestelde project-groep vandaag wordt gewerkt aan een preventiepakket. Dat project zou onder meer moeten toelaten om de golf van verdwijningen van kinderen en jonge mensen om te buigen. Het is nuttig en nodig om ook vanuit Vlaanderen een aangepast budget ter beschikking te stellen om dit preventiepakket te ontwikkelen. En eens het is samengesteld en getest, zou het moeten kunnen gratis worden ter beschikking gesteld aan scholen en jeugdbewegingen. Tot slot nog een woord over de kostprijs van de politiediensten. Deze materie behoort tot de bevoegdheid van de federale regering. Maar toch zou ik willen vragen om deze problematiek binnen het overleg bespreekbaar te maken.

Bij verbalisering door gemeentelijke politiediensten zou een deel van de opbrengst van de opgestelde processen-verbaal ten goede moeten komen van de betreffende gemeenten. Dit lijkt mij billijk, gelet op de steeds hogere eisen die in het kader van het veiligheidsbeleid aan de gemeentelijke politiediensten en aan de bevolking worden gesteld. Mijnheer de minister, er worden veel inspanningen geleverd door de politie en dat kost de gemeenten veel geld. We hoeven niet te vrezen voor een inflatie van bekeuringen. Veeleer zou op die manier een einde komen aan de parallelle systemen van parkeerbonnen, die we in sommige steden kennen. Ik hoop dat de minister deze problematiek aanbrengt bij de federale regering en dat

we op dit gebied enige voldoening kunnen krijgen. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer Van der Poorten heeft het woord.

De heer Mark Van der Poorten : De sector binnenlandse aangelegenheden kent in deze begroting een zeer matige groei. Er kan gesproken worden van een stabilisering, waarbij de reële groei volledig wordt gedragen door de evolutie van het Gemeentefonds. Onze fractie waardeert de naleving van het vastgesteld stijgingsmechanisme van het Gemeentefonds en wij blijven opteren voor de handhaving van de vastgestelde groeivoeten van het Gemeentefonds en het Investeringsfonds. Die vrijwaring is ons inziens een absolute voorwaarde voor het behoud van een gezonde financiële situatie van de gedecentraliseerde besturen en voor de efficiënte werking van die diensten en de kwaliteit van de dienstverlening.

De veelheid aan taken waarmee de gemeenten worden geconfronteerd, maken van het behoud van een stabiele financiering een absolute noodzaak. Wij zijn dan ook voorstander van een beleid dat op drie pijlers steunt. De eerste pijler is het Gemeentefonds, met een algemene financiering van de gemeenten. De tweede pijler is de financiering van de investeringsuitgaven via het Investeringsfonds. We zijn het wel eens met een evaluatie van de bestedingen, de doelmatigheid en de beperktheden van dit fonds. De derde pijler is het Sociaal Impulsfonds, waarvan de middelen substantieel moeten aangroeien om de problemen van achterstelling, verloedering en andere samenlevingsproblemen ter plekke te bestrijden. We zijn voorstander van de regelgeving over de ontradende heffing op leegstand : we willen die als financieringsbron voor dit fonds invoeren. De ervaring leert echter dat een aanzienlijk aantal leegstaande en verkrotte woningen niet terug worden opgenomen in het marktaanbod. Dit heeft een nefaste invloed op het straatbeeld en de buurt en vloekt met het streven naar een kwalitatieve leefomgeving. Wij zijn voorstanders van een globale aanpak door de Vlaamse regering. Via deze heffing moeten de eigenaars worden aangezet tot spontane renovatie of tot het op de markt brengen van hun onroerende goederen. De efficiëntie van een dergelijke ontradende heffing werd reeds bewezen : gemeenten en steden die een dergelijk belastingsreglement consequent hebben toegepast, ondervinden reeds de positieve gevolgen. Een uniformisering van de regelgeving door de hogere overheid is wenselijk en kan een zeer nuttig instrument vormen. Een inventarisatie kan heel wat werk vergen. De gemeenten spelen daarbij een belangrijke rol. Er moet een degelijke vergoeding worden voorzien voor de kosten die zij daarbij maken. We stellen ons dan wel de vraag naar de omvang van deze vergoeding. Gemeenten met een leegstandbelasting, kunnen deze belasting behouden of opcentiemen daarop toepassen.

De voorzitter : De heer Beysen heeft het woord.

De heer Ward Beysen : Een aantal gemeenten en steden hebben sinds geruime tijd een dergelijke heffing ingevoerd. Is de heer Van der Poorten van mening dat bij de heffing op leegstand deze gemeenten en steden niet mogen lijden onder minder ontvangsten ? Zo niet, denk ik dat dit voor sommige steden een grote aderlating zou betekenen. Deze nieuwe heffing zou moeten worden besproken via een afzonderlijk decreet, in plaats van deze nu tijdens het begrotingsdebat te bespreken. Zoals ik reeds in de commissie stelde : als men het er mee eens was de besprekingen rond Telenet los te koppelen en afzonderlijk bij decreet te regelen, zou het niet meer dan normaal geweest zijn dat men deze belasting op leegstand eveneens afzonderlijk bij decreet zou regelen ? Dit is tē belangrijk, niet alleen omdat het ingrijpt in de inkomsten van steden en gemeenten, maar ook omdat vele burgers geconfronteerd zullen worden met de nieuwe situatie. Mijnheer de minister, het ware beter geweest hadden we dat hier in alle openheid kunnen bespreken, in plaats van het te verdoezelen in uw begroting en uw programma. *(Applaus bij de VLD)*

De voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Nelly Maes : Mijnheer de voorzitter, ik wil me aansluiten bij het pleidooi van de heer Beysen voor een aparte regelgeving. Ik ben afkomstig van een gemeente waar een dergelijk belastingsreglement uitgewerkt werd. Er stelt zich wat dit betreft niet alleen een financieel probleem. Deze uitwerking heeft ons maanden tijd gekost. Om een goede reglementering op te stellen is een intensief bekijken van alle gevels, alle gebouwen vereist. Ik vraag me af of de Vlaamse regering niet alweer riemen aan het snijden is uit het leer van de gemeenten, terwijl ze zelf niet over de instrumenten beschikt om een eenvormige, eenduidige regeling uit te werken. Ik zie niet in hoe ze dit laatste kunnen bereiken.

De voorzitter : Minister Peeters heeft het woord.

Minister Leo Peeters : Mijnheer de voorzitter, collega's, laat ik misschien even herhalen wat ik daaromtrent reeds in de commissie verklaarde. Deze heffing werd ingevoerd in samenspraak met de diverse lokale besturen. Alleszins werd gegarandeerd dat ze geen vermindering van de inkomsten van deze besturen zou veroorzaken. Deze garantie werd ingebouwd, zodat de gemeenten nu nog meer dan vroeger de mogelijkheid hebben, om deze regeling in het programmadecreet als juridische grondslag te gebruiken. We wisten dat er bij deze besturen heel wat betwistingen waren. Voor de eerste keer wordt in een door de lokale besturen uit te werken regeling voorzien dat de daarmee gepaard gaande kosten vergoed zullen worden. Ik wil nogmaals benadrukken dat er een zeer nauw over-

leg heeft plaatsgevonden met lokale besturen en met de Vereniging van Steden en Gemeenten, die in deze toch ook een zekere bevoegdheid heeft.

De voorzitter : De heer Van der Poorten heeft het woord.

De heer Mark Van der Poorten : Tegen de heer Beysen wil ik zeggen dat het voor ons essentieel is dat een dergelijke heffing er in een beginfase kan toe bijdragen om het proces in werking te zetten waardoor deze nefaste ontwikkeling gekeerd kan worden. Daardoor kan men de maatschappelijke kosten verhalen op diegenen die het verval veroorzaakt hebben. Wij menen dat een dergelijk instrument ten volle kan bijdragen tot het bestrijden van fenomenen als leegstand en verkrotting. Wij blijven belang hechten aan de naleving van de decretale stijgingsmechanismen van het gemeentefonds, het investeringsfonds en het provinciefonds. Wij stellen echter vast dat dit in het geval van het provinciefonds dit jaar niet werd aangehouden. Door de niet-indexatie verliest dit fonds 65 miljoen frank. Dit lijkt me op zijn minst verwonderlijk, net nu ook in het regeerakkoord meer dan ooit het nut van de provincies als tussenliggend beleidsniveau werd voorop gesteld. Ik kan me best indenken dat deze regering gegronde redenen wil aanvoeren ter rechtvaardiging van deze ingreep ; alleen zijn deze me niet geheel duidelijk. Ik hoop echter dat het een eenmalige operatie betreft : de basisfinanciering van de gedecentraliseerde besturen behoeft immers geen experimenten. Graag wil ik ook even de aandacht vestigen op de personeelsproblematiek in de lokale besturen. Het sectoraal akkoord van juni 1993 voor het personeel van de lokale en regionale besturen was ongetwijfeld een belangrijke stap. Het is zonder meer een goede zaak dat via een sectoraal akkoord stimulansen worden gegeven tot verbetering van het lokale personeelsbeleid.

De voorzitter : Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Nelly Maes : Mijnheer de voorzitter, als ik één ding hypocriet vond dan was het wel de belofte van minister Kelchtermans dat de gemeenten een statuut Kelchtermans mochten toekennen. Een groot aantal gemeenten kunnen dit niet betalen. Minister Kelchtermans kan het ook niet betalen, wil dit trouwens niet. Hij legt dit op als een mogelijkheid, die de stad Antwerpen bijvoorbeeld 1,9 miljard frank kost. De stad Antwerpen heeft geen geld, maar ziet zich verplicht dit bedrag te betalen. Een aantal andere gemeenten heeft dit ook gedaan. Mijn stad beschikt daartoe ook niet over de nodige middelen.

Deze verhoging zou neerkomen op een verhoging van 3 percent in de personenbelasting. Dat is de weerslag van de kostprijs voor het OCMW en voor de stad. Niemand kon dit betalen, maar men organiseert de druk om dit statuut toe te kennen. Ik vind dit onverantwoord, en wan-

Maes

neer de Vlaamse Gemeenschap meesternormen en consoorten hanteert moet ze zich daartoe beperken. Als zij mogelijkheden en verplichtingen wil scheppen, moet zij daar zelf de financiële gevolgen van dragen en die niet afwentelen op de gemeenten onder het mom dat dit slechts facultatief is. De vakbonden bekijken dit anders : ze nemen het en gaan verder. Op dit ogenblik zijn al meer dan 50 gemeenten ingestapt, en daardoor wordt de druk op de anderen onhoudbaar.

De voorzitter : De heer Van der Poorten heeft het woord.

De heer Mark Van der Poorten : De kritiek van mevrouw Maes kan ik voor een deel bijtreden. Er zijn nog een aantal andere kritieken die kunnen worden aangehaald om te staven dat dit een financiële dobber is voor tal van gemeenten. Ook is er een keurslijf aangeboden van weddenschappen en functionele vereisten dat eenzijdig werd opgelegd en naargelang de aard en de grootte van de gemeenten een stuk differentiëring nodig maakt. Vooral de besturen die specifieke functies kennen die niet in alle gemeenten voorkomen, blijken ook wel moeilijkheden te kennen om hun personeel in een beperkt aantal graden onder te brengen. Een evaluatie van deze akkoorden lijkt ons aangewezen om te komen tot een grotere verfijning, een betere differentiëring en een dynamischer personeelsbeleid. Een meer bedrijfsmatige aanpak moet uiteindelijk mogelijk worden gemaakt opdat de lokale besturen nog meer klantvriendelijke openbare ondernemingen zouden kunnen worden. Anderzijds horen wij ook kritiek op de procedure van goedkeuring van personeelsformatie en het statuut door de toezichthoudende overheden. Die overheid zou – volgens de kritiek – een te rigide opstelling hanteren, waarbij het eigen en nogal hiërarchisch model van formatie wordt vooropgesteld met beperking van het aantal betrekkingen op de niveaus A en B. Ik heb er in de commissie ook op gewezen dat de maatschappelijke evoluties op heden een meer gekwalificeerd personeel vergen om via beleidsvoorbereiding en -uitvoering het toch al sterk bevraagde beleid op gemeentelijk vlak mee gestalte te geven. Onze fractie wil haar volle medewerking verlenen bij de opzet tot de herwaardering van de lokale mandatarissen, zowel op inhoudelijk vlak als op het vlak van een hogere waardering, moreel en financieel. Wij zijn ervan overtuigd dat in onze lokale besturen mensen aanwezig zijn met verantwoordelijkheidszin, die zich gemotiveerd willen inzetten voor het welzijn, maar daarvoor ook niet langer betutteld of getaxeerd willen worden.

Ik wil overigens ook de aandacht vestigen op de regionalisering van de basiswetgeving voor gemeenten en provincies zoals was voorzien in het Sint-Michielsakkoord. Wij zijn ervan overtuigd dat deze regionalisering absoluut noodzakelijk is om op Vlaams vlak een gecoördineerd be-

leid naar de gedecentraliseerde besturen te kunnen uitwerken, en om een grondige modernisering van de gemeentelijke en provinciale organisatie te komen. Er zijn op het federale vlak wellicht hetere thema's aan de orde, waardoor deze regionalisering misschien niet onmiddellijk als een topprioriteit zal worden afgedaan. Ik wens een beroep te doen op de minister en de Vlaamse regering om erover te waken dat die regionalisering niet naar het achterplan zou worden geschoven. In het politieke bedrijf worden veel taken opgedragen aan de lokale besturen en het beleid stelt veel verwachtingen aan de gedecentraliseerde besturen, die bovendien algemeen worden erkend als de instelling die het dichtst bij de bevolking staat. Daarom moet er ook de bereidheid zijn om die gemeentelijke en provinciale organisaties de mogelijkheid te bieden zich te moderniseren binnen een wettelijk kader dat wordt afgestemd op die hogere verwachtingen.

De voorzitter : Mijnheer Van der Poorten, ik had u extra spreektijd gegeven, maar die heeft u ook al overschreden. Ik wil u dan ook vragen uw betoog af te ronden.

De heer Mark Van Der Poorten : Ik zou de Vlaamse regering willen verzoeken dit onderwerp op de politieke agenda te plaatsen, omdat het debat over de krachtlijnen van een toekomstig Vlaams gemeente- en provinciedecreet op zich een ware uitdaging vormt.

Ik dank u. (*Applaus bij de CVP en de SP*)

De voorzitter : De heer Van Wallendael heeft het woord.

De heer Tuur Van Wallendael (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, dames en heren ministers, collega's, probeert u zich even de volgende situatie voor te stellen. U bent voor het eerst verkozen in deze hoge vergadering en u hoort de belangrijkste politicus van dit land op de televisie verklaren dat men nu de dringende problemen gaat aanpakken van de grote steden. Dezelfde boodschap wordt de dagen nadien herhaald door andere politici van alle mogelijke partijen, en u denkt dan als verkozen uit één van deze steden : we zijn er, we kunnen eraan beginnen. In de daaropvolgende weken en maanden krijgt u een cursus in Realpolitik tijdens de onderhandelingen over het voorziene budget en de verdeling ervan. Voor u het weet, spreekt u over een veel kleiner bedrag dan u had gehoopt.

U begrijpt dan ook dat mijn oorspronkelijk enthousiasme enigszins is bekoeld. Het vooropgestelde eindresultaat kan mij nochtans ten dele bekoren. Een potentieel interessant instrument om aan een stedelijk beleid te doen is het SIF. En ook het onderwijs is een essentieel middel.

In het kader van een stabiele financiering is het ook positief dat aan alle gemeenten een vaste som wordt gegarandeerd. Interessant is ook dat de bijkomende middelen van

Van Wallendael

wat ik het eigenlijke SIF zou noemen, worden toegekend op basis van bepaalde criteria. Ik stel vast dat alle fracties zich voor een groot deel kunnen terugvinden in die criteria. Het lijkt me wenselijk dat de toekomst van dat SIF ook decretaal wordt vastgelegd, opdat de gemeenten zekerheid zouden krijgen over hun financiering en de convenanten tussen de twee, de overheid en de gemeenten, kunnen worden afgesloten.

Die resultaatverbintenissen lijken me een goede zaak. Zij laten namelijk een geïntegreerde aanpak toe. Ik denk aan enkele concrete projecten die al van start zijn gegaan en die door het SIF kunnen worden gesteund. Voor de buurt waar ik woon, Antwerpen Noord, is een wijkontwikkelingsplan opgezet, boordevol zeer goede ideeën. Daaraan zou het SIF een bijdrage kunnen leveren. Het lijkt mij dat er voor de eerste keer op een goed overdachte en geïntegreerde manier gewerkt wordt. Er werd nagedacht over de verloedering van de middenstand, over de verkommering van de leegstaande huizen.

Het sociale weefsel dat in die wijken bedreigd is, moet hersteld worden. De politici zijn weggetrokken, omdat er toch niemand was om voor te blijven. De kerk en alles wat daarbij hoort, is weggetrokken : er blijven alleen wat kleine, verbrokkelde resten over. Het enige dat gebleven is, zijn de laatste neringdoenden die de zaak bij elkaar proberen te houden. Die moeten in elk geval gesteund worden.

Mevrouw Maes sprak tijdens de vergadering van vrijdag over arrogante Antwerpenaars en misschien ben ik er wel één van. Ik kan echter niet akkoord gaan met de veel gehoorde kritiek dat het SIF een beloning is voor slechte bestuurders. Ik wil geen diploma van goed beleid verlenen aan de bestuurders van de grote steden, want dat komt aan de kiezer toe. *(Onderbreking door de heer Filip Dewinter)*

Een aantal problemen van de grote steden zijn echter niet controleerbaar. Er zijn een aantal factoren waarop men invloed probeert uit te oefenen, maar waarop men niet echt invloed heeft. In zijn boek Metropolis bewijst UFSIA-professor De Brabander dat de stadsvlucht jaren werd gesubsidieerd. Men mag dus de schuld voor de stadsvlucht niet op de rug van de bestuurders schuiven. Door de stadsvlucht ontstonden de afgebrokkelde buurten en de gaten in die buurten werden opgevuld door mensen die niet zo heel veel geld hebben en die de steden geen inkomsten opleveren. De anonimiteit van de stad lokt mensen die moeten geholpen worden, zoals bijvoorbeeld de inwoners van de zogenaamde kolonies voor landlopers die tijdens de vorige zittingsperiode werden gesloten. En mensen helpen kost geld, veel geld. Daarbij komen de problemen die niet alleen de grote steden ken-

nen, maar die eigen zijn aan elke stad met een centrumfunctie. Die functie brengt kosten met zich mee die maar voor een gedeelte vergoed worden. Sommige van die kosten zijn trouwens moeilijk in geld uit te drukken. Onlangs stond ik bij een verkeerslicht achter een auto met een sticker waarop stond Ik woon in Edegem. Ik koop in Edegem. Ik woon in Edegem, ik koop in Edegem. De chauffeur van deze wagen wou zeggen : ik rijd nu wel in de stad Antwerpen maar ik steun de middenstand van mijn gemeente. Daarnaast hing een bordje van de garage, waar had hij die wagen gekocht ? Niet in Edegem ! In Edegem is er geen garage. Om die wagen te kopen moest deze chauffeur naar Antwerpen komen. Opdat hij naar Antwerpen kan komen, hebben wij straten aangelegd, niet alleen voor hem gelukkig, op zaterdagmiddag organiseren we verkeerspolitie en we zorgen voor parkeerruimte. Dit soort zaken is moeilijk in geld uit te drukken. Het is een enorm probleem om daarvoor vergoedingen uit te keren. Ik stel daarom voor dat we naast deze begroting, die ik een goede zaak vind, naast dit SIF, dat ik een goede zaak vind, dat we eens nadenken of we niet telkens opnieuw achter de feiten aanlopen en pleisters kleven op een houten been. We zouden moeten kunnen overschakelen op een andere financieringsvorm voor de grote steden. We moeten nadenken over andere belastingen, wat helaas niet binnen onze bevoegdheid valt. We moeten overleggen met de federale overheid om meer te doen dan nu.

De voorzitter : Minister Demeester-De Meyer heeft het woord.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Ik ben het grotendeels eens met de bekommernis van de heer Van Wallendael. Ik heb een vraag. Volgens mij zit er een contradictie in wat u zegt. U zegt : één, niet alles is met geld op te lossen ; twee, het is noodzakelijk de groei van het SIF per decreet vast te leggen ; drie, u gaat ermee akkoord dat een resultaatverbintenis gekoppeld wordt aan de vraag om geld. Ik ben het met u eens dat het SIF moet groeien. Ik heb u ook horen zeggen dat de steden, de achtergestelde buurten op termijn moeten weten waar ze aan toe zijn voor de financiering van hun werking. Is het vastleggen van die groei daarmee niet in tegenspraak ? Dat is immers – zoals u zelf zegt – niet louter in cijfers uit te drukken. Verder, als de resultaatverbintenis er komt, wat gaat men ermee doen ? Het gaat niet zozeer om de financiering van de probleemgebieden zelf, het gaat erom dat we aantonen dat we impulsen geven.

De heer Tuur Van Wallendael : Ik kan u gedeeltelijk volgen, mevrouw Demeester. Het moet inderdaad mogelijk zijn om een iets langere planning van twee tot drie jaar op te stellen. Daarbij moet men zo nauwkeurig mogelijk meten op welk bedrag men een beroep kan doen. Toen ik sprak over het wijkplan Antwerpen-Noord dat nu op pa-

Van Wallendael

pier staat en klaar is voor uitvoering, op het geld na, dan is dat een beetje vooruitlopen op de feiten. Maar het zou toch leuk zijn voor andere projecten als men tamelijk nauwkeurig zou weten over hoeveel geld men kan beschikken.

De voorzitter : Minister Demeester-De Meyer heeft het woord.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Ik wil nog even repliceren. Ik ken de plannen van Antwerpen-Noordwijk zeer goed. U weet beter dan wie ook dat niet alleen het Sociaal Impulsfonds daarin een rol kan spelen maar ook dat Urban daarin een rol kan spelen ; dat daar met VFIK-gelden heel wat kon gedaan worden. Het gaat er niet alleen om met welke centen men werkt maar vooral wat gaan we daar samen doen ?

De voorzitter : De heer Cardoen heeft het woord.

De heer Georges Cardoen : Mijnheer de voorzitter, ik wil aan de heer Van Wallendael zeggen dat wij begrijpen dat een grootstad als Antwerpen bijzondere en exceptionele kosten moet dragen. Ik ben onvoldoende op de hoogte om de toestand te kunnen inschatten maar ik ben ervan overtuigd dat hetgeen u zegt overeenstemt met de werkelijkheid. Men praat gewoonlijk over de exceptionele uitgaven maar nooit over het inkomen. Dat is ook belangrijk. De driehonderd en zes gemeenten van Vlaanderen geven blijk van hun solidariteit met de twee grootsteden die ongeveer tweeënveertig percent van hun inkomen uit het Gemeentefonds halen. Dat betekent heel wat. Dat is vijf- tot zesmaal meer dan het gemiddelde van de Vlaamse gemeenten.

De heer Tuur Van Wallendael (Op de tribune) : Ik denk dat u gelijk hebt, mijnheer Cardoen.

De voorzitter : De heer Vermeiren heeft het woord.

De heer Francis Vermeiren (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, dames en heren ministers, collega's, ik wil eerst en vooral de verslaggevers van de commissie bedanken. Ze slaagden erin, in samenwerking met de diensten, een zeer duidelijk overzicht te geven van de brede discussie die binnen de commissie werd gevoerd. Uit het verslag blijkt zeer duidelijk dat er een meer progressieve aanpak zou moeten zijn. Iedereen in dit halfrood is zich ervan bewust dat de lasten meer en meer naar de ondergeschikte besturen worden verschoven, door het goedkeuren van nieuwe decreten, door het opleggen van nieuwe verplichtingen aan de gemeenten. Door de oprichting van het Sociaal Impulsfonds wekt de Vlaamse regering de indruk dat de gemeenten in Vlaanderen weldra zullen kunnen beschikken over een nieuwe financieringsbron, naast het Gemeentefonds en

het Investeringsfonds. Volgens een aantal persberichten is er blijkbaar nogal wat onenigheid binnen de meerderheid over dit Sociaal Impulsfonds. En terecht, dit is des gutes zu viel. Het Sociaal Impulsfonds heeft een drievoudige opdracht, waarover niemand in de Vlaamse Raad zal struikelen. Ondanks de raakvlakken van de drie doelstellingen bestaat er een duidelijk onderscheid tussen enerzijds het herstel van het stedelijk weefsel en anderzijds de bestrijding van de kansarmoede.

De oprichting van één fonds voor drie verschillende en uiteenlopende doelstellingen kan leiden tot onduidelijkheid over de bestemming van de middelen, indien er binnen het Sociaal Impulsfonds geen afzonderlijke kredieten worden voorzien. Wij staan positief tegenover het samenbrengen van de middelen voor de bestrijding van de kansarmoede. Die middelen worden echter achteraf vermengd met middelen voor de steden en de achtergestelde buurten. Dit wijzen wij af. Indien de kansarmoedebestrijding als een taak voor de gemeente beschouwd wordt, kan de vraag gesteld worden of het niet aan de gemeente toekomt deze prioriteit in te passen in haar globaal beleid, dit zonder betutteling van hogerop. Indien men de solidariteit wenst te laten spelen, gezien de ongelijke verdeling van de kansarmoede over Vlaanderen, waarom wordt er dan geen tussenkomst voorzien via het Gemeentefonds ? We gaan er vanuit dat het OCMW binnen het kader van gemeentelijke armoedebestrijding een centrale rol moet spelen. Onze visie wordt trouwens gedeeld door de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten. Deze vereniging formuleerde een dergelijk voorstel en maakte het over aan de Vlaamse regering. Wij stellen vast dat, onder het mom van het voeren van nieuwe sociale instrumenten, de werking dreigt gekortwiek te worden van instellingen die doorheen de jaren een enorme kennis en ervaring hebben opgebouwd inzake plaatselijk welzijnsbeleid. De VLD maakt zich dan ook zorgen over de toekomst van de Vlaamse OCMW's. De instelling van het Sociaal Impulsfonds krijgt in de begroting 1996 van de Vlaamse Gemeenschap 4,4 miljard ter ondersteuning van het lokale beleid, en dit ter bestrijding van de kansarmoede. Eén van de achterliggende bedoelingen van het Sociaal Impulsfonds is het verderzetten van de projecten in het kader van het Vlaams Fonds voor Integratie van Kansarmen, en dit naast de oorspronkelijke opzet om de gemeenten die zich in een bijzondere situatie bevinden in verband met de aanwezigheid van bevolkingsgoepen meer financiële ademruimte te geven. Nu blijkt echter dat het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn wordt opgeslorpt door het Sociaal Impulsfonds. De financiering van dit fonds zou bovendien niet meer op basis van objectieve criteria gebeuren, zoals dit steeds bij de OCMW's het geval is geweest, maar wel op basis van een gemeentelijk beleidsplan ter bestrijding van de kansarmoede. Dit

Vermeiren

beleidsplan zou niet langer door het OCMW worden opgesteld.

Durft de Vlaamse regering beweren dat ze over voldoende informatie beschikt over de plaatselijke toestanden om zich met deze problematiek met kennis van zaken bezig te houden ? De invoering van het Sociaal Impulsfonds holt de autonomie van de plaatselijke OCMW's in wezenlijke mate uit. Bovendien kunnen er, bij decreet ingevoerd, ernstige betwistingen ontstaan of aangewakkerd worden tussen het gemeentebestuur en het OCMW. Dit is dan ten koste van een ernstig en efficiënt sociaal beleid. Verder wordt door de invoering van het Sociaal Impulsfonds de rechtstreekse financiering van de OCMW's ongedaan gemaakt. De afhankelijkheid van de OCMW's ten overstaan van de gemeentebesturen neemt toe, hetgeen zal leiden tot een de facto-utholling van de wettelijke opdrachten van de OCMW's. De gemeentelijke betutteling over de OCMW's lijkt een eerst stap te zullen worden naar de afschaffing ervan en naar het overnemen van de middelen en het personeel door de gemeentebesturen. Een dergelijke trend bevordert onbetwistbaar de politisering van de maatschappelijke dienstverlening. Het pluralisme zal daarbij ongetwijfeld worden aangetast. De Vlaamse regering heeft reeds aangekondigd dat ze voor een deel het Sociaal Impulsfonds wil overschakelen van de klassieke projectcontrole naar een globale resultaatsverbintenis. Dit zou normaal gezien moeten leiden naar een grotere gemeentelijke autonomie. Er zijn echter risico's aan verbonden. Hoe kan immers het resultaat in de openbare sector worden gedefinieerd in termen van output en in termen van winst ? Binnen de Vlaamse regering lijkt geen eensgezindheid te bestaan over het concreet invullen van het Sociaal Impulsfonds, noch over de verdeling van de middelen tussen de verschillende categorieën van gemeenten, noch over de rol van de gemeenten, noch over de rol van de OCMW's in het kader van het kansarmoedebeleid, noch over de bevoegdheden van de verschillende ministers.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer Vermeiren, u bent aan het doordraven. Al deze dingen staan al enige tijd op papier. Het is niet omdat u het document momenteel nog niet hebt gekregen, dat het niet zou bestaan.

De heer Francis Vermeiren (*Op de tribune*) : Mijnheer de minister, wat is dat nu voor een gekke discussie ? Wij komen naar het parlement, wij bespreken de begroting, wij stellen verschillende discussies vast tussen de meerderheidsgroepen. Ik stel vast dat er een aantal negatieve aspecten zijn en wanneer ik hierop de aandacht vestig, zegt de minister dat ik niet weet waarover ik spreek. Hij vindt dit echter wel begrijpelijk, aangezien wij dit dossier nog niet hebben ontvangen.

Minister Luc Van den Bossche : Het decreet is er en u zult het ontvangen nadat het werd ingediend.

De heer Francis Vermeiren : Mijnheer de minister, ik dank u hiervoor, maar ik baseer mij op het verslag, ten einde te begrijpen waarvan deze tekst de synthese is. Zeer veel parlementsleden zijn het hiermee eens, wat overigens zal blijken tijdens de discussies in de commissie en in dit parlement. Indien wij later over nieuwe elementen beschikken, zullen wij misschien vaststellen dat dit dossier voor verbetering vatbaar is, wat overigens de enige bedoeling van mijn tussenkomst is.

Minister Luc Van den Bossche : Wat is er verkeerd aan het feit dat fracties meningen ontwikkelen, ook al behoren zij tot de meerderheidspartijen ? U pleit ervoor dat meerderheidsfracties niet mogen denken, ofwel mogen denken, maar moeten zwijgen tot wanneer er een decreet is. Aan de andere kant pleit u voor een herwaardering van het parlement. Laat de fracties hun mening uiten, nadien zal de regering haar verantwoordelijkheid nemen en de teksten indienen.

De heer Francis Vermeiren : Mijnheer de minister, u vraagt wat er verkeerd is aan het feit dat de meerderheids- en de minderheidsfracties nadenken. Toch verwijt u mij dat ik nadenk en dat ik uw teksten kritisch bekijk.

Minister Luc Van den Bossche : Wat u doet, is niet nadenken.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer de voorzitter, op het ogenblik dat de begroting wordt besproken en dat men de goedkeuring vraagt van de meerderheid en van het Parlement, weten we nog niet wat de oplossing is. De verschillende gemeenten en steden die nu eveneens hun begroting moeten indienen, kennen evenmin de oplossing. Mijnheer de minister, het tijdstip is dus niet juist gekozen. De oplossing zou reeds bekend moeten zijn tijdens de begrotingsbespreking.

De voorzitter : De heer Beysen heeft het woord.

De heer Ward Beysen : Mijnheer de voorzitter, ik sluit mij uiteraard aan bij mijn fractievoorzitter. Ik meen eveneens dat deze begrotingsbespreking op een zeer eigenaardige manier verloopt. Vorige week maakte de Vlaamse regering namelijk een nieuw tewerkstellingsplan bekend, maar wij hebben hierover nog geen informatie ontvangen. Nu vernemen we dat er dan toch een decreet zou bestaan over het Sociaal Impulsfonds, dit terwijl we vorige week nog hebben vernomen dat de regering dit niet tijdig kon afwerken. Ofwel bespreken we de begroting op basis van de ons voorgelegde stukken en verschuiven we de overige discussies naar een ander debat, ofwel gaan we ervan uit dat er een aantal belangrijke nieuwe elementen moeten

Beysen

worden toegevoegd. In het laatste geval meen ik dat dit dossier opnieuw moet worden besproken in de commissie en dat we deze begroting op een andere manier moeten bekijken. Ik stel dan ook voor dat men zich houdt aan de teksten zoals ze aan het parlement zijn voorgelegd en dat de overige discussies op een ander moment worden gevoerd.

De voorzitter : Minister Peeters heeft het woord.

Minister Leo Peeters : Mijnheer de voorzitter, ik herinner eraan dat in de commissie zeer uitdrukkelijk werd gesteld dat het Sociaal Impulsfonds zou worden geregeld in een afzonderlijk decreet. Dit werd overigens vermeld in het verslag. Namens de voltallige regering heb ik mij geëngageerd om dit in een afzonderlijk decreet te regelen dat in januari zal worden besproken.

De voorzitter : Mevrouw Dua heeft het woord.

Mevrouw Vera Dua : In feite bevestigt de minister het ongenoegen van de oppositie, namelijk dat wij een discussie hebben gevoerd over het Sociaal Impulsfonds, terwijl we niet wisten volgens welke criteria dit zou worden verdeeld. Blijkbaar is er hierover ook binnen de meerderheid een discussie ontstaan. Ik meen dan ook dat de analyse hierover duidelijk is.

De voorzitter : De heer Vermeiren heeft het woord.

De heer Francis Vermeiren : Mijnheer de minister, ik veronderstel dat u verwijst naar het verslag en naar uw verklaringen daarin. Die staan mij zeer duidelijk voor de geest, want ik heb ze een half uur geleden nog volledig doorgenomen. Ik weet dus heel goed, zelfs letterlijk, wat erin staat, maar ik weet nog veel beter wat er niet in staat. Ik vind dat men hier de kat de bel aanbindt zonder te weten waarover het gaat. Volgens het verslag van mijn collega's wordt op de regeringsbanken gesteld dat wij wel mogen meepraten, maar dat de beslissingen op een andere plaats zullen worden genomen.

De visie van de VLD over de kansarmoede houdt in dat een standpunt gemakkelijk en duidelijk moet zijn. Voor de bespreking van de begroting hebben wij zo een standpunt ingenomen en meegedeeld. Wij bepleiten een centralisatie van de middelen en een besteding van die middelen via de OCMW's aan de hand van een gemeentelijk armoedeplan. Dit zou kunnen worden aangevuld met een evaluatie van bestaande initiatieven als het Vlaams Fonds voor Integratie van Kansarmen, de bijzondere dotatie voor gemeenten die niet in aanmerking komen voor het VFIK, en het bijzonder plan voor Maatschappelijk Welzijn. *(Applaus bij de VLD)*

De voorzitter : De heer Verougstraete heeft het woord.

– *De heer Francis Vermeiren, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

De heer Christian Verougstraete (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, collega's, in zijn beleidsbrief omtrent een stedelijk beleid met het oog op de verbetering van de leef- en omgevingskwaliteit in steden en gemeenten in Vlaanderen, verwijst minister Peeters naar allerlei feiten en elementen die al jarenlang door het Vlaams Blok werden aangekaart. Zij vonden echter weinig of geen gehoor bij de aan de macht zijnde partijen. Als reactie op de vele verkiezingssuccessen van het Vlaams Blok verklaart de Vlaamse regering nu dat zij het signaal heeft begrepen. Ze wil van het herstel van de leef- en omgevingskwaliteit in steden en gemeenten één van haar topprioriteiten maken. Het Vlaams Blok was echter de eerste partij, die wees op het verval en de verloedering van de steden, en de daarmee gepaard gaande verschijnselen als criminaliteit, vandalisme, onveiligheid, concentratie van migranten en van illegalen, en het regelmatig uitbreken van rellen in migrantenwijken. Dit wordt sporadisch vermeld in de pers, maar meestal bewust verzwegen omwille van waken van hogerhand. Er bestaan wijken en appartementsgebouwen waar het schorremorrie het voor het zeggen heeft, en de eigen politie niet meer durft te patrouilleren. Dit soort toestanden bestaan ook in Frankrijk, in de fameuze HLM's. Het is verwonderlijk dat hier nog geen toestanden zijn voorgekomen zoals vorige week in Brixton in Engeland, of zoals in voorsteden van Parijs of Lyon tijdens de laatste maanden. Er is ook het probleem van het wegtrekken van eigen Vlaamse mensen uit bepaalde stadswijken, waar zij zich niet meer thuisvoelen omwille van een verhoogde aanwezigheid van migranten, die er andere gewoontes en leefpatronen op nahouden. Verder is er in die verkrotte stedelijke wijken een verhoogde aanwezigheid van drugdealers en gebruikers. De balans voor de steden is negatief, en een degelijk en efficiënt stadsvernieuwingsbeleid is meer dan noodzakelijk. In dit kader vertonen verschillende beleidsopties van minister Peeters positieve kanten. In het bijzonder gaat het om het opzet om tot een eigen Vlaamse wooncode te komen, het vereenvoudigen van allerlei procedures voor het verkrijgen van subsidies, het voeren van een degelijk renovatiebeleid in de steden, het eenlokettensysteem, en de bestrijding van leegstand en verkrotting via ontradende en gradueel toenemende heffingen. Door het regeerakkoord worden de inkomsten uit de heffingen op leegstand en verkrotting bestemd voor het Sociaal Impulsfonds dat tot doel heeft middelen te bundelen die worden aangewend voor specifieke acties gericht op het stedelijk herstel. Tegenover de bestemming van de gelden uit het Sociaal Impulsfonds staan wij als Vlaams Blok zeer sceptisch. We kunnen ons niet akkoord verklaren met het feit dat een belangrijk deel van deze fondsen niet zal worden aangewend voor de bestrijding van de armoede, de verbetering van de huis-

Verougstraete

vesting en de leefomgeving van de eigen Vlaamse bevolking, maar integendeel zal worden gebruikt voor de integratie van migranten. Duidelijk is dat heel wat kansarmoedeprojecten die worden opgestart, niet alleen bestaan uit het geven van hulp aan mensen die het al dan niet nodig hebben, maar ook tot doel hebben de wijken waar men dissident heeft gestemd, politiek te omkaderen. Op kosten van de belastingbetaler worden aldus in deze wijken allerlei centra gecentraliseerd of geïnstalleerd waarin een soort nieuwe missionarissen de heilzaamheid van de multiculturele maatschappij prediken. De namen van deze nieuwe missionarissen zijn gekend : welzijnswerkers, straathoekwerkers, maatschappij-opbouwers, schoolopbouwers, en diens meer. De initiatieven bestaan erin voornamelijk de vreemdelingen politiek te recruteren en de Vlamingen politiek te indoctrineren. De initiatieven die ze nemen, draaien trouwens veel meer om het begrip multiculturele maatschappij dan om het begrip sociale bevordering van mensen die het maatschappelijk moeilijker hebben. Zeer opvallend is dat het bij welk stedelijk project men ook onderzoekt, onmiddellijk opvalt dat het beleid alles in het werk stelt om te vermijden dat precies wordt geweten hoeveel geld naar migrantenprojecten gaat. Tevens uiten we kritiek op het feit dat een belangrijk deel van het Sociaal Impulsfonds zal worden aangewend als kosten ter betaling van voornoemde nieuwe missionarissen. Gaat het hier om steun aan de kansarmen of om het betalen van lonen aan politieke en ideologische vriendjes ? Tot conclusie stelt het Vlaams Blok dat de middelen van het Sociaal Impulsfonds op objectieve wijze dienen te worden gespreid over steden en gemeenten. Deze laatste worden ook geconfronteerd met verkrotting en verloedering. De middelen van het Sociaal Impulsfonds mogen niet in de eerste plaats worden aangewend om de putten op te vullen van het failliete beleid dat werd gevoerd door de traditionele partijen in de grote steden. *(Applaus bij het VB)*

De voorzitter : De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh *(Op de tribune)* : Mijnheer de minister-president, heren en mevrouwen ministers, collega's, ik zal beginnen met het onderwerp waarmee de vorige spreker is geëindigd : het Sociaal Impulsfonds. De Volksunie staat achter het Sociaal Impulsfonds. Maar men praat over een Sociaal Impulsfonds en men brengt een aantal middelen samen die al bestaan en volgens objectieve criteria worden verdeeld over de gemeenten. Wanneer men hier nu uit de groei van de begroting slechts 500 miljoen frank aan toevoegt en men zegt dat men er ook de belasting op de leegstand zal bijvoegen, dan is dit een habbekrats en een peulschil. Wil men iets doen voor de verloederde buurten, voor de plaatsen

waar het inderdaad slecht gaat en vooral voor de mensen, dan is het duidelijk dat er uit de groei van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap meer geld moet gaan naar dit Sociaal Impulsfonds. Anders is het een maat voor niets. Ten tweede wil ik de heren ministers, die in het verleden boven de hoofden van de lokale besturen akkoorden sloten in verband met de lonen van het personeel van deze lokale besturen, vragen een stap terug te zetten. De Vlaamse overheid heeft niet het recht de gemeenten en lokale besturen links te laten liggen. De Vlaamse overheid heeft niet het recht boven de hoofden een akkoord af te sluiten zodat de lokale besturen alleen binnen het opgelegde denkkader beslissingen kunnen nemen. U zet de lokale besturen buiten spel.

Mijnheer de minister-president, ik wens het belang van de problematiek van Vlaams-Brabant en Brussel te onderstrepen. De begroting en de beleidsbrief zijn ter zake zwak. Wij moeten vertrekken van de realiteit. Wij bezitten in Brussel een infrastructuur van jeugd- en gemeenschapshuizen en scholen die dikwijls door anderstaligen worden gebruikt. Zonder afbreuk te doen aan het recht van de anderstaligen en de open geest van de Nederlandstaligen, mag men niet uit het oog verliezen dat deze infrastructuur in de eerste plaats bedoeld was als stimulans voor het gemeenschapsgevoel van de Vlamingen. Hoewel de financiële bijdrage van de Vlamingen voor het prestigieus kunstenfestival groter is dan die van de Franstaligen, stel ik tot mijn spijt vast dat het Vlaamse gevoel meer en meer wordt betwist. Men kan de vraag stellen of onze scholen in Brussel nog Vlaamse scholen zijn ? Bevorderen zij de Vlaamse identiteit ? De politici die niet langer opkomen voor de Vlaamse Gemeenschap in Brussel zijn medeverantwoordelijk voor dit tanend identiteitsgevoel. De Vlaamse politici durven niet meer uitkomen voor hun Vlaamse afkomst en verschuilen zich, in ruil voor wat plaatselijke macht op andere lijsten. Dit verlies van identiteit doet zich eveneens in Vlaams-Brabant voor. Mijnheer de minister, ik dring aan Vlaams-Brabant niet langer als een verlengstuk van Brussel te beschouwen. Vlaams-Brabant is een deel van Vlaanderen. Ik vind het jammer dat men steeds over de Brusselse Rand spreekt. Dit is niet correct. Men kan beter spreken van de Vlaamse Rand. De faciliteitengemeenten maken deel uit van die Vlaamse Rand. Dan stel ik vast dat het eigen gelaat, het samenhorigheidsgevoel dat wij in Vlaams-Brabant zo graag zouden willen, maar nog nooit hebben kunnen ontwikkelen, ook nu niet kunnen realiseren. Omdat wij niet beschikken over datgene waarover de andere gebieden, streken en provincies in Vlaanderen wel beschikken. Wij hebben geen net van ambulante welzijnswerk, van gezins- en bejaardenhulp zoals dat bestaat in Dendermonde, in Antwerpen, in West-Vlaanderen. Wij hebben echter wel een vijfde anderstaligen.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Ik deel de mening van de heer Van Vaerenbergh. We moeten het probleem op lokaal niveau, ter plaatse onderzoeken. En laten we spreken van de rand : ik deel uw zorg om het probleem niet vanuit Brussel, maar vanuit Vlaanderen te bekijken. De belangrijke studie van Mens en Ruimte onderlijnt precies dit aspect : de situatie ter plaatse onderzoeken. De tientallen gesprekken – in groep, individueel, enzovoorts – zijn een belangrijke inspiratiebron voor het programma dat ik eind januari – weliswaar met een kleine vertraging, maar het is belangrijk om op basis van grondige informatie over wat bij de mensen leeft op te treden – zal voorleggen. Iemand vroeg mij waarom Brussel daar niet aan de orde is. Ik geloof dat Brussel, de Brusselse Vlamingen, en de Vlamingen in de rest van Vlaanderen, elk op zichzelf, afzonderlijk moeten bekeken worden. Wij zullen dus, hopelijk, een concreet programma uitwerken, zoals we dat ook gedaan hebben voor een ander gebied en waar op het terrein nu de eerste resultaten merkbaar zijn. Daarmee is niet alles gezegd. Want de oprichting van de provincie Vlaams-Brabant is naar mijn overtuiging een nieuwe factor om op het terrein versterkend te kunnen werken. Ik denk dat mijn analyse aansluit bij deze van collega Van Vaerenbergh. Ik vind het dus normaal dat u vraagt om enkele concrete initiatieven te nemen : dat zullen we ook doen, en ik hoop dat dit eind januari afgewerkt is.

De voorzitter : De heer Van Vaerenbergh is aan het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh (Op de tribune) : Ik dank minister-president Van den Brande voor deze verduidelijking, die mijn stelling steunt, en ook de stelling van mevrouw Grouwels, van uw partij, die in de commissie Welzijn pleitte om Brussel en Vlaams-Brabant niet met elkaar te verwarren. De techniek en de tactiek die wij daar moeten toepassen, kunnen en zullen erg verschillend zijn. Ik stel vast dat in 1990 Vlabinvest van start gegaan is, en dat er vandaag nog steeds geen woningen afgewerkt zijn. Ik stel ook vast dat Domus Flandria, dat een jaar na dien van start gegaan is, zesduizend woningen bewoonbaar heeft gemaakt, dat er tweeduizend andere binnenkort bewoonbaar zullen zijn, en dat het objectief van tien-duizend bewoonbare woningen – weliswaar met een jaar vertraging – zullen gerealiseerd worden.

Wij moeten resultaten op het terrein realiseren. De tijd van het studiewerk is voorbij ; de uitvoering staat nu op de agenda. U hebt, mijnheer de minister-president, verwezen naar de studie Mens en Ruimte. Wat mij daarin stoort, is het voorstel dat de regionale omroepen van Brussel en Vlaams-Brabant moeten samensmelten. Dat is

een slechte suggestie : wij mogen Brussel en Vlaams-Brabant niet met elkaar verwarren. Wij hebben een eigen regionale televisie. Sedert enkele maanden beginnen wij een eigen regionaal gelaat te ontwikkelen, ondermeer dankzij de regionale televisie. Wij vragen dus : concrete probleemoplossende uitvoering op het terrein. Laat ons vechten op het terrein, en het studiewerk nu vergeten. Ik dank u. (*Applaus bij de VU*)

De voorzitter : Mevrouw Dua heeft het woord.

Mevrouw Vera Dua (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, dames en heren minister, collega's, de problematiek van de grote steden staat weer volop in de kijker. Het wordt bijna een routine. Als bij verkiezingen duidelijk wordt dat de stedelingen zich afkeren van de traditionele partijen, heeft de meerderheid plotseling interesse voor het lot van de steden. Men schiet wakker, legt ronkende verklaringen af, analyseert en maakt goede voornemens. Dit alles met de hoop om de verloren kiezers terug te winnen. In de regeerverklaring werd het herstel van de steden dan ook als een van de topprioriteiten naar voor geschoven. We hebben er zelfs een minister van Stedenbeleid aan over gehouden. Dit is op zich een positief feit. Het is al een belangrijke stap dat het beleid erkent dat er zich in de steden specifieke problemen voordoen, die een andere dimensie hebben en explosiever van aard zijn dan problemen in meer landelijke regio's. Het verleden heeft echter bewezen dat mooie intentieverklaringen niet volstaan om deze problemen op te lossen.

De stedelijke vervalspiraal, die in de analysenota van minister Peeters wordt beschreven, moet worden doorbroken. Het wordt steeds minder aantrekkelijk om in onze steden te wonen en te leven. De redenen zijn door iedereen gekend : een gebrek aan groene zones, de overheersende tirannie van het autoverkeer, de toenemende armoede, het afbrokkelen van het woningenbestand, het verkommeren van straten en buurten als gevolg van de weinig rooskleurige financiële toestand van de steden. Dit alles heeft als gevolg dat de beter begoeden de stad verlaten en ontvluchten. Dit werkt de marginalisering in een aantal volkswijken in de hand. De cijfers spreken voor zich : in de steden ontstaat een concentratie van armoede, werkloosheid, bestaansonzekerheid, migratie en alleenstaand ouderschap. Het gaat over groepen in onze samenleving, die niet kunnen kiezen waar en op welke manier ze wonen. Zij kunnen geen eisen stellen over hun woon- en leefkwaliteit. Zij leven waar het voor hen betaalbaar is, namelijk in de verwaarloosde volksbuurten van de grote steden. We moeten geen grote psychologen zijn om te weten dat juist daar de ontevredenheid en de wanhoop het grootst zijn. Het is juist daar dat samenlevingsproblemen zich opstapelen. Het geloof in de politiek is in die buurten gezakt tot onder het nulpunt.

Dua

Deze evolutie van stedelijk verval is niet toevallig, maar het gevolg van een sluipend anti-stedelijk beleid, dat sinds decennia de draagkracht van onze steden heeft aangepast. Enkele voorbeelden illustreren dit. Het ruimtelijk beleid is nog steeds afgestemd op het aansnijden van open ruimten aan de rand van de stad. Het sociaal huisvestingsbeleid is nog steeds gericht op eigendomsverwerving buiten de stad. De economische ontwikkeling is vooral geconcentreerd op nieuwe industriekernen aan verkeersknooppunten buiten de stad. Ook het inspelen op de automobieliteit zorgt ervoor dat het wonen op het platteland aantrekkelijker wordt en dat de mensen de steden verlaten. Ook de fiscale autonomie van de gemeenten is een discussiepunt en geeft aanleiding tot situaties waarbij inwoners van rijke gemeenten, zoals Knokke, geen aanvullende belastingen moeten betalen. De stedelingen echter worden gedwongen om ernstige bijdragen te doen om de kas van de steden te spijzen. Het is vooral dit soort van beleid dat heeft geleid tot suburbanisatie en aftakeling van het stedelijk weefsel.

Als we deze trend willen ombuigen, moet er op alle beleidsterreinen werk worden gemaakt van structuurverbeterende maatregelen voor de steden. Niet alleen minister Peeters heeft de hefboomen in handen, maar ook zijn collega's moeten evenveel invloed uitoefenen.

Als we de begroting bekijken, stellen we vast dat er weinig wordt gedaan om de stedelijke vervalsspiraal te doorbreken. Het enige concrete voorstel is de oprichting van een Sociaal Impulsfonds en de instelling van de gewestelijke belasting op de leegstand. Ik heb in de commissie gezegd dat wij positief staan tegenover een gewestelijke belasting op de leegstand. Een gewestelijk initiatief geeft grotere rechtszekerheid aan de gemeenten. Maar wij betreuren dat dit op een dergelijke snelle en vrij ondoordachte manier ingevoerd werd, zonder rekening te houden met de jarenlang ervaring van vele lokale besturen op dit terrein. Hierbij denk ik bijvoorbeeld aan het kadastraal inkomen, dat als basis voor de heffing genomen werd. Dit terwijl vele lokale besturen hier vanaf gestapt zijn. Ook zal het nieuwe gewestelijke reglement een financiële aderslating betekenen voor bepaalde lokale besturen, zeker voor de steden. Dit kan toch de bedoeling niet zijn in het kader van een stedelijk beleid. Als men aan de ene kant geeft mag men aan de andere kant niet wegnemen. Ik zou dus zeer sterk willen aandringen op het voorzien van een compensatie op dit vlak. Het Sociaal Impulsfonds werd met zeer veel brio aangekondigd. Te pas en te onpas wees men op de enorme financiële injectie in de steden. Dit magische getal, 4,43 miljard frank, deed iedereen geloven dat er een duidelijke keuze was gemaakt om aan het herstel van de steden te werken. Bekijken we dit echter grondig, dan zien we dat het niet veel

inhoudt. Voor ons is het Sociaal Impulsfonds niet meer dan een goede operatie oogverblindend. Het betreft een eenvoudige hergroepering van diverse reeds bestaande begrotingsposten, die in 1 nieuwe pot worden gestopt, waarna die pot een nieuwe naam krijgt. Zelfs de reguliere middelen van het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn werden bij het Sociaal Impulsfonds gevoegd. Hier zijn we het in het geheel niet mee eens. Ik kan me trouwens moeilijk voorstellen dat men deze middelen, die bestemd zijn voor de bekostiging van de normale OCMW-werking, voor andere doeleinden zal gebruiken. Dit terwijl het hier toch een groot aandeel, namelijk de helft, van het Sociaal Impulsfonds betreft. Mijnheer de minister, een dergelijke vermenging van begrotingsposten leidt slechts tot verwarring en discussies. We hebben dan ook een amendement ingediend om dit fonds uit het Sociaal Impulsfonds te lichten. Ook wat de begroting betreft vaart iedereen er wel bij wanneer men klare taal spreekt en duidelijke cijfers hanteert.

Van het Sociaal Impulsfonds blijft dan nog ongeveer 2,28 miljard frank over. Dit is slechts een hergroepering van de kredieten, enerzijds van de bestaande armoedegelden waarmee onder meer de VFIK-projecten betaald werden, anderzijds van de bijzondere bijdragen aan de gemeenten.

De voorzitter : Minister Demeester-De Meyer heeft het woord.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Ik begrijp uw bekommernis maar wil u even herinneren aan de zeer kritische bedenkingen die u collega Vogels steeds maakte omtrent het VFIK. Eigenlijk gaan we nu die middelen op een veel efficiëntere manier aanwenden. Met ander woorden komen we wat dat luik betreft toch in grote mate tegemoet aan de kritische beschouwingen van uw collega. Ik denk dat Agalev daar toen ook in zijn totaliteit achter stond.

Mevrouw Vera Dua : Mevrouw de minister, het zal u misschien verbazen dat ik hier nog op terug ging komen. Ik wou zeggen dat er op dat vlak inderdaad een aantal verbeteringen in zicht zijn. Voor mij is dit echter geen reden om het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn in die grote pot te stoppen, waarbij men weet dat dit nooit gebruikt zal worden om de grote steden echt te helpen. Wellicht is het goed voor de huidige discussie om te herinneren aan de oorsprong van deze gelden. Het betreft hier de vroegere Katarina-bonus, die een aantal jaren gelden ook zorgde voor heel wat discussie tussen de meerderheidspartijen. Ook deze gelden waren oorspronkelijk bestemd voor armoedebestrijding in de steden, maar het totaalbedrag werd mooi in tweeën verdeeld. De ene helft was daadwerkelijk bestemd voor de echte armoedeconcentratiegebieden, in casu voornamelijk de steden. De andere helft moest onvermijdelijk, via een bijzonder dotatie,

Dua

over alle andere, voornamelijk landelijke gemeenten versnipperd worden. Dat wat we nu overhouden een substantiële verhoging van de middelen zou inhouden is volgens mij zuivere politieke kromtaal. In de realiteit blijkt dat men slechts de voorziene afbouw van deze armoedegelden heeft afgeremd. Concreet betekent dit dat er wel 500 miljoen frank meer beschikbaar is dan oorspronkelijk voorzien. Mevrouw de minister, – en ik richt me in deze speciaal tot u – dit neemt echter niet weg dat minister Peeters in 1996 over 72 miljoen frank minder zal kunnen beschikken dan in 1994. Corrigeert men dit nog eens door rekening te houden met de inflatie, dan blijkt er nu 169 miljoen frank minder dan 2 jaar geleden voorzien te zijn. Alle euforie rond dit Sociaal Impulsfonds vind ik eigenlijk wat misplaatst. We hebben dan ook een amendement ingediend, waardoor dit fonds uitgebreid wordt, zodat het overeenstemt met het bestedingsniveau van 1994. Dat is een louter symbolisch amendement, dat als enige bedoeling heeft iedereen duidelijk te maken waarover het maar gaat. Het zijn toch maar beperkte middelen.

De realiteit is dat de afbouw van de kansarmoedefondsen onherroepelijk verder gaat en het minste dat wij kunnen verwachten is dat deze afbouw volledig wordt teruggeschroefd.

Los van de grootte en de omvang van het fonds blijft de vraag wie er zou kunnen genieten van het geld en waarvoor het geld zou worden gebruikt. Het is niet toevallig dat de discussie over de besteding van de middelen opnieuw in alle hevigheid oplaait. Ook in de commissie gaf dit aanleiding tot een nogal mistige discussie, want voorlopig is er nog geen eensgezindheid over de criteria die zullen worden gehanteerd, en wij als oppositie hebben uiteraard geen kennis van het decreet dat blijkbaar op komst is.

Nu reeds is duidelijk dat dezelfde polarisatie van een paar jaar geleden bij de verdeling van de Catharinabonus opnieuw optreedt. Ik vrees dat de Vlaamse wafelijzerpolitiek opnieuw zal worden toegepast : voor elke frank die naar de steden gaat, zal er ook een frank moeten worden gegeven aan de landelijke gemeenten.

Het is niet alleen een discussiepunt tussen de beide meerderheidspartijen, maar zowel binnen de SP als de CVP zijn er collega's die het moeilijk hebben met een radicale keuze voor stedelijk herstel. Het is allicht niet toevallig dat vooral de collega's die een parlementair mandaat cumuleren met een plaatselijk mandaat van burgemeester of schepen gaan steigeren wanneer wordt gesproken over een heroriëntatie van de fondsen, waarbij er moet worden geraakt aan de bijzondere dotatie voor de landelijke gemeenten.

Aan die collega's wil ik het volgende zeggen. Het is natuurlijk gemakkelijk om zich te nestelen in het nogal rimpelloze bestaan van een landelijke gemeente. De problemen zijn er – gelukkig – nog overzichtelijk en beheersbaar, en het enige waar men wakker van moet liggen is of er voldoende geld vanuit Brussel komt, waar men in naam van de gemeentelijke autonomie mee mag doen wat men wil. Men vergeet daarbij nogal snel dat een groot deel van de Vlaamse bevolking in de grote steden leeft en het daar ook zeer moeilijk heeft en dat zij voornamelijk uit de boot valt.

De voorzitter : De heer Taylor heeft het woord.

De heer John Taylor : Mevrouw Dua, er wordt vaak gezegd dat de leden van de Raad uit de steden en uit de landelijke gemeenten in de CVP tegenover elkaar staan. Ik heb daar nauwelijks of niets van gemerkt. De mensen uit de landelijke gemeenten zijn over het algemeen zeer bezorgd om wat in de steden gebeurt. De aandacht voor het stedelijk milieu heeft niet te maken met stemmen en verkiezingen. Wij zijn er echter van overtuigd dat de evoluties in de steden iedereen in Vlaanderen aanbelangen, en daarom kunnen wij er niet neutraal tegenover staan.

Het is anderzijds niet zo dat het in de landelijke gemeenten zo goed, zo groen en zo knus is als u wilt laten uitschijnen. Vele landelijke gemeenten zijn arme gemeenten waar geen industrie is en waar alle inkomsten praktisch moeten komen van de belastingen van hun burgers. Het zijn immers niet allemaal residentiële gemeenten, maar dikwijls zijn het gemeenten met gewone en gemiddelde inkomens, zonder de grote inkomens van een relatief klein aantal gemeenten gevestigd rond de grootsteden. Wij willen gewoon dat wat de landelijke gemeenten toekomt, zij ook krijgen. Wij zijn er voorstander van dat zoveel mogelijk middelen zouden gaan naar de stedelijke problematiek, en iedereen die wil polariseren tussen landelijke gebieden en verstedelijkte gebieden is op de verkeerde weg. Wij wensen niet mee te gaan in deze evolutie, en wij willen extra inspanningen doen voor de steden, maar dat mag niet ten koste gaan van de landelijke gemeenten, waarvan het grootste deel in Vlaanderen geen hoge inkomens heeft. *(Applaus bij de CVP)*

Mevrouw Vera Dua : Ik wil eerst en vooral aanhalen dat de polarisatie waar u over spreekt in de hand werd gewerkt door uw eigen fractieleider naar aanleiding van de verklaringen die een aantal weken geleden werden afgelegd.

De heer John Taylor : Dat is niet waar !

Mevrouw Vera Dua : Voorts kiest de regering voor een zeer streng financieel beleid. Daarom moeten er keuzes worden gemaakt, en als men die keuzes nu niet maakt

Dua

voor de grote steden, zal men daar later een verschrikkelijke prijs voor betalen.

De voorzitter : De heer Van Peel heeft het woord.

De heer Marc Van Peel : Ik meen dat er bij de discussie over de samenstelling van het Sociaal Impulsfonds een groot misverstand is gerezen. U heeft zelf gezegd dat u een amendement zult indienen om het Bijzonder Fonds voor Maatschappelijk Welzijn eruit te halen. We zijn het er niet mee eens dat de extra middelen voor grote steden zouden worden gefinancierd ten koste van de reguliere financiering van de OCMW's van de gemeenten. Omwille van een geïntegreerd sociaal beleid worden die fondsen samengevoegd. Bovendien blijven de gemeenten verzekerd van de fondsen die ze reeds in het verleden ontvingen, terwijl de extra middelen zullen gaan naar de probleemgebieden in de verstedelijkte kernen.

Mevrouw Vera Dua : Uit de discussies die in de commissie zijn gevoerd, heb ik begrepen dat men eventueel bereid is om de extra 500 miljoen frank te investeren in de steden, maar dat men niet wenst te praten over de vroegere dotaties die gegaan zijn naar de landelijke gebieden. We waren het daar helemaal niet mee eens. Het is dan ook logisch dat wij deze laatste fondsen opnieuw ter discussie willen stellen.

De heer Marc Van Peel : Dit betreft hetzelfde debat dat ook wij wensten te voeren. Men laat, met andere woorden, de reguliere financiering van de andere gemeenten ongemoeid.

De heer John Taylor : U stelt die reguliere financiering in vraag.

De voorzitter : Mevrouw Dua heeft het woord.

Mevrouw Vera Dua : Wij stellen die reguliere financiering niet in vraag.

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer Jos Geysels : Mijnheer Taylor beweert dat er geen meningsverschillen zijn, maar dan moet hij er wel even het verslag van de fractievoorzitter van 27 september op nalezen. Tijdens de discussie over de gelden voor het stedelijk beleid werd door de CVP-fractie uitdrukkelijk gesteld dat die gelden naar alle gemeenten moesten gaan. Er was op dat moment een meningsverschil tussen de CVP en de SP en ook binnen de CVP. Ik heb toen gewezen op de tegenstrijdigheid tussen het regeerakkoord en de Septemberverklaring. U kan dat niet loochenen.

De voorzitter : Mevrouw Dua heeft nog drie minuten.

Mevrouw Vera Dua : Ik denk dat het ook belangrijk is dat er een heroriëntatie komt van de beschikbare midde-

len. We denken dat het een goede zaak zou zijn indien minister Peeters afstand zou nemen van de kortlopende projecten in het kader van het VFIK, en dat hij in plaats daarvan zou pleiten voor langlopende initiatieven, gekoppeld aan een resultaatverbintenis met de lokale overheid. Er zullen in de eerste plaats meer structurele maatregelen moeten worden genomen om de stad terug aantrekkelijker te maken. Dat betekent een grotere investering in echte stadsvernieuwing, waarbij men oog heeft voor de globale leefbaarheid van de omgeving. Via het Structuurplan moet er in het Sociaal-economisch beleid ruimte zijn voor structuurversterkende maatregelen voor de steden. Dat betekent ook dat men aan de lokale overheden de mogelijkheid moet geven om een beleid te voeren. Zolang de steden vastzitten aan die immense schuldenlast uit het verleden, is er geen ruimte voor investeringen. Vanuit Agalev dringen we dan ook aan op een snelle aanpak van de schuldenproblematiek van de steden, hoe moeilijk dat ook is.

Voorlopig zien we echter weinig hoopvolle signalen. Er zal meer dienen te gebeuren dan datgene wat in de begroting staat ingeschreven als men het werkelijk meent met het stedelijk herstel. Ik dank u. (*Applaus bij AGALEV en de VU*)

MOTIE VAN ORDE

Voorstel tot spoedbehandeling in plenaire behandeling

De voorzitter : Het woord is aan de heer Van Grembergen.

De heer Paul Van Grembergen : Mijnheer de voorzitter, collega's. Bij motie van orde en op basis van artikel 39 en 62 van het Reglement van de Raad, vraag ik dat we zodra onze werkzaamheden dat toelaten, zouden stemmen over de spoedbehandeling van een motie waarvan ik de tekst met uw toestemming heb rondgedeeld.

De voorzitter : Ik heb hiervan akte genomen. De Raad zal zich daarover op het gepaste ogenblik uitspreken.

ONTWERP VAN DECREET houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1996

– 12 (BZ 1995) – Nr. 1 (Advies SERV)

– 13 (BZ 1995) – Nr. 1 (Toelichtingen)

- 14 (BZ 1995) – Nrs. 1 tot 3
- 17 (1995-1996) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

ONTWERP VAN DECREET houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1996

- 12 (BZ 1995) – Nr. 1 (Advies SERV)
- 13 (BZ 1995) – Nr. 1 (Toelichtingen)
- 15 (BZ 1995) – Nrs. 1 tot 17
- 16 (BZ 1995) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)
- 17 (1995-1996) – Nr. 1 (Verslag Rekenhof)

ONTWERP VAN DECREET houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996
– 147 (1995-1996) – Nrs. 1 tot 25

Algemene bespreking (Voortzetting)

De voorzitter : Aan de orde is de voortzetting van de begrotingsmaterie Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting.

Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting

De voorzitter : De heer Van Peel heeft het woord.

De heer Marc Van Peel (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, geachte ministers, collega's, ik verwonder mij erover dat zoveel collega's nu al weten dat het stedelijk beleid van deze regering mager uitvalt. Ik ben de eerste om te zeggen dat het altijd beter kan en ik zal dat ook zeggen, maar een aantal essentiële feiten met betrekking tot het Sociaal Impuls Fonds worden over het hoofd gezien.

Een eerste, belangrijk feit is dat het VFIK en de bijzondere dotatie gecontinueerd worden. Een aantal kredietposten waarvan gepland was dat ze zouden verdwijnen, verdwijnen dus niet. Ze blijven deel uitmaken van een structureel fonds. Ten tweede, de Vlaamse regering heeft ons voor gehouden dat die middelen van het SIF in de toekomst zullen groeien. Verschillende leden hebben daarover vragen gesteld en ik sluit mij bij die vragen aan. Ik ben benieuwd naar die groei. Het SIF mag geen tweede VFIK worden. Jarenlang hebben leden van alle fracties gewezen op de gebreken van het VFIK : het werkte te projectmatig en te betuttelend. Dat is in strijd met de autonomie voor de gemeenten, waaraan wij zo veel belang hechten en die ons werd aangekondigd.

Het SIF wordt echter vooral bedreigd doordat we geneigd zijn een beleid voor de steden of voor de grote steden te reduceren tot een louter sociaal beleid. Het is niet terecht dat men alleen maar over achtergestelde buurten, probleemwijken, kansarmen, enz., spreekt, als men over steden spreekt. Als we het beleid voor de steden gelijkschakelen met een sociaal beleid, doen we niets anders dan de

symptomen bestrijden van een verkeerd beleid uit het verleden. Dat moet vanzelfsprekend gebeuren, maar door de koorts te bestrijden, maak je de patiënt niet gezond. Ervaringen uit het buitenland, zoals de Communauté Urbaine van Rijsel of de stadprovincies in Nederland, leren dat men alleen een goed beleid voor de steden kan voeren als men zich afvraagt wat een geschikt bestuurlijk niveau is voor dat beleid. Onze steden zijn als bestuurlijk niveau te klein en de provincies zijn te groot. Het laatste wat we moeten doen is daar nog een niveau tussen creëren, zonder aan de twee bestaande niveaus iets te veranderen. Onze ruimtelijke ordening, ons beleid inzake mobiliteit, ons economisch beleid zijn even belangrijk of zelfs belangrijker dan een louter sociaal beleid, om de problemen van de grote steden op te lossen. Daarom richt ik een oproep tot de minister van Stedelijk beleid. Laat ons in Godsnaam van het zogenaamd inclusief beleid – de ministers moeten in hun beleidsnota's vermelden wat het effect van hun beleid is voor de steden – geen plichtmatig annex maken. Daar is vooral een geïntegreerde aanpak nodig, die veel ruimer is dan alleen een sociaal beleid. Het SIF is er nodig, ik hoop dat het succes zal hebben, dat het zal groeien. Laat ons onszelf niet wijsmaken dat dat volstaat, het is enkel symptoombestrijding.

In de grond heeft de heer Cardoen natuurlijk gelijk als hij zegt : we komen al structureel tegemoet aan de grote steden met de verdeling van het gemeentefonds, daar is tweeënveertig percent voorzien voor Antwerpen en Gent. Zonder de schuldenlast uit het verleden zouden we de steden voldoende kunnen financieren om hun werking te verzekeren. De zes miljard schuld die we tot 2010 afbetalen veroorzaakt een structureel probleem, vergelijkbaar met dat van de federale regering, gelukkig niet met dat van de Vlaamse regering. Terecht zegt men in Antwerpen : als we alleen de probleembuurtten financieren, wat doen we dan met de buurten die probleembuurtten dreigen te worden ? Daar moeten we nu toch in investeren, op economisch vlak, ruimtelijk vlak en dergelijke ? We moeten de beleidsruimte daarvoor creëren. Ik wil nog eens onderstrepen dat we met dezelfde problemen zitten als de federale regering. We hebben op enorme schaal gedesinvesteerd. We geven een miljard minder uit voor Antwerpen voor Gent, terwijl het tweemaal zo groot is, en dat al gedurende dertien jaar.

Niet alleen ons fiscaal draagvlak is te klein maar ook ons democratisch draagvlak. Stel u voor dat zowel mevrouw Dua als de heer Beysen in de Vlaamse regering samen met al wie er nu al zit zouden zetelen. We zouden het eens zijn dat dit een politiek probleem stelt. Dit democratisch draagvlak-probleem mogen we niet ontkennen. Het kan volgens mij alleen worden opgelost door ook voor de normale noden en problemen van de grote steden enige

Van Peel

extra ademruimte te voorzien. Mijn fractie engageert zich om aan deze problematiek aandacht te besteden.

De voorzitter : De heer Kenzeler heeft het woord.

De heer André Kenzeler (*Op de tribune*) : Mijnheer de minister-president, dames en heren, de begrotingsvoorstellen die voor de sector huisvesting zijn voorzien in de ontwerpbegroting voor volgend jaar kunnen in hun geheel genomen rekenen op een positieve evaluatie van de SP-fractie. De hierin voorziene kredieten maken het mogelijk om het beleid van de voorbije jaren – dat onze fractie als zeer positief heeft ervaren – verder te zetten. De kredietverhoging voor de klassieke financieringsprogramma's van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij en het Vlaams Woningfonds die onder de vorige minister is ingezet, werd geconsolideerd. Bovendien werd het krediet voor het beleid voor de herwaarderingsgebieden verhoogd met honderd miljoen frank. Dit is een belangrijke verdienste van minister Leo Peeters en de Vlaamse regering. We mogen echter niet vergeten dat de kredieten, ten einde lopen die werden uitgetrokken voor de renovatie van sociale woningen in het kader van de Vlaamse tewerkstellingsconferentie. Hiermee werd een belangrijke aanzet gegeven voor de renovatie van het sociaal woningpatrimonium waaraan ongetwijfeld een grote behoefte is. Ik spreek dan ook de hoop uit dat in de nieuwe Vlaamse tewerkstellingsconferentie, die naar verluidt afgerond wordt, hieraan opnieuw de nodige aandacht wordt geschonken.

Positief is ongetwijfeld dat in de begroting opnieuw de nodige kredieten werden ingeschreven voor de betalingen van het urgentieprogramma voor de sociale huisvesting. Nog positiever is bovendien dat in het ontwerp van decreet dat hier ter goedkeuring ligt, wordt voorzien in de pre-financiering door Domus Flandria, met vergoeding van de rentelasten voor Domus Flandria, van de projecten die klaar zijn en een principiële machtiging van de minister hebben gekregen. Dit zal voor de verschillende initiatiefnemers een hele opluchting zijn. Het lost een belangrijke hypotheek in die begon te wegen op het urgentieprogramma, dit ten gevolge van de soms aanslepende procedure, die op vraag van het Rekenhof werd ingesteld. Hoe positief het urgentieprogramma van Domus Flandria door ons ook wordt geëvalueerd, het zal het tekort aan sociale woningen niet oplossen. Dit is trouwens ook nooit gesteld, het was een inhaalprogramma, gelet op de stiefmoederlijke wijze waarmee de sociale huisvesting de vorige jaren werd behandeld. Daarom hoop ik dat over de mobilisatie van de middelen, die door de VHM worden beheerd, onder andere op bankrekening, nu snel wordt beslist en dat het hier gaat om een belangrijk bedrag, zonder daarom de werking van de VHM te hypothekeren.

Het gaat om middelen die voortvloeien uit de subsidies die de overheid heeft toegekend voor het realiseren van sociale huisvesting. Ze moeten uitsluitend daar voor dienen. Er zijn, nu de behoeften aan sociale woningen en aan renovatie zo groot zijn, geen argumenten om niet de laatste frank die daarvoor ingezet kan worden, ook daadwerkelijk te gebruiken. Wat de inzet van deze middelen betreft, moet ik vaststellen dat de behoefte aan sociale woningen bijna overal in Vlaanderen bestaat. Dit bleek ook uit de discussie in onze commissie. Behalve op welbepaalde plaatsen waar men misschien liever geen sociale woningen ziet, is er vooral vraag naar sociale huurwoningen. Het is eveneens duidelijk dat de behoeften omwille van sociale problemen op bepaalde plaatsen nog groter zijn dan elders. Ik hoop dan ook dat de middelen op de rekening-courant over heel Vlaanderen verspreid worden ingezet, maar met een bijzondere inspanning daar waar de nood het hoogst is.

Tenslotte nog een woordje over het Sociaal Impulsfonds. Hiervoor is in de begroting 1996 een bedrag ingeschreven. Het gaat om een verzameling van middelen met een extra impuls van 500 miljoen frank bijkomende gelden. Dit is een belangrijk signaal dat het menens is. Het is echter duidelijk dat dit zeker niet voldoende is om alle problemen aan te pakken. 1996 zal hoe dan ook een overgangsjaar zijn waarin dit nieuwe beleid gestalte moet krijgen. Daarom kan de SP-fractie leven met die beperkte bijkomende middelen. Onze fractie rekent er wel ten stelligste op dat voor het jaar 1997 en de volgende jaren, wanneer dit beleid op kruissnelheid komt, dit bedrag aan bijkomende middelen beduidend stijgt.

Ook in het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996 dat hier besproken wordt, staan zeer belangrijke bepalingen voor het stedelijk beleid en het huisvestingsbeleid. Het meest in het oog springend zijn natuurlijk de heffingen op leegstand en verkrotting die worden ingevoerd. Dit is inderdaad een belangrijk instrument om paal en perk te stellen aan de verkrotting en de leegstand die bepaalde buurten in onze Vlaamse steden en gemeenten teisteren. De filosofie van deze heffingen is zeer belangrijk volgens de SP-fractie. Ze moeten een regulerende functie hebben. Ze moeten vooral ontradend werken. Deze heffingen moeten de eigenaars van leegstaande en verkrotte woningen aanzetten aan deze toestand een einde te maken. Zolang deze heffingen geld opbrengen zal dit opnieuw geïnvesteerd worden in het verbeteren van de leefkwaliteit. Het uiteindelijke doel is dat deze heffingen niets meer opbrengen. Dit zou dan betekenen dat het probleem opgelost is. Dit doel is ook perfect haalbaar door de wijze waarop de inkomsten uit deze heffingen worden gebruikt. In tegenstelling met Aquafin, worden ze pas gebruikt naarmate ze binnenkomen. Er gebeuren dus geen uitgaven die op ter-

Kenzeler

mijn door blijvende heffingen moeten worden betaald. De rol van de gemeenten bij de uitvoering van dit ontwerp van programmadecreet is zeer belangrijk. Het is dan ook zeker niet de bedoeling van het ontwerp van decreet om de gemeentelijke heffingen af te schaffen. De gemeenten kunnen dezelfde inkomsten behouden door ofwel naast de gewestelijke heffing hun eigen heffing volledig te laten bestaan ofwel door opcentiemen te heffen op de gewestelijke heffing. Wel is het zo dat een aantal moeilijkheden die de gemeenten ondervinden om hun heffingen te innen zullen worden opgelost als ze via opcentiemen werken. We denken dan ook dat veel gemeenten voor dit systeem zullen opteren.

De heffingen slaan op gebouwen en/of woningen die zichtbare en storende tekenen van uiterlijk verval vertonen ; gebouwen en/of woningen die ten minste één jaar leegstaan ; woningen die niet voldoen aan bepaalde vereisten van stabiliteit en bouwfysica, veiligheid en minimaal comfort en die om deze reden ongeschikt of onbewoonbaar werden verklaard door de burgemeester. Er werden een aantal belangrijke uitzonderingen voorzien, die aantonen dat het opzet van deze heffingen vooral een verbetering van woonkwaliteit is. De belangrijkste zijn : de eigenaar-bewoner van een verkrotte woning ; woningen die vallen onder een onteigening ; woningen waarvoor renovatiewerken worden uitgevoerd.

Gelet op het belang van deze heffingen en vooral van de te verwachten gevolgen ervan op de leef- en woonkwaliteit in onze steden en gemeenten, rekent onze fractie er sterk op dat alle gemeenten maximaal zullen meewerken aan het tegengaan van leegstand en verkrotting door een goede inventarisatie, mits een billijke vergoeding voor hun werking. Voor de rest van dit ontwerp van programmadecreet verheugt de SP-fractie er zich over dat dank zij een bepaling uit dit decreet het Fonds voor de Huisvesting ook huisvestingsprojecten in internationaal verband kan ondersteunen. Dit geeft onder andere een betere decretale onderbouwing van het initiatief dat Vlaanderen heeft gedaan om de huisvestingssituatie in Zuid-Afrika te ondersteunen. Op die manier kan Vlaanderen zijn aanwezigheid in de rest van de wereld beter tot uiting laten komen, ook inzake huisvesting. De SP-fractie zal dan ook beide ontwerpen van decreet, mede omwille van de bepalingen inzake huisvesting en stedelijk beleid, met overtuiging goedkeuren. Ik dank u. (*Applaus*)

– *De heer Norbert De Batselier, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

De voorzitter : Minister Peeters heeft het woord.

Minister Leo Peeters (*Op de tribune*) : Collega's, binnen dit korte tijdsbestek wil ik toch trachten te antwoorden op

een aantal vragen die gesteld werden. Ik wil in ieder geval toch ook verwijzen naar de zeer interessante besprekingen in de commissie. We hadden ook daar reeds de mogelijkheid om, naast de naakte begrotingscijfers, ook al de beleidsbrieven te betrekken, hetgeen de discussie toch wel ten goede is gekomen. We hadden als uitgangspunt de financiering die voor de lokale besturen geldt. Hierbij heeft men ten eerste het Gemeentefonds. Hiervoor heeft het regeerakkoord gegarandeerd dat dit niet wordt geraakt en dat dit dus ook volledig zal worden uitgevoerd. Daarnaast hebben we nog het Investeringsfonds voor de investeringskredieten en dan tegelijkertijd de invoering van het Sociaal Impulsfonds waar het regeerakkoord heel duidelijk heeft gesteld dat men precies tot een hergroepering overgaat van een aantal begrotingsposten. Dit is dus precies hetgeen we nu ook al in deze begroting hebben gedaan. Tegelijkertijd werd ook gesteld dat de nieuwe middelen naar de achterstellingsproblematiek zouden gaan. Het is duidelijk dat wat werd overeengekomen, nu ook wordt uitgevoerd. Sommigen hebben hierin een aanleiding gezien om een aantal meningsverschillen bloot te leggen, maar ik denk dat de besprekingen in de commissie hebben aangetoond dat de meningsverschillen echt niet zo groot waren. We proberen duidelijk in eenzelfde richting te gaan. Dit impliceert ook dat men in verband met de huisvesting een nieuw accent krijgt. Daar hebben ook verschillende leden de nadruk op gelegd. Na het urgentieprogramma komt men nu inderdaad tot een politiek van renovatie die als algemeen uitgangspunt wordt aanvaard.

Mevrouw Heeren is als eerste tussengekomen en heeft de vraag gesteld naar de kostprijs van het urgentieprogramma. Ik heb dan ook meegedeeld dat er een voorziene spreiding is over een periode van 22 jaar en dat het totale bedrag is vastgesteld op 30,220 miljard frank. Dit wijzigt dus niet ten opzichte van hetgeen oorspronkelijk daarvoor reeds was vastgelegd.

Dan zijn er een aantal vragen naar voren gekomen, vooral met betrekking tot de werking van de lokale maatschappijen. Mevrouw Heeren heeft een aantal interessante suggesties naar voren gebracht, suggesties die ons niet onbekend waren en die we dus ook samen tot een oplossing willen brengen. Ik denk hierbij onder andere aan de vereenvoudiging van de procedures, hetgeen een absolute noodzaak is, en tegelijkertijd ook inzage in het rijksregister. Zij heeft ook een bekommernis geuit in verband met het maximaal mobiliseren van de beschikbare kredieten op de rekening courant. Ik denk dat ik daar in de commissie ook wel geen misverstand over heb laten bestaan. We moeten vooral als uitgangspunt hebben dat, als we dit maximaal mobiliseren, dit eigenlijk kredieten zijn die nu een beetje slapende kredieten zijn en die nu voor de huisvesting moeten worden gebruikt. Dat is eigenlijk het uit-

Peeters

gangspunt waarbij we tegelijkertijd ook met een aantal evenwichten rekening zullen moeten houden, hetgeen ik in ieder geval wil respecteren. Hierover mag er dus geen misverstand bestaan. Deze kredieten moeten echter wel maximaal worden aangewend voor de huisvestingspolitiek. Tevens kwam zij terug op de problematiek van de kampingbewoners, een bekommernis van velen. Dit onderwerp kwam overigens reeds ter sprake tijdens de Interministeriële Conferentie voor de Armoede, waar wij hebben gesuggereerd dat er een werkgroep zou worden opgericht, waarbij ook de minister van Ruimtelijke Ordening zou worden betrokken. Naar aanleiding van deze conferentie heb ik aan de verantwoordelijken van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij reeds een aantal concrete vragen gesteld. Zo heb ik onder meer gevraagd op welke manier de mensen die met deze problematiek en met uitdrijving worden geconfronteerd, kunnen worden opgenomen in een categorie van prioritairen. Dit mag evenwel niet tot misbruiken leiden.

De heer Cardoen sprak over het initiatief in Kruibeke en hij vreest dat er een georganiseerd wantrouwen op gang zal worden gebracht ten overstaan van een aantal initiatieven. De bedoeling is om mensen op een zeer constructieve manier bij het beleid en bij het veiligheidsbeleid te betrekken. Dit mag echter niet leiden tot een in de plaats treden van de politiediensten. Tevens sprak hij over de systemen zoals het veiligheidspasje, waarbij hij verwees naar de situatie in Aalst. Er zijn eveneens een aantal gemeenten in Vlaams-Brabant waar dit systeem wordt toegepast en waar de rijkswacht een zeer goed initiatief neemt. Ik hoop dan ook dat mijn federale collega dit systeem nog zal uitbreiden. De heer Van der Poorten verwees naar de stabilisatie van de middelen en tevens sprak hij over de heffing op leegstand. De discussie of dit al dan niet door een afzonderlijk decreet moet worden geregeld is volledig verschillend van de vorige discussie ter zake. In dit Programmadecreet werd integraal ingeschreven op welke manier dit zal worden toegepast. Het was dus zeker niet de bedoeling om volmachten in te bouwen.

Tevens sprak hij over het Provinciefonds en over de bevrizing en de niet-indexering ervan. Wij hebben geprobeerd om de rol van de provincies duidelijk af te bakenen. Hij stelde eveneens enkele vragen over de herwaardering van de lokale mandatarissen. Dit was uitdrukkelijk onze bedoeling, wat overigens blijkt uit de beleidsbrief. Wat dit betreft zijn alle fracties vragende partij. Bij de voorbereiding van een eigen decretale regeling moeten wij bovendien aandacht hebben voor het statuut van de lokale mandatarissen, dit ten einde iedereen de mogelijkheid te geven om op een waardevolle manier aan politiek te doen. Hiervoor moeten uiteraard ook de nodige middelen worden uitgetrokken.

De heer Van Wallendaal sprak over de problematiek van de steden en hij verwees naar de selecties. Om dit te regelen zullen wij ons baseren op objectieven en wetenschappelijk verantwoorde criteria. Tevens sprak hij over de wijkontwikkelingsplannen. Binnen een Sociaal Impulsfonds kan men inderdaad een deel van de middelen concentreren, dit echter alleen op voorwaarde dat het lokaal bestuur meent dat het om een waardevol initiatief gaat. Vervolgens hield hij een pleidooi voor het wonen boven winkels en het opnieuw aantrekkelijk maken van deze centra. Ook op dit vlak zullen initiatieven worden genomen.

De heer Vermeiren vroeg zich af of de regering zich in de plaats zal stellen van de lokale besturen, wat uiteraard niet het geval is. Uit het hele regeerakkoord en alle teksten blijkt dat wij de lokale autonomie maximaal willen waarmaken. Wij zullen weliswaar een beleidsovereenkomst afsluiten, waarmee ook bepaalde resultaten moeten worden verbonden. Een resultaatverbintenis is toch het minste wat je kan vragen bij het ter beschikking stellen van middelen.

Het Sociaal Impulsfonds komt in januari naar de Vlaamse Raad. Het samenbrengen van de begrotingsposten was trouwens verantwoord. Het was ook een absolute noodzaak ten aanzien van de besturen, omdat men precies moest weten waar deze posten zouden terechtkomen. In artikel 23 van het programmadecreet hebben wij de garantie ingevoerd dat dit in een afzonderlijk decreet kan worden geregeld. Welke garantie kan deze Raad nog meer vragen dan in volle openheid bij de discussie betrokken te worden? Wij garanderen dat dit met een decretale regeling zal gebeuren.

De heer Van Vaerenbergh heeft terecht zijn bekommernis geuit over de groeivoeten. De regering heeft de intentie om hieraan te werken. Hij heeft de problematiek van Vlaams Brabant en Brussel aangebracht. De minister-president zal daar meer algemeen op ingaan. Toch wil ik herhalen dat het voor ons echt menens is met ons zeer sterk actieprogramma voor Vlaams Brabant. Wij mogen Brussel op geen enkele manier loslaten, en mogen die indruk op geen enkele manier geven. De problematiek van de achterstelling is ook heel duidelijk aanwezig in Brussel zelf. Ik heb er in de commissie de nadruk op gelegd dat we dit niet mogen vergeten.

Mevrouw Dua heeft een analyse gemaakt, die eigenlijk dezelfde is als degene die ik in een wetenschappelijke nota heb voorgelegd. Ook zij legt zeer sterk de nadruk op de noodzaak aan een inclusief beleid. Alle leden van de regering dienen zich in het stedelijk beleid in te schakelen. Zij moeten onderzoeken wat er in hun domein kan worden verricht. Ook de heer Van Peel heeft opgemerkt dat het stedelijk beleid niet beperkt is tot de sociale pro-

Peeters

blematiek. Er zijn bijvoorbeeld ook initiatieven nodig op het vlak van Economie of Ruimtelijke Ordening.

Mevrouw Dua, het is heel belangrijk dat wij op deze manier de mogelijkheid blijven bieden om initiatieven voor de kansarmen op te zetten. Wij hebben daarbij lessen getrokken uit het verleden. Om de soepelheid en de eenvoud te bevorderen, zijn we afgestapt van de projectcontrole, en kan aan een langere-termijnvisie worden gewerkt. Zoals de heer Van Peel heeft opgemerkt is een tweede VFIK-verhaal niet gewenst. Het VFIK heeft wel de verdienste gehad om kansarmoede op de politieke agenda te plaatsen. Dat is op zich niet onbelangrijk, alhoewel het nu tijd is voor een middellange-termijnvisie met aandacht voor lokale autonomie. De heer Kenzeler heeft een pleidooi gehouden voor huisvesting, en voor het maximaal mobiliseren van de middelen. Ik deel voor een groot stuk zijn terechte analyse.

Collega's, ik hoop dat ik duidelijk heb gemaakt dat wij voor een vernieuwend stedelijk beleid staan. Het moet een horizontaal beleid worden. Ik hoop dat bij iedereen de bereidheid aanwezig is om het op te starten en te laten groeien. Wij gaan daar in deze regering maximaal werk van maken. (*Applaus bij de SP*)

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, ik wens kort te antwoorden op de vragen die de heer Van Vaerenbergh heeft gesteld. Ik weet dat dit ook andere leden interesseert. Ik kan hem ter vervollediging meedelen dat de Vlaamse regering vorige week de beslissing heeft genomen om de bestemming van voormalige militaire domeinen te wijzigen. Wat Vlabinvest betreft hebben we nu de mogelijkheid om ook daar sociale huisvesting te ontwikkelen. Een van de problemen was en is over terreinen beschikken. Ik heb het hier over Wezembeek-Oppeem en Tervuren. Daarnaast zal het punt in het ontwerp van programmadecreet dat toelaat om de onteigeningsbevoegdheid uit te oefenen, naar onze overtuiging een versnelling tot stand brengen. Na de moeilijke voorperiode kan men nu echt op het terrein werken. Tenslotte bestaat over de Rand de afspraak met de voorzitter van de Bijzondere Adviescommissie dat we tijdens de vergadering van januari uitvoerig van gedachten zullen wisselen over het rapport Mens en Ruimte, vooraleer we een actieprogramma uitwerken.

De voorzitter : Hiermee kunnen we dit gedeelte afsluiten.

Buitenlandse en Europese Aangelegenheden

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de begrotingsmaterie Buitenlandse en Europese Aangelegenheden, waarvoor minister-president Luc Van den Brande bevoegd is.

den, waarvoor minister-president Luc Van den Brande bevoegd is.

De heer Herman Suykerbuyk, verslaggever, heeft me gevraagd te verwijzen naar zijn verslag.

De heer Dielens heeft het woord.

De heer Fred Dielens (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, dames en heren ministers, collega's, tijdens de bespreking van de begroting 1996 in de commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden kwamen vier grote doelstellingen en beleidskeuzen tot uiting, niet alleen in de programma's Algemene Externe Betrekkingen, maar ook in die welke betrekking hebben op het economische luik van het Vlaamse buitenlands beleid. Via deze beleidskeuzen, die duidelijk de stempel dragen van de minister-president, moet Vlaanderen een stem krijgen op het internationale forum. Daarnaast moet het worden verheft tot een sterregio op economisch gebied. Ten derde moet Vlaanderen de motor blijven van het Europa der culturen en ten vierde moet het een eigen bijdrage leveren aan de internationale solidariteit. Voor alle duidelijkheid kan ik eraan toevoegen dat deze vier doelstellingen in grote lijnen ook het eerbiedwaardige refrein vormen van de beleidsbrief voor een pro-actief buitenlands beleid, dat terzelfder tijd werd besproken in de commissievergaderingen.

De SP-fractie en ikzelf appreciëren het enthousiasme dat de minister-president kenmerkt. Mijn betoog is dan ook veeleer bedoeld om de dimensies realisme en waardenverbreding toe te voegen liever dan een sfeer te willen scheppen die enthousiasmetemperend zou kunnen klinken. Ik wil de geciteerde beleidskeuzen een voor een onder de loep nemen. De eerste is Vlaanderen een stem geven op het internationale forum. Op zichzelf hebben we geen moeite met deze betrachting, integendeel. We stellen ons in het kader van onze federale structuur evenwel vragen bij de niet onbelangrijke uitspraak in de beleidsbrief dat het buitenlands beleid van Vlaanderen en van het federale niveau complementair zijn, zij het zonder hiërarchie. Vlaanderen beschikt grondwettelijk over genoeg onbegrensde mogelijkheden, aldus de teksten. Lopen we niet het risico, precies om op dergelijke wijze onze stem te willen geven op het internationale forum, dat we in botsing komen met het federale buitenlands beleid ? Artikel 167 van de Grondwet bepaalt immers dat de Koning de leiding heeft inzake de buitenlandse betrekkingen. Betekent dit niet dat de federale overheid de buitenlandse politiek blijft bepalen ? U zegt dat het Vlaams buitenlands beleid inhoudelijk onbegrensd is voor zover dit Vlaamse bevoegdheden betreft. Ik geef een recent voorbeeld dat aantoonde dat er wel degelijk grenzen zijn. Naar verluidt bezit Vlaanderen de exclusieve bevoegdheid voor een reeks beleidsterreinen waarvan de beslis-

Dielens

singen op Europees vlak worden genomen. Vermits Vlaanderen betrokken partij is in de onderhandelingen, die de intergouvernementele conferentie (IGC) van 1996 voorbereiden, kon men verwachten dat het ontwerp van beleidsnota van de federale regering inzake de IGC een duidelijke, nominatieve bevoegdheidsafbakening zou bevatten inzake de Europese Unie, de lidstaten en de regio's. Niettegenstaande Vlaanderen deze bevoegdheidsafbakening uitdrukkelijk heeft gevraagd, stellen wij vast dat de tekst van de federale overheid met geen woord rept over een lijst met de afbakening van de bevoegdheden. Lopen wij met onze unieke wijze waarop wij Vlaanderen stem willen geven op het internationale forum, niet het risico door onze grote Europese burens te worden afgeschilderd als destabilisatiepartner ?

Mijnheer de minister-president, u hebt gezegd dat drie van onze grote burens belangrijke EU-lidstaten zijn. In uw beleidsbrief wenst u een strategie uit te werken zodat deze landen niet alleen meer bewust worden dat de Europese integratie niet kan slagen zonder de verscheidenheid van culturen en regio's te erkennen maar ook zouden afstappen van de klassieke hiërarchische en centralistische opbouw van Europa door deze centrale staten. De beleidsbrief kiest voor permanente en bilaterale betrekkingen met pionier en voorvechter Catalonië en met het Baskenland. Zal deze keuze geen aanleiding geven tot evenwichtsstoornissen ? Een tweede beleidskeuze wil Vlaanderen verheffen tot een sterregio op economisch gebied. De derde beleidskeuze stelt dat Vlaanderen de motor van het Europa der culturen blijft. Het is onmiskenbaar dat de twee belangrijkste woorden in het voorgestelde Vlaams buitenlands beleid economie en cultuur zijn. Alhoewel de SP hiermee principieel akkoord gaat, zijn wij toch van mening dat de zogenaamde Vlaamse waarden tekort worden gedaan. Wij kunnen het vredes- en veiligheidsbeleid in de wereld niet zo maar overlaten aan anderen ; ook niet aan de federale overheid. Vlaanderen heeft niet alleen een mercantilistisch en cultureel verleden, het heeft eveneens een pacifistische en sociale traditie. Wij vinden dat welzijn en emancipatie sterker aan bod moeten komen in de 9 criteria die Vlaanderen als voorwaarde stelt om met een land of een regio betrekkingen aan te knopen. Deze aspecten betreffen trouwens Vlaamse bevoegdheden. De vierde beleidskeuze heeft betrekking op de eigen Vlaamse bijdrage inzake de internationale solidariteit. Hoewel de SP deze keuze steunt, toch is het niet duidelijk of u een supplementaire bijdrage wenst te leveren of veeleer kiest voor verspreide en geïsoleerde bijdragen. Lopen wij niet het risico een versnipperde bijdrage te leveren die alleen maar een misbegrepen internationale solidariteit tot gevolg kan hebben ? Onder druk van een beperkt budget kiest de federale staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking resoluut voor een geografi-

sche concentratie. De federale overheid kiest voor Afrika. De Vlaamse beleidsbrief houdt een pleidooi voor directe, bilaterale ontwikkelingssamenwerking met een aantal selectief gekozen ontwikkelingslanden. Er bestaat duidelijk een misverstand over welke landen we als ontwikkelingslanden beschouwen. Zuid-Afrika, Zaïre, Ruanda en Burundi worden vermeld, maar niet onmiddellijk in de context der ontwikkelingssamenwerking. Zal onze voorkeur eveneens naar Afrika gaan ? En welke landen hebben we daarbij op het oog ? Kortom : zijn we het eens met geografische concentratie-inspanningen ?

De federale beleidsnota heeft het tevens over een sectoriële concentratie, met specifieke aandacht voor gezondheidszorg, onderwijs en landbouw, lees : voedselvoorziening of -zekerheid.

De Vlaamse beleidsbrief stelt dat het Vlaamse ontwikkelingsbeleid geen eenvoudige dubblure of kopie van het Belgische ontwikkelingsbeleid mag zijn. Speelt men hierdoor niet in de kaart van de versnippering ? De genoemde aandachtspunten van de federale nota situeren zich immers duidelijk binnen de Vlaamse bevoegdheidsfeer. Kortom, mijnheer de minister-president, denkt u ook niet dat onze voorkeur eveneens moet gaan naar gezondheidszorg, onderwijs en landbouw ? In plaats van zich te richten naar de behoeften van de ontwikkelingsvolkeren, geeft men de indruk meer aandacht te willen besteden aan de wensen en de verzuchtingen van het eigen land Vlaanderen : aan het eigen KMO-beleid, de eigen research. Kortom, aan ons eigen economisch model. Ik wil nog kort blijven stilstaan bij een internationaal fenomeen met federale en regionale vertakkingen. Ik heb het over de omvangrijke aanwezigheid van Europese en niet-Europese inwoners, niet in het minst in de Brusselse agglomeratie en in Vlaams-Brabant.

Het kan niet dat we als Vlaamse Gemeenschap een verkrampte houding blijven aannemen ten aanzien van anderstaligen. Hoewel we de sociale verdringing met hart en ziel willen bekampen en decretaal in goede banen willen leiden, willen we samen met de Vlaamse regering, de provinciale diensten en de VGC een intensief en diepgaand voorlichtingsbeleid ontwikkelen in de onmiddellijke toekomst. De anderstaligen – ik spreek bewust niet van de andere 'gemeenschappen' omdat dit ons enkel op de nationalistische toer kan brengen – moeten kennis krijgen van wat we te bieden hebben. Van wie we zijn, en welke taal we spreken. Dit mag gerust gebeuren via een op te richten culturele satellietzender, samen met Nederland of met alle andere publicitaire en ook kleinschalige instrumenten op het terrein, in de gemeenten, in de wijken, in de straten, in onze cultuurhuizen. Reeds eeuwen zijn we de vooruitgeschoven posten van het Nederlands taalgebied. Dit gebied bleef nagenoeg ongeschonden in moeilijker omstandigheden. Samen met onze Vlaamse Raad

Dielens

kunnen we deze toestand bestendigen. Ik dank u. (*Applaus bij de SP*)

De voorzitter : Het woord is aan de heer Van Overmeire.

De heer Karim Van Overmeire (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte ministers, collega's, de profilering van Vlaanderen in het buitenland als een zelfstandige entiteit en de bevordering van de export van Vlaamse bedrijven zijn aspecten van het regeringsbeleid die wij volmondig steunen. We hebben evenmin problemen met de vier doelstellingen die u in uw beleidsbrief opsomt en die de bakens uitzetten voor deze begroting. Deze doelstellingen zijn : een eigen Vlaamse stem in Europa, in de wereld, en in internationale organisaties ; Vlaanderen als economisch performante sterregio ; Vlaanderen als motor van het Europa van de Culturen ; Vlaanderen dat solidair is met de probleemgebieden in deze wereld. Toch hebben we enkele bedenkingen, zowel inzake de instrumenten waarmee deze doelstellingen moeten gerealiseerd worden, en de voorziene middelen, als inzake de concrete invulling.

We hebben de indruk dat, wat de instrumenten betreft, een efficiënt buitenlands beleid van Vlaanderen niet zo zeer wordt gehinderd door een gebrek aan middelen of door een gebrek aan visie of vindingrijkheid. Integendeel : de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat uw regering inzake buitenlands beleid het onderste uit de kan heeft willen halen, en daar misschien ook wel in slaagt.

Het is mijn overtuiging dat de federale structuur van België de belangrijkste rem vormt op een eigen buitenlands beleid. Na de tussenkomst van de heer Dielens, is het duidelijk dat er geen consensus bestaat over het recht en de plicht van Vlaanderen om een eigen buitenlands beleid te voeren. Toch overheerst deze mening in dit halfgrond. We kunnen mekaar ervan overtuigen dat de Vlaamse regering en de Vlaamse Raad op dit terrein niet onder de Belgische regering en parlement staan, maar er naast. In tal van dossiers echter worden wij, zowel de regering als het parlement, geconfronteerd met de Belgische onwil en de grote beslistheid om Vlaanderen geen of slechts een marginale rol te laten spelen op het internationale vlak. Ik verwijs naar de moeizame relatie tussen VDBH en BDBH, naar de problemen met de verspreiding van de brochure Vlaanderen vandaag, naar de wijze waarop parlementaire afvaardigingen naar bijvoorbeeld de Beneluxraad worden samengesteld, naar het document waarmee België naar het IGC stapte. Het gaat niet op dat wij hier in dit halfgrond elkaar overtuigen van de stelling dat het buitenlands beleid zowel een Vlaamse als een Belgische bevoegdheid is, terwijl volgens de Belgische structuren het buitenlands beleid hoofdzakelijk een Belgisch privilege blijft. We kunnen plannen maken voor de toekomst en

voor het volgende gesprek van gemeenschap tot gemeenschap. Onze stelling is bekend : België moet volledig verdwijnen. Veel collega's willen voorlopig misschien niet zo ver gaan, maar zijn toch bereid die Belgische structuren verder te ontmantelen. Zij verpakken die boodschap onder de noemer van meer homogene bevoegdheidspakketten. Sommigen spreken luidop over de splitsing van de BDBH of over de uitbouw van een eigen Vlaamse diplomatie. Ondertussen is de situatie wat ze is. Als we het Vlaams buitenlands beleid ook buiten dit halfgrond als volwaardig willen doen overkomen, moet niet alleen de Vlaamse regering maar ook de Vlaamse Raad een grote alertheid aan de dag leggen. Als er geen hiërarchie is, mijnheer de minister-president, waarom wordt dan de interministeriële conferentie voorgezeten door de federale minister en is er geen beurtrol tussen de verschillende ministers, die zich bezig houden met het buitenlands beleid ? Waarom moeten wij gebruik maken van diplomatiek personeel, over wiens aanstelling wij niets te zeggen hebben en die we op geen enkele manier kunnen sanctioneren of zelfs maar op het matje roepen ? Waarom is er zoveel onduidelijkheid over de samenstelling van de Beneluxraad ?

Welke richting moet Vlaanderen volgens ons ingaan op het internationaal vlak ? U kent onze bezwaren tegen het comité van de regio's en de rol die u daar voor Vlaanderen ziet weggelegd. Vlaanderen is voor ons geen regio maar een soevereine natie. Onze rol is niet die van koploper in dat comité. Wij willen niet de rol van eenoog spelen in het land der blinden. Het moet onze ambitie zijn om binnen de Europese Unie een volwaardige lidstaat te zijn. Voorlopig desnoods samen met België. In de commissie heb ik al het voorbeeld gegeven van de Oekraïne en de Sovjet-Unie die samen lid waren van de Verenigde Naties. De lidstaten van de Europese Unie zitten samen met de Europese Unie aan tafel. Er is geen bezwaar tegen het feit dat zowel het geheel als de lidstaten lid zijn van een zelfde orgaan. Alleen als Vlaanderen een volwaardige lidstaat is, kan deze regering de Vlaamse belangen binnen Europa naar behoren vervullen. Het is dan ook vanuit deze optiek dat wij pleiten om vooral met onafhankelijke soevereine staten verdragen af te sluiten en contacten te leggen. Men kent en herkent iemand aan zijn gesprekspartners. Het is het voornemen van deze regering om in de toekomst met een groot aantal nieuwe landen contacten te leggen. Daar is niets op tegen, integendeel. Ik vrees alleen dat dit met de huidige middelen en de huidige bevoegdheden kan leiden tot een al te grote verwatering van onze aanwezigheid. Bij sommige landen stel ik mij meer diepgaande vragen. Waarom die terugkeer bijvoorbeeld naar Centraal-Afrika ? In de beleidsbrief van 1994 wordt daar niet over gesproken. We gaan daar heel onduidelijke dingen doen, in samenwerking met een fede-

Van Overmeire

rale overheid, die ook geen scherp Afrika-standpunt inneemt.

En dan zijn er China en Vietnam, waar het vooruitzicht van 1 miljard potentiële consumenten blijkbaar volstaat om de schending van de veelgeprezen mensenrechten te doen vergeten. De mensenrechten worden geschonden in China. De vraag die we ons hier moeten stellen is niet of we van de heer Van den Brande kunnen verwachten dat hij dapperder is dan Bill Clinton om de Chinezen de les te lezen. Ook Bill Clinton voert immers een zeer onduidelijk politiek tegenover China. De vraag die we moeten stellen is over welke morele autoriteit ten opzichte van kleinere en armere landen men beschikt wanneer men de mensenrechten niet als norm stelt voor grote of economische interessante landen. Bij mij komt het als bijzonder onbillijk over en is het trouwens in strijd met het idee van Vlaanderen als beschermer van de culturen en de kleine landen wanneer alleen aan kleine landen mensenrechten als norm opgelegd worden.

Ook als de middelen, zoals we zien, verhoogd worden, lijkt het ons interessant om het Vlaams buitenlands beleid te concentreren. U voelt dat er ook bij de collega's van de commissie grote interesse blijft voor Oost-Europa. Daar gaat inderdaad een groot deel van onze middelen heen. Ik vind dat we ons verder op Oost-Europa moeten concentreren, omdat daar de kans op mislukking van het project aanzienlijk kleiner is dan in de rest van de wereld. Zeker in de kleine Oosteuropese landen kan Vlaanderen veel gemakkelijker een herkenbaar profiel uitbouwen. Ik betreur dan ook dat er voor Centraal- en Oost-Europa geen bijkomende middelen voorzien zijn, net nu het vredesproces in de Balkan toch tal van mogelijkheden biedt. Deze zijn niet alleen economisch van aard – wat de heropbouw betreft – maar liggen ook op het politieke en culturele vlak. Nogal wat landen die door de oorlogsomstandigheden politiek vrij geïsoleerd waren zullen nu diplomatieke relaties willen uitbouwen en tot verdragen willen komen, me dunkt ook met Vlaanderen. Als u dan toch verdragen wil afsluiten met regio's en deelgebieden, kan u dat doen met een aantal entiteiten die als dusdanig niet als staat erkend zijn en op zoek zijn naar die erkenning. Ik denk in dit verband bijvoorbeeld aan de Kroatische gemeenschap van Bosnië, om er maar één op te noemen.

Volgens mij komt het er nu op het terrein vooral op aan om kort op de bal te spelen en om rechtstreekse contacten te leggen, zonder via tussenorganisaties te werken. Samengevat, mijnheer de minister-president : Vlaanderen kan inderdaad een geloofwaardig buitenlands beleid voeren. Zowel de visie als de financiële middelen zijn volgens mij aanwezig. Waar het Vlaanderen aan ontbreekt zijn de structuren voor een volwaardig buitenlands beleid. Wat

Vlaanderen afremt is de Belgische diplomatie, zijn de Belgische structuren. Wat Vlaanderen tegenhoudt, ook hier, is België : maar dat is een verhaal dat we al langer kenden. Ik dank u.

(Applaus bij het VB)

De voorzitter : Mevrouw Verwimp-Sillis heeft het woord.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis : Mijnheer de voorzitter, dames en heren ministers, collega's, gezien de tijdsdruk wil ik mijn uiteenzetting beperken tot het luik over de internationale solidariteit. In gesprekken over ontwikkelingssamenwerking duikt sinds jaar en dag het magische cijfer 0,7 percent op. Jaren geleden hebben de leiders van een aantal Westerse landen zich geëngageerd om 0,7 percent van hun BNP te besteden aan solidariteit met het Zuiden. Bij elke nieuwe internationale bijeenkomst ter zake werd dit engagement herhaald en bijgestuurd. Dit wil zeggen : de stelligheid waarmee de belofte gedaan werd nam af, maar vooral de streefdatum werd steeds weer vooruitgeschoven. Mijnheer de minister-president, er zijn nochtans landen die dit cijfer bereiken. Eén enkel overschrijdt het zelfs. België schommelt rond de helft : het ene jaar er net boven, het andere jaar er net onder. De nieuwe staatssecretaris heeft evenwel hoopvolle beloften gedaan.

Nu is de solidariteit met het Zuiden een zaak van iedereen, en niet enkel van de federale regering. Op alle niveaus moeten mensen hun verantwoordelijkheid opnemen. Dit gebeurt al wel, in de gezinnen. Ondanks de schandaalsfeer was de opbrengst van de recente 11.11.11.-campagne Vierkant voor Afrika goed, mede dankzij de inzet van honderden Vlaamse vrijwilligers, waaronder ook mensen van CVP en SP. Het zijn mensen die Afrika duidelijk niet willen loslaten. Van sommige partijen weet ik dat ze binnen hun begroting projecten van NGO's steunen. Zijn er die dit niet doen, dan nodig ik ze bij deze daartoe uit. Steeds meer gemeentebesturen steunen projecten in ontwikkeling, vaak, maar niet uitsluitend, onder impuls van Agalev-verkozenen. De besturen van alle Vlaamse provincies hebben in hun begroting een bedrag voorzien en gepreciseerd welke projecten kunnen worden gesteund. Ook de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voorziet een bedrag van 175 miljoen frank voor sensibilisering en steun aan projecten. Welke projecten zullen worden gesteund en waar is echter nog niet geweten. Als België dat getal van 0,7 percent ooit wil halen, dan zal Vlaanderen zijn deel moeten bijdragen. Mijn vraag hoe groot dat deel is en welk bedrag dit vertegenwoordigt werd nog niet beantwoord, maar ik wacht nog wel een tijdje. Vermits België voorlopig ongeveer de helft van zijn streefdoel haalt, stel ik voor dat u het bedrag dat u voor 1996 voorziet te verdubbelen. Vermits wij hiervoor nog niet over een eigen instelling beschikken zoals mevrouw Maes vanmorgen opmerkte kunnen deze middelen

Verwimp-Sillis

beheerd worden door de federatie en de koepel van de NGO's en door de internationale organisaties als Unicef, het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen en anderen. Wij kunnen er een aantal voorwaarden aan koppelen. Ten eerste zijn de sensibiliseringscampagnes hier zeer belangrijk. Onze mensen moeten beseffen dat wij hier geen duurzame welvaart kunnen opbouwen met het failliet van het zuiden. Ten tweede moeten er geregeld evaluaties gebeuren van de projecten, liefst van bij de aanvang. Projecten kunnen immers mislukken, en men moet onderzoeken waarom. Leren uit de fouten is belangrijk om het de volgende keer beter te doen. Ten derde moeten de projecten op vraag en op maat zijn van de lokale groepen. Het mogen geen prestigeprojecten zijn tot meerdere glorie van Vlaanderen of plaatselijke notabelen. Ten vierde voorzie ik uitdovende steun. Goede steun maakt zichzelf na verloop van tijd overbodig. Ten vijfde mag er geen sprake zijn van substitutie-ontwikkeling. Wat de mensen aldaar aankunnen, moeten wij niet gaan doen. We zoeken dus best partners om mee samen te werken. Ten zesde moet onze hulp gaan naar de meest noodlijdenden in de minst ontwikkelde landen. Mijnheer de minister-president, ik wil er nogmaals op wijzen dat onze morele schuld in Centraal-Afrika vrij groot is. Ik heb een amendement in deze zin bij deze begroting ingediend. Het heeft geen meerderheid gehaald in de commissie van Financiën en Begroting, maar het komt hier later nog ter sprake. Ik hoop dat elke collega zijn verantwoordelijkheid neemt.

Tot slot wil ik een stuk voorlezen uit een interview van De Wereld Morgen, het maandblad van het NCOS. Het is een interview met Erik Derycke, voormalig federaal Minister van Ontwikkelingssamenwerking, huidig Minister van Buitenlandse Zaken, en iemand die men niet meteen kan beschuldigen van groene sympathieën. Op de vraag of sommige van zijn verre reizen een invloed hebben gehad op de manier waarop hij nu leeft en denkt, antwoordde de minister – en ik citeer : Geduld is het belangrijkste wat ik heb meegebracht. De onvoorstelbare blijdschap van veel mensen in de Derde Wereld die veel minder bezitten dan wij is mij bijgebleven, maar de grootste les die ik onderweg heb geleerd is dat wij ons grandioos aan het vergissen zijn. Wij zitten in een TGV die zich regelrecht te pletter rijdt. Bij ons wordt de milieuschade nog enigszins verstoepd. Op reis door het zuiden zie je alle facetten van de globale milieuramp aan je voorbijtrekken. Dumping, ontbossing, woestijnvorming, noem maar op. Ik heb het in zuidelijk Afrika gezien, in Westafrikaanse landen, in Zuid-Amerika, in Zuidoost-Azië, overal, overduidelijk, verschrikkelijk. Je kan er niet naast kijken, maar geen mens die er al aan denkt het roer om te gooien.

Ik dank u. (*Applaus bij AGALEV en de VU*)

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande (*Op de tribune*) :

Ik wil in de eerste plaats de heren Dielens en Van Overmeire, en mevrouw Verwimp-Sillis bedanken voor hun aandacht hier en in de commissie. De heer Dielens is bezorgd dat we Vlaanderen op een te enthousiaste manier internationaal zouden onderbouwen. De beleidsbrief en de begroting tonen aan dat we wensen in te vullen wat tot onze bevoegdheid behoort. Maar wat we doen moet meteen goed zijn. Daarom zullen we een aantal dingen moeten faseren. Vermits er geen hiërarchie van normen bestaat, en er dus ook, wat onze bevoegdheden betreft, geen voorrang is van het ene parlement ten overstaan van het andere, is er vanzelfsprekend ook geen inhoudelijke hiërarchie voor het buitenlands beleid van de federale en de regionale overheden.

In de Bijzondere Wet en in een aantal uitvoeringswetten hebben we uiteraard gesteld dat het verstandig zou zijn om op een aantal punten analoog op te treden. Een voorbeeld. Het is evident dat we er over het respect voor de mensenrechten geen andere mening op na zullen houden. Daarom hebben we, met betrekking tot Zuid-Afrika, ook gezegd, dat er eerst democratische verkiezingen moesten komen, waarna een voorlopige regering samen met het parlement kon besturen. U mag niet vergeten dat we de bevoegdheden hebben gecoördineerd, de instrumenten versterkt, en de administratie bestaft, waardoor we beter in staat zullen zijn om een belangrijk deel van onze opdrachten waar te maken.

Over de tweede beleidslijn, met name de internationale economische betrekkingen en het Europa van de culturen, wenst u dat we onze pacifistische traditie sterker doorzetten. In de beleidsbrief stellen we heel nadrukkelijk dat die traditie één van de pijlers is om Vlaanderen op het internationale vlak gestalte te geven. We moeten ons dan vooral richten op die domeinen waarin we nuttige expertise kunnen aanbrengen. De domeinen en projecten waarnaar onze ontwikkelingshulp gaat, zijn niet ingegeven door wat men hier wil, maar door wat men elders verlangt.

Zestig tot zeventig percent van de economie in Afrika gebeurt via informele circuits. Daarom is het zeer belangrijk de economie te verstevigen, zonder een economie op te bouwen die op onze maat geschoeid is. Op verzoek van de Afrikanen versterken we de kleine familiale cellen van de economie. Daarin heeft Vlaanderen zeer grote ervaring, omdat die structuur ook de basis is voor onze economie. Er is een grote vraag naar opleiding. De samenwerking met Zuid-Afrika die al van start is gegaan, vertoont een brede waaier van initiatieven zoals huisvesting, steun

Van den Brande

aan micro-economische initiatieven in de grote steden, enz.

De heer Van Overmeire is blijkbaar in conflict met zijn fractieleider : de heer Dewinter zei daarjuist dat al onze initiatieven nutteloos zijn, terwijl de heer Van Overmeire in deze vergadering en in de commissie heeft verklaard dat het Vlaams Blok de vier doelstellingen van de regering goedkeurt. Misschien zijn de jongeren in de fractie het niet eens met die oude man die alles altijd op dezelfde manier bekijkt. (*Rumoer bij het VB*) Dat zou een gunstige evolutie zijn. Ze moeten tijdens een fractievergadering maar eens uitmaken wie precies het standpunt van het Vlaams Blok verwoordt.

De regering is het eens met de heer Van Overmeire dat het nog beter kan en ik deel een aantal van zijn kritische randopmerkingen. Zo ben ik het eens dat de Raad precies op dit domein meer alert moet zijn : het is niet alleen de taak van de regering om na te denken over internationale relaties en over de evolutie in Europa. In onze beleidsbrief kan de heer Van Overmeire lezen dat wij ons ook bewust zijn van het probleem van de diplomaten. We moeten over de instrumenten van onze buitenlandse politiek nadenken. De Belgische diplomaten zijn net zo goed diplomaten van de deelstaten. Niet dat wij morgen een volledig eigen diplomatie willen, maar het is logisch dat bij de aanstelling van de diplomaten ook de deelstaten hun verantwoordelijkheid nemen. Dat probleem zullen we ooit moeten bekijken. Wij verdedigen een groepsgewijze samenwerking, zoals dat ook op het federale niveau het geval is. Overal alles doen is niets doen. We richten ons op een beperkt aantal partners waarvoor we een nuttige bijdrage kunnen leveren.

U vraagt meer middelen voor Centraal- en Oost-Europa. U weet hoe het gaat : alle ministers zouden wat graag de hele begroting besteden aan het buitenlands beleid. Toch vragen zij middelen voor andere domeinen van het beleid en onze minister van Begroting is erg kordaat. Toch is Vlaanderen de zevende partner van Polen, de zesde van Hongarije en een van de belangrijkste partners voor de regio Sint-Petersburg en Tjechië.

Minister-president Luc Van den Brande : Als we de kaart bekijken, moeten we niet enkel niet blozen, maar zelf trots zijn. We hebben voorsprong op een aantal landen van de unie. We zetten dit beleid door in de toekomst, we leveren duidelijk een ernstige inspanning. Mevrouw Verwimp-Sillis, u heeft ook in de commissie uw zorg geuit over de 0,7 percent. Collega Moreels wil aangeven dat ontwikkelingssamenwerking een kwestie is van middelen. We moeten goed opletten wat we in die middelen opnemen. Een van de mogelijkheden is de lening van staat tot staat, kan die tot de echte samenwerking gerekend wor-

den ? Het ligt iets genuanceerder dan een ja of nee-antwoord. Wij willen met de huidige stand van zaken een samenwerking opzetten, complementair aan en aansluitend bij de federale initiatieven. Daarvoor hebben we honderd vijfenzeventig miljoen frank rechtstreeks uitgetrokken. Er zijn nog een reeks andere posten zoals collega Van Peel net aanhaalde. We moeten de term inclusief beleid inderdaad niet misbruiken. De verschillende departementen en collega's leveren wel elk hun bijdrage. Ik verwijs opnieuw naar het huisvestingsbeleid. In de vorige regeerperiode werden interessante projecten gestart om tot samenwerking te komen. Ik sluit niet uit dat de financiering hiervan in de toekomst meer en beter wordt ingevuld.

We moeten verderwerken aan die zaken waar we een bijdrage kunnen leveren. Ik deel uw mening : we hebben een bijzondere plicht tot sensibilisatie. Een deel van de middelen zal daaraan worden besteed. Het zou immers een drama zijn als we minder solidair zouden optreden bij economisch minder gunstige omstandigheden. Sensibilisatie is belangrijk ten opzichte van de bevolking en vooral onze jeugd.

Ziedaar, mijnheer de voorzitter, mijn beschouwingen. (*Applaus bij de CVP en de SP*)

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de begrotingsmaterie Cultuur en Sport, waarvoor minister Martens bevoegd is.

De heer Vandenbussche, verslaggever, heeft het woord.

De heer Michiel Vandenbussche : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, ik moet toegeven dat het niet gemakkelijk is om mijn tussenkomst zonder meer te houden omdat ik die moet richten tot minister Martens. Ik wil eerst mijn medeleven uitdrukken met de zeer pijnlijke ervaring van het verlies van zijn zoon. Menselijkheid in de politiek mag in onze persoonlijke contacten, ook maatschappelijk heeft het zijn betekenis. Het feit dat u hier bent, minister Martens, heeft te maken met uw verantwoordelijkheid. U bent verkozen, u hebt een mandaat gekregen van uw kiezers en van de Vlaamse Raad. Ik doe mijn hoed af voor uw aanwezigheid.

Ik zou naar het verslag willen verwijzen en inzake het cultuurbeleid een aantal opmerkingen willen maken namens mijn fractie.

In uw beleidsbrief stelde u dat deze cultuurbegroting geen grote vernieuwing inhoudt. Volgens u is het eerder een traditionele begroting. Binnen de volgende jaren van deze zittingsperiode wilt u er iets meer innoverends van maken. Hierin wensen wij u te steunen. Wij hopen dat de cultuurbegroting binnen het geheel van deze Vlaamse Raad en binnen het beleid van de Vlaamse regering belangrijker wordt dan tot nu toe. Wij doen een beroep op

Vandenbussche

alle democratische fracties om daar ernstig werk van te maken. U kondigde aan op zeer korte termijn een tweede beleidsbrief, op basis van de tot nu toe gevoerde discussies, voor te leggen. Wij rekenen daarop, mijnheer de minister. Wij verhehlen niet dat een meer traditionele begroting, zoals u het stelt, ons niet voldoet.

Het meest penibele punt in onze discussies naar aanleiding van de beleidsbrief en naar aanleiding van de begroting zelf, was de uitvoering van de decreten op het sociaal-cultureel werk. Zowel binnen de meerderheid als binnen sommige fracties van de oppositie is men daar helemaal niet gelukkig mee. Er is 150 miljoen frank meer in de begroting ingeschreven om de decreten die in april zijn goedgekeurd uit te voeren. Dit is een ernstige inspanning. Het is onvoldoende, omdat de Vlaamse Raad stelt dat indien men decreten...

De voorzitter : De technicus verwittigt dat uw tijd bijna om is.

De heer Michiel Vandenbussche : Dan moet ik snel zijn. Wij hebben amendementen ingediend op het programmadecreet waardoor de discussie volgend jaar alleszins opnieuw moet worden gevoerd. Wij wensen een goede evaluatie van wat er tot nu toe gebeurde. Wij betreuren dat het overzicht van de samenwerkingsverbanden in de bijlagen van het verslag, wat in de commissie gevraagd werd en door u zou moeten geleverd worden, ontbreekt. De in aanmerking komende verenigingen staan vermeld, maar de mogelijke samenwerkingsverbanden in uitvoering van de decreten – voornamelijk dit op de instellingen – worden niet vermeld. Wij wensen voor volgend jaar dus in ieder geval een nieuwe discussie over de uitvoering van de decreten inzake sociaal-cultureel werk.

Culturele armoede is een van de ergste vormen van uitsluiting. Dat is een merkwaardige vaststelling uit het armoederapport. Mensen zonder bestaansminimum, mensen die het moeilijk hebben in onze samenleving, zeggen dat uitsluiting – ook op cultureel vlak – het ergste is wat hen kan overkomen. Ik denk dat dit in de toekomst ook bij ons aan bod dient te komen.

Ik moet toegeven dat bijlage 4 bij het verslag waar het gaat over de culturele akkoorden soms hallucinant is. Wij horen daarnet nog dat het cultureel akkoord met Zuid-Afrika is opgeschort sinds 1977. Ik dacht dat er ondertussen nieuwe stappen waren gezet. Hier lezen we dat het inderdaad is opgeschort in 1977, maar ik begrijp echt niet goed dat er sindsdien geen enkel initiatief meer is genomen. Er worden hier 44 culturele akkoorden door uzelf en door uw administratie aangegeven. Ik hoop dat we daarover ook nog verder kunnen praten. Dank u voor uw studie over het economisch impact van cultuur. Vlaande-

ren verbergt zijn cultuur soms meesterlijk. Mijnheer de minister, hebt u ook gelezen : de afwezigheid van Vlaamse regering in Parijs bij Unesco was een fout.

Als besluit wil ik zeggen dat de SP-fractie klaar staat om met u in een serieuze dialoog, en ook met de andere fracties, een nieuwe ploeg te vormen, voor ons onder leiding van Kathy Lindekens. Het zijn allemaal nieuwe mensen in de Vlaamse Raad, maar we zijn ervan overtuigd dat cultuur een van de basisgegevens is voor de opbouw van een democratische samenleving en we rekenen op een goede samenwerking met u en met alle democratische fracties in deze Raad. Ik dank u.

De voorzitter : Mevrouw Van Hecke heeft het woord.

Mevrouw Mieke Van Hecke (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, dames en heren ministers, geachte nog aanwezige collegae, wanneer ik zeg dat mijn tussenkomst zal handelen over het begrotingsprogramma 43.20 en de artikels 60 tot en met 72 van het programmadecreet spreek ik waarschijnlijk Chinees. Wanneer ik evenwel citeer uit de briefwisseling, die ons de laatste tijd bereikt en waarin woorden staan als bedrog, woordbreuk, gebrek aan politiek fatsoen en ook nog citeer uit het advies van de Raad van State dat de voorspelbaarheid van de rechtsnorm en de rechtszekerheid inherent zijn aan het begrip zelf van een democratische samenleving, dan weet u waarschijnlijk allemaal dat het zal gaan over het decreet met betrekking tot de subsidieregeling van instellingen van ontwikkelingsbeleid.

Tussen 1992 en 1995 werd heel moeizaam gewerkt aan de door iedereen gewenste herschrijving van de sociaal-culturele ontwikkelingsdecreten. Omdat er eindelijk, na een bijna geconsolideerde personeelsstop, een perspectief werd geboden voor een betere subsidiëring en personeelsomkadering, werd door iedereen, ook door de sector zelf, aangedrongen om over de decreten te stemmen nog vóór de ontbinding van de vorige Raad. Dit gebeurde ook op 19 april 1995. De decreten gaven de aanzet tot schaalvergroting en kwaliteitsverbetering. Ondanks de geruuststellende antwoorden bij de besprekingen op vragen naar budgettaire uitvoeringsmogelijkheden van de decreten, bleek heel snel na de uitvaardiging ervan dat vooral het decreet op de instellingen een grote budgettaire misrekening inhield, en wel om twee redenen. In de eerste plaats omdat men gestart was met vrij strakke reglementeringen, maar omdat in de laatste versnelde fase van de politieke discussie een aantal versoepelingen werden ingeschreven die bijzonder veel geld bleken te kosten. De tweede reden was de niet voorspelbare reactie op het veld. Op basis van de ingediende dossiers bij de administratie en de wil van de instellingen om zelfstandig te groeien in plaats van aan schaalvergroting te doen, bleek dat in de overgangperiode alleen een bijkomende subsi-

Van Hecke

diëring nodig zou zijn voor de instellingen van ten minste 235 miljoen frank supplementair. Omdat daarenboven in het decreet geen rem op de groei werd voorzien, en dus iedereen te allen tijde nieuwe instellingen kon oprichten, meer vormingsuren kon realiseren en kon uitbreiden, was de oncontroleerbare aanwas van noodzakelijke middelen oninschatbaar.

Tijdens de budgettaire besprekingen van de Vlaamse regeringen werd beslist om 150 miljoen frank extra uit te trekken. Rekening houdend met de prioriteiten van het Vlaams beleid, waar supplementaire middelen worden gevraagd voor het tewerkstellingsbeleid, voor de grootste problematiek, enzovoort, zijn er zeer veel nieuwe middelen nodig. In deze omstandigheden is het dan ook oneerlijk om te stellen dat het volksoontwikkelingswerk in de kou blijft staan. Er wordt namelijk een verhoging gerealiseerd van gemiddeld 16 percent, de normale aangroei bedraagt 2,5 percent. Sommige sectoren ontvangen heel wat minder, ik denk hierbij onder meer aan de niet-indexering van de werkingstoelagen in het secundair onderwijs. Het willen erkennen van deze substantiële verhoging, is het minste wat men kan vragen, ook al kunnen wij begrip opbrengen voor het feit dat de vooruitzichten anders en beter waren.

Hiermee rekening houdend, kon men eigenlijk twee wegen opgaan. De eerste weg is de volledige uitvoering van de decreten van 19 april 1995, wat geen enkel probleem is. In artikel 3 werd immers gesteld, ik citeer: binnen de grenzen van de beschikbare begrotingskredieten. Welnu, dit betekent dat de instellingen pas in 1997 zullen vaststellen wat zij aan subsidiemiddelen zullen ontvangen voor het voorbije jaar. Pas dan zal duidelijk worden dat men voor bepaalde personeelskosten, die men te goeder trouw in uitvoering van het decreet heeft verhoogd, misschien slechts een toelage van 70 of 80 percent zal ontvangen. Bovendien rijst de vraag of het artikel uit de overgangsbepalingen, waarin wordt gesteld dat iedere instelling principieel hetzelfde bedrag zou ontvangen als tijdens de voorbije jaren, eveneens onderhevig zou zijn aan de proportionaliteit van artikel 3, wat nog meer chaotische gevolgen zou hebben. Deze weg van stilzwijgende uitvoering van het decreet zal misschien vandaag het aangezicht van bepaalde beleidsmensen hebben gered, maar eigenlijk is het een onverantwoorde en onverantwoordelijke struisvogelpolitiek. Het is alsof men op een autosnelweg twee kilometer vooraf een verkeersbord zou zetten met: Binnen 2 kilometer gevaar, en men vervolgens zonder enige verdere aanduiding een kloof zou leggen van twee meter diep en tien meter breed en toekijken hoe in deze kloof terechtkomt. Met een aan zekerheid aangrenzende waarschijnlijkheid kan men immers de nefaste gevolgen voorspellen.

De voorzitter: De heer Lauwers heeft het woord.

De heer Herman Lauwers: Mevrouw Van Hecke, ik kan begrijpen dat u de begroting verdedigt, maar zeggen dat degenen die pleiten voor het handhaven van de oorspronkelijke getallen aan struisvogelpolitiek doen, is de zaken omkeren. Zelfs indien u via een programmadecreet de bestaande decreten zo ingrijpend zou wijzigen, is het bedrag dat nu op de begroting wordt uitgetrokken, onvoldoende om de gewijzigde decreten op een behoorlijke manier uit te voeren. Het gaat dan ook niet op om enerzijds te erkennen dat er een foutieve inschatting is gebeurd door de administratie, maar anderzijds te doen alsof u via het programmadecreet en met deze begroting een gerechtvaardigde ingreep zou doen.

De voorzitter: Mevrouw Van Hecke heeft het woord.

Mevrouw Mieke Van Hecke: Wanneer men vandaag, aan de hand van de ingediende dossiers, kan voorspellen hoe groot het tekort is en zich volgend jaar bij het toekennen van de uitkeringen zou baseren op de beschikbare middelen, doet men wel degelijk aan struisvogelpolitiek. Ik kom straks terug op de aanpassingen van het programmadecreet, waar men alleen de budgettaire, niet voorspelbare excessen wil wegwerken.

De heer Herman Lauwers: Dan zal het bedrag, dat nu wordt uitgetrokken, nog te weinig zijn.

Mevrouw Mieke Van Hecke: Met de huidige aanpassing van het programmadecreet staat dit niet vast.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen: Mijnheer de voorzitter, dit probleem kan niet worden opgelost door een vermindering van de toelagen, rekening houdend met een budgettair tekort of een verkeerde raming. In de commissie werd reeds gesproken over het morele engagement van 200 miljoen frank. Dat valt eigenlijk buiten de discussie. Men heeft dat vooropgesteld, en de instellingen en verenigingen op dat spoor gezet. Zij hebben zich daaraan aangepast. De commentaar van de Raad van State was heel duidelijk en heel hard, wat niet meteen de gewoonte is van deze instelling. De evaluatie moet achteraf gebeuren. Het gaat in de eerste plaats om het waarmaken van het toenmalige engagement van de decreetgever. Dit hield in dat er 200 miljoen frank extra zou worden voorzien. U lost de zaak niet op als u zegt: dat zal niet volstaan, dus geven we nog minder dan dit ontoereikend bedrag.

De voorzitter: Mevrouw Van Hecke heeft het woord.

Mevrouw Mieke Van Hecke: Destijds is voorspeld dat 200 miljoen frank zou volstaan voor de volledige uitvoering. Er blijkt zich een verkeerde inschatting te hebben voorgedaan op een aantal domeinen die ik net heb aange-

Van Hecke

geven. Ten eerste werd op het veld niet geageerd met een schaalvergroting. Elke instelling pretendeert vandaag zelfstandig te kunnen uitbreiden tot de gevraagde 3.000 uren. In de tweede plaats moeten wij vaststellen dat bij het versneld toepassen van het decreet een aantal onaanvaardbare anomalieën optreden.

Gezien alle andere prioriteiten, die we vandaag gehoord hebben waar alle fracties, ook de oppositie achter staan, moeten we de budgettaire beperking tot 150 miljoen frank aanvaarden. Ook met 200 miljoen frank hebben we nog niet genoeg.

De heer Marino Keulen : U zegt nu toch net wat ik zojuist heb verteld.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Neen, als u dat zou toepassen zonder iets te wijzigen aan de regelgeving, dan ontstaat er volgend jaar een chaotische toestand.

De heer Marino Keulen : Met 150 miljoen frank toch ook.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Met 200 miljoen frank ook.

Men heeft geopteert voor het tweede alternatief. Dat houdt een bijsturing in van de decreten via het programmadecreet op louter budgettair gebied. Elk artikel van het programmadecreet heeft een zeer duidelijke budgettaire impact, vooral na de excessen die men niet bedoeld had bij de toepassing van het decreet.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mevrouw van Hecke, vertegenwoordigt u uw eigen standpunt of dat van de CVP ? Ik heb een artikel gelezen van de heer Decaluwé. Deze pleitte voor het uitvoeren van de afspraken die in het decreet zijn voorzien.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Gelukkig verdedig ik hier het standpunt van mijn fractie. Binnen de fractie zijn wij er met dezelfde argumentatie in het achterhoofd van uitgegaan dat het niet kan toegelaten zijn dat de decreten niet worden uitgevoerd. Wanneer we echter de realiteit aanvaarden dat er maximaal 150 miljoen frank supplementair beschikbaar is voor de uitvoering van die decreten, dan moeten we correct politiek bedrijven. Dan moet men aan de sector zeggen dat de uitvoering dergelijke gevolgen heeft dat we ze vandaag aan banden leggen. Dat is beter dan volgend jaar te zeggen dat we niet betalen.

De voorzitter : De heer Decaluwé heeft het woord.

De heer Carl Decaluwé : Mijnheer de voorzitter, het doet mij plezier dat de heer Denys mijn vrije tribunes leest. Ik hoop dat hij goed heeft gelezen. Ik heb in de eerste plaats gevraagd dat een decreet wordt uitgevoerd als het is gestemd. Als echter blijkt dat er een aantal fouten zijn ge-

beurd, ook door een foute inschatting van de administratie, dan moet het volgens ons mogelijk zijn om alsnog aanpassingen aan te brengen. In dezelfde vrije tribune staat te lezen dat de minister zich al een enorme inspanning heeft getroost door de budgetten op die manier op te trekken.

De voorzitter : De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen : Mijnheer Decaluwé, u nam toen de term politieke woordbreuk in de mond. Hetzelfde geldt overigens ook voor de heer Vandebussche. U heeft ook gezegd dat de engagementen moeten worden hard gemaakt. Al de nuanceringen die u nu aanbrengt gebeuren post factum.

De voorzitter : De heer Lauwers heeft het woord.

De heer Herman Lauwers : Ik zal niet herhalen wat ik daarnet heb gezegd, maar ik richt me aanvullend tot de heer Decaluwé. Het zou veel correcter zijn geweest de toegezegde bedragen te handhaven en onmiddellijk na de goedkeuring van deze begroting de decreten desnoods te evalueren, als zou blijken dat er excessen zijn. Dit heb ik ook in de commissie gezegd. Als het gaat om ongewilde neveneffecten, ben ik ook bereid de decreten op dit terrein te wijzigen. Er wordt gezegd dat sommige organisaties plotseling vier maal meer zouden worden gesubsidieerd dan voorheen. Ik wil aannemen dat dit waar is. Maar bij de huidige wijziging van de decreten zijn er ook organisaties die beter af zouden zijn geweest, als het vijfde decreet was blijven bestaan. Nu zitten ze in een slechtere situatie dan voorheen. Mijnheer Decaluwé, zoals u het schrijft, pleit u voor een volledige uitvoering van de – zij het dan in uw optiek – gewijzigde decreten. U zult dit niet kunnen, want met een budget van 150 miljoen frank meer kunt u ze niet volledig uitvoeren. Zelfs indien u deze wijzigingen via het programmadecreet wilt doorvoeren, hebt u nog een groter budget nodig, namelijk ten minste wat destijds is toegezegd.

Mevrouw Van Hecke, u zegt dat het alleen maar gaat over het wegwerken van excessen. Dan creëert u opnieuw neveneffecten in de huidige geherformuleerde decreten, omdat bijvoorbeeld wordt vastgelegd welke doelgroepen als bijzondere doelgroepen worden beschouwd. Dit betekent dat bijvoorbeeld ex-gevangenen niet meer kunnen beschouwd worden als bijzondere doelgroep of dat de wijze waarop men met gehandicapten moet werken, samen met hun begeleiding, wordt gewijzigd in deze decreten. Talrijke zaken die vroeger wel mogelijk waren, zijn dus niet meer mogelijk. De wijziging in het programmadecreet is veel fundamenteeler dan alleen maar enkele scherpe kantjes van excessen wegwerken, zoals u het probeert voor te stellen. Neen, u grijpt zeer inhoudelijk in in de decreten.

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer Jos Geysels : Ik was samen met anderen getuige van de uitgebreide discussie in de commissie. Ik zou er twee dingen aan toe willen voegen. Het gaat hier over het honoreren van een in plenaire vergadering gemaakte afspraak. Dat is politieke cultuur, dat is het handhaven van het gegeven woord. Op dat moment wisten al diegenen die de decreten hebben ingediend, dat ze substantieel meer zouden kosten, 200 miljoen frank is een minimumbedrag.

Een paar weken voor de discussie begon in de commissie, hebben een aantal leden van de meerderheid gezegd dat in 1996 meer geld moet worden gegeven dan nu is voorzien. Dit signaal hebben ze aan de buitenwereld gegeven. Achteraf, omdat men het blijkbaar niet haalt, spreekt men over excessen. Daarover mag dan ook geen misverstand en onduidelijkheid bestaan. Ik hoor nu al weken spreken over excessen. Het woord excès is een zwaar woord. Ik vraag u nu concreet te zeggen in welke sectoren en welke organisaties deze excessen, dit oneigenlijke gebruik voorkomen. U moet ze nu noemen, als u dit als slotargument gebruikt om de bocht te nemen. Om welke sectoren en welke organisaties gaat het ? Dan kunnen ze zich ten minste verdedigen. Tegen mistvorming kan men zich niet verdedigen. Noemt u ze nu vandaag !

Mevrouw Mieke Van Hecke : Het gaat over de excessen bij de uitvoering van het decreet. Door de wijzigingen die men in de loop van de discussie heeft aangebracht, is bijvoorbeeld een dubbele combinatie en cumulatie mogelijk van de subsidiëring van uren en personeel bij de bijzondere doelgroepen.

De heer Jos Geysels : Mevrouw Van Hecke, ik ken organisaties die al jarenlang een vierdubbele subsidiëring krijgen en u hebt toen nooit gesproken over een excès. Ik ken organisaties die worden gesubsidieerd door de Nationale Loterij, Welzijn, via de culturele ambassadeurs en via de decreten. Ik heb u toen nooit over excessen horen spreken. Daarom herhaal ik mijn vraag. In welke sectoren en door wie wordt er oneigenlijk gebruik gemaakt ?

Mevrouw Mieke Van Hecke : Geen oneigenlijk gebruik van de huidige wetgeving. Zoals de decreten nu zijn goedgekeurd, komt er uiteindelijk een oneigenlijke subsidiëring van bepaalde elementen, zoals het tweemaal dubbel tellen van het aantal uren enerzijds en van het personeel anderzijds bij de bijzondere doelgroepen. In de sector van de bijzondere doelgroepen stellen we een vermenigvuldiging van de middelen vast. Vermits er onvoldoende budgettaire ruimte is moet men in deze deelsector de middelen tot aanvaardbare verhoudingen herleiden. De budgettaire beheersing die we vandaag uit noodzaak moeten toepassen, ontslaat ons geenszins een constructieve dis-

cussie met de sector te voeren vooraleer de begroting van 1997 wordt opgesteld zodat de gronddoelstellingen van het decreet inzake schaalvergroting, grotere deskundigheid en kwaliteitsbewaking kunnen worden verwezenlijkt.

De CVP aanvaardt de gestelde budgettaire beperkingen die de aangroei vastlegt op 150 miljoen frank bijkomende middelen en erkent hiervoor de consequenties van de bijsturing via het programmadecreet. Omdat mijn fractie niet bereid is de budgetten voor de komende jaren nu reeds vast te stellen, heeft zij in de commissie aangedrongen de artikelen weg te laten die het budget voor de volgende jaren wilden vastleggen.

De voorzitter : Mevrouw Lindekens heeft het woord.

Mevrouw Kathy Lindekens : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, collega's, ik wens het belang van de cultuur in het algemeen toe te lichten. Over cultuur wordt te gemakkelijk gedacht als over een kers op de taart, een soort opsmukactie die we geregeld moeten maken.

Cultuur bindt al de vorige generaties met deze van de toekomst. Cultuur is de cement die de verschillende stenen van onze maatschappij samenhoudt. Daarom moeten we er voor zorgen dat de cement van goede kwaliteit is. Wat Vlaanderen binnenshuis voor zijn cultuur doet, bepaalt ons imago bij de burens. Dat Vlaanderen in het buitenland enige bekendheid bezit, is hoofdzakelijk te danken aan onze eeuwenoude traditie van culturele en artistieke faam. De Vlaamse primitieven, de wereldberoemde wandtapijten, de Vlaamse gotiek en de art-nouveau zijn daarvan enkele voorbeelden.

Mijnheer de voorzitter, inzake het cultuurbeleid wens ik 2 vaststellingen te maken. Ten eerste, ondanks onze rijke traditie hebben we te weinig middelen veíl om ons cultuurpatrimonium goed te bewaren. In vergelijking met de behoeften wordt er slechts weinig geld besteed aan schilderkunst, monumentenzorg en restauratie. De bescherming van het cultureel erfgoed biedt nochtans een aantal tewerkstellingsmogelijkheden. Ten tweede, ook binnen de hedendaagse kunst is de artistieke faam van Vlaanderen zeer groot. De voorbije vijftien jaar heeft Vlaanderen een bijzonder snelle artistieke groei beleefd waar het buitenland met verbazing naar opkijkt. Theatermakers, componisten, muziekgroepen en beeldende kunstenaars zijn daar voorbeelden van. Mijnheer de minister, ik kan mij niet van de indruk ontdoen dat Vlaanderen een gebrek aan zelfrespect heeft inzake cultuurpolitiek. Niet alleen in vergelijking met onze grote buurlanden die verhoudingsgewijs veel grotere cultuurbudgetten besteden, maar ook in vergelijking met kleinere landen zoals Denemarken,

Lindekens

Noorwegen en Zweden valt het cultuurbudget van Vlaanderen magertjes uit.

Het cultuurbudget van de stad Keulen is groter dan dat voor heel Vlaanderen ! Met uitzondering van Ierland beschikt Vlaanderen binnen de Europese Unie over het kleinste cultuurbudget.

Er moet meer geld worden vrijgemaakt voor cultuur niet alleen omwille van onze artistieke faam over de grenzen maar ook – wat veel essentiëler is – omdat het artistieke en het culturele onze maatschappij haar persoonlijkheid geeft. Taal en cultuur zijn in een maatschappij van wezenlijk belang. Kunst en cultuur zijn geen luxe. Een cultuurbeleid mag dan ook geen geïsoleerd beleid zijn – iets wat het nu nog teveel is. Cultuur hangt samen met werkgelegenheid, met sociale return, met onderwijs, met maatschappelijke verschuivingen zoals extreme verrechtsing of stedelijke vernieuwing. Binnen de veelbesproken verikking van de maatschappij is cultuur, naast arbeid, de belangrijkste basis voor sociale netwerken, voor een gemeenschapsleven waar iedereen recht op heeft. Theatervoorstellingen of concerten, verenigingen voor amateuristische kunstbeoefening, allerhande cursussen en lezingen : het zijn in onze maatschappij, waar mensen steeds meer vrije tijd krijgen, wezenlijke en zinvolle bezigheden die moeten worden gestimuleerd. Door met cultuur in aanraking te komen stellen mensen zich vragen, over zichzelf en de wereld waarin ze leven. Door te lezen, te luisteren en te kijken verbreedt men zijn horizon, die verder komt te liggen dan het eigen ik. Cultuur moet dus bereikbaar zijn voor iedereen. Een voorbeeld. In het straatbeeld van onze steden zijn bijna geen grote beeldende kunstenaars van onze tijd aanwezig. Het ligt nochtans voor de hand om kunstenaars op die manier bij de bevolking te brengen en om zo mee smaak te helpen vormen. Maar toch gebeurt dit te weinig.

Ik wil ervoor pleiten dat in de toekomst meer inspanningen zouden worden gedaan om kunst dichterbij de bevolking te brengen. In Vlaanderen is er kwaliteit – ondanks de tot vandaag te beperkte overheidssteun. Met deze tussenkomst probeerde ik uw aandacht te vragen voor een debat dat in de nabije toekomst zou moeten gevoerd worden over de waarde die we zouden willen toekennen aan cultuur. Tot slot wil ik er even heel concreet op wijzen, dat, naast het langbesproken knelpunt van het tekort aan geld voor de gestemde decreten over het sociaal-culturele werk, zich in 1996 een ander knelpunt met niet te overzien proporties dreigt aan te dienen : het probleem van de podiumkunsten. Het is ook daar absoluut noodzakelijk om de fondsen aan te passen in functie van de broodnodige vragen van de sector. Daar zullen we ons, bij een vol-

gende begroting, aandachtig moeten over buigen. (*Applaus*)

De voorzitter : Het woord is aan de heer Vandenbroeke.

De heer Christiaan Vandenbroeke : Collega Lindekens, met de Volksunie-fractie waarderen we ten eerste uw tussenkomst. Maar u moet toch ook toegeven dat u warm en koud tegelijk blaast. Ik herinner me zeer goed de discussies in de commissies voor Financiën en Begroting, waar de coalitiepartners steeds gesteld hebben, dat zij de fetisj van de orthodoxie blijven vereren. Van twee zaken één : ofwel houdt men de orthodoxie aan, ofwel slaat men een andere richting in. Maar ik verzeker u dat ons nog andere zaken te wachten staan. Tegenover de minister van Onderwijs hebben we ons akkoord verklaard om binnen de gegeven enveloppe te werken. Maar ik stel vast dat de coalitiepartners die de fetisj vereren, ook stellen dat er na de komma toch nog wel iets kan toegevoegd worden. Dat is niet eerlijk.

De voorzitter : Het woord is aan mevrouw Lindekens.

Mevrouw Kathy Lindekens : Mijnheer Vandenbroeke, omdat de enveloppe is wat ze is, betekent dat niet noodzakelijk dat die enveloppe in de toekomst moet blijven wat ze nu is. Ik heb enkel geprobeerd om te sensibiliseren.

De voorzitter : De heer Lauwers heeft het woord.

De heer Herman Lauwers : Mijnheer de voorzitter, mevrouw en mijnheer de minister, collega's, mijn fractie beschikt over 75 minuten spreektijd. We praten hier over 534 miljard frank. Als we de programma's van de Vlaamse Raad zelf en die van de ministeriële kabinetten niet meetellen, hebben wij 45 seconden spreektijd per programma of één seconde per 118 miljoen frank. Onderbrekingen zijn dus duur. Ik kan dus niet ingaan op de details van de begroting van cultuur. Met enkele sprekers proberen wij een algemene beschouwing te geven over het geheel van de begroting. Ik koppel deze beschouwingen aan de begroting van cultuur, om zo te komen tot het brede thema van de cultuur van dit huis en de politieke cultuur als pars pro toto. Het is niet zo dat één politieke partij het monopolie of het patent heeft op een politieke cultuur. Ik wil mezelf zeker niet verheffen tot degene die patenten uitdeelt. Ik wil zelfs proberen om de tegenstelling tussen meerderheid en oppositie te omzeilen. Maar we moeten toegeven dat een regering en een meerderheid nu eenmaal meer de touwtjes in handen hebben van de dagelijkse politiek dan de oppositiepartijen. De laatste maanden vragen de mensen me of die eigen Vlaamse Raad nu beter is met de rechtstreekse verkiezingen, zonder het dubbelmandaat en met het systeem van een legislatuurparlement. Collega's, mijnheer de minister, ik blijf hen het antwoord schuldig. Ik zou graag een positief antwoord

Lauwers

geven en ik weet ook dat de afschaffing van het dubbel-mandaat zeker een verbetering is. Ik wil de politieke apathie en onverschilligheid niet bevorderen, door hen te zeggen dat alles bij het oude is gebleven.

De voorzitter : De heer De Roo heeft het woord.

De heer Johan De Roo : Het is inderdaad zo dat we de werking van de Vlaamse Raad moeten evalueren en nagaan of we het beter doen dan met het systeem der twee petjes. Deze evaluatie moet plaatsvinden met inspraak van de fracties. Maar ik heb toch de indruk en dat is per definitie subjectief, dat de discussie in de commissies beter verloopt. Er wordt beter naar elkaar geluisterd, dan vroeger in het federale parlement het geval was. Ook de aanwezigheid in de commissies verloopt vrij goed. Er zijn soms problemen omdat dezelfde mensen op hetzelfde ogenblik in verschillende commissies moeten aanwezig zijn. Dit zal beter kunnen worden gespreid, als wij een eigen gebouw betrekken. De evaluatie zal het best gebeuren na de bespreking van de nota van de voorzitter en kan worden gekoppeld aan een aantal besluiten en conclusies voor de toekomst. Men moet ons enige maanden de tijd geven om te tonen dat wij zaken kunnen verbeteren en anders kunnen organiseren. We worden nu gekortwiekst door de planning van de werkzaamheden.

De voorzitter : De heer Lauwers heeft het woord.

De heer Herman Lauwers : Mijnheer De Roo, ik zal u op geen enkel gebied tegenspreken. Het is inderdaad zo dat we worstelen met een handicap. Maar ik wil er wel iets aan toevoegen. Het wordt me niet gemakkelijk gemaakt om tegenover de buitenwereld op die vraag te antwoorden, alhoewel de wijze waarop de besprekingen hier verlopen wel op een ander klimaat wijzen. Als dusdanig merkt de buitenstaander daar echter eigenlijk niets van. Mijnheer de voorzitter, ik ben het er trouwens ook mee eens dat wij vroeger een week lang oeverloze debatten voerden, waar niemand uiteindelijk nog in geïnteresseerd was en waarbij wellicht alleen nog de journalist van Belga aanwezig was. Het was een eindeloos ritueel, terwijl men nu kiest voor grondiger en gedetailleerder debatten in commissie : hier ben ik een voorstander van. Rest ons dan nog het probleem van het gelijktijdig verlopen van de commissievergadering, wat te wijten is aan het probleem van de huisvesting. In die optiek wordt de plenaire vergadering beperkt tot een samengevat debat van 2 dagen met hopelijk wat meer spankracht. Maar dan nog, mijnheer De Roo, blijft het een ritueel. Ik heb er geen moeite mee dat de stemming van donderdag er een zal zijn van meerderheid tegen oppositie. Het zou wel aangenaam zijn een stemming te houden per bevoegd minister, maar dat is een constitutionele onmogelijkheid.

De voorzitter : De heer De Roo heeft het woord.

De heer Johan De Roo : We zouden wellicht de oppositie kunnen uitnodigen om ook over de positieve zaken mee te stemmen.

De heer Herman Lauwers : Daar zal ik u onmiddellijk op antwoorden. In wezen is het een stemming waarbij inkomsten en uitgaven vast worden gelegd en aan de minister de bevoegdheid wordt gegeven om die uitgaven te doen. Het is met andere woorden een vertrouwensstemming over de ministers en de regering. Daar heb ik dus niet zoveel moeite mee. Wel heb ik moeite met het feit dat we in een legislatuurparlement geen gebruik maken van de kans om een aantal politieke tradities en de politieke cultuur te wijzigen. We blijven doen alsof elke komma die gewijzigd wordt de regering kan doen vallen, alsof elk ontwerp van decreet het heiligste der heiligen is, fervent door de minister verdedigd en met de karwats aan de fracties opgelegd, alsof zijn leven op het spel staat. Dat laatste klopt niet : in Nederland is het anders. We blijven denken dat een verschuiving of een beperkte wijziging in een begroting iemand gezichtsverlies kan doen lijden en de budgettaire orthodoxie in gevaar kan brengen. Dan heb ik het in de eerste plaats over het sociaal-culturele werk en de tekorten in het algemeen welzijnswerk : een aantal posten, met andere woorden, binnen de begroting van Cultuur en Welzijn. Dat is voor mij de aanleiding om het debat te verbreden. Ik ga dus niet meer in op de discussie over cijfers en de wijziging in de decreten ; wel heb ik het over de krampachtigheid waarmee dit – koste wat het kost – door het parlement moest goedgekeurd worden. Ik ben steeds voorstander van een legislatuurparlement geweest, opdat we niet voortdurend de hete adem van de verkiezingen in de nek zouden moeten voelen, alsook ook om de regering een zekere mate van planmatigheid te gunnen en een beleidsperspectief te verkrijgen. Ook ben ik er voorstander van om zo hopelijk een nieuwe verhouding tussen de Vlaamse regering en de Vlaamse Raad te creëren. Zoals we nu begonnen zijn heeft die legislatuurregering echter niet tot meer dialoog, maar wel tot meer macht voor de regering geleid. Die laatste kan immers niets gebeuren, en de parlementsleden van de meerderheid spelen daarin nog dezelfde rol als in het vroegere systeem. Het is toch hallucinant dat op een begroting van 534 miljard, met honderd administratieve begrotingen en bijna duizend basisallocaties geen enkel amendement van de oppositie ten minste door één of enkele parlementsleden van de meerderheid wordt gesteund, zelfs al gaat het hier slechts om een advies aan de financiële commissie en niet eens over een beslissende stemming.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mijnheer Lauwers, om hoeveel amendementen gaat het hem eigenlijk ?

De heer Herman Lauwers (*Op de tribune*) : Het gaat om verschillende amendementen. Ik heb een aantal onderdelen van uw begroting goedgekeurd, maar hoe hebt u de oppositie gesteund ? Ik ben er zeker van dat u in uw hart wel degelijk een aantal punten van de oppositie had willen steunen, en hierdoor brengt u de regering niet in gevaar. U riskeert er ook geen verkiezingen voor. Toch doet u het niet, en u onthoudt zich zelfs niet bij een stemming. Wij maken van dit legislatuurparlement geen enkel gebruik om de politieke cultuur enigszins te wijzigen. Ik kan er begrip voor opbrengen dat de minister zijn begroting verdedigt omwille van het compromis, zelfs tegen zijn hart in. Het is echter niet nodig dat hij de parlementsleden van zijn fractie ertoe aanspoort dat ook te doen, en bovendien vind ik het erg dat die parlementsleden hierop ingaan zonder de dreiging van verkiezingen. Dat is flirten met een ongelooflijk cynisme met de hoop dat de kiezer binnen vier jaar alles vergeten is.

Dit is geen oppositietaal, want ik heb onderdelen van die begroting wel goedgekeurd. Ik heb programma's van cultuur mee goedgekeurd, alhoewel verschillende van die basisallocaties groter mochten zijn. Als een en ander echter globaal verdedigbaar is, dan ben ik bereid om mijn verantwoordelijkheid op te nemen, en ik besef wel degelijk dat er grenzen zijn aan het beleid. De minister heeft er in de commissie ook op gewezen, en hij weet dat ik bepaalde van zijn programma's heb goedgekeurd.

De voorzitter : De heer Taylor heeft het woord.

De heer John Taylor : Mijnheer Lauwers, ik ga akkoord met uw mening over meerderheid en oppositie. Ik wil echter ook verwijzen naar andere uitspraken van vanmiddag. In de meerderheid werd inzake bepaalde beleidsaspecten gezocht naar een consensus, bijvoorbeeld bij de criteria inzake een stedelijk beleid. Dat wordt dan echter geïnterpreteerd als verdeeldheid binnen de meerderheid. Ik vraag mij af waar u eigenlijk naartoe wilt.

De voorzitter : Mevrouw De Schamphelaere heeft het woord.

Mevrouw Mia De Schamphelaere : Mijnheer de voorzitter, wij hebben in de commissie soms resultaten behaald door te dreigen bepaalde amendementen mee te steunen. Ik denk hierbij aan de inhoudelijke discussie in de commissie voor Onderwijs over het Nederlands voor anders-taligen, en ook bijvoorbeeld inzake de te trage uitbetaling van de studietoelage heeft de regering formeel beloofd dat dit zal worden geregeld. Door te dreigen bereiken wij ook al resultaten en is er geen stemming meer nodig van uw amendementen.

De heer Herman Lauwers : Inzake het voorbeeld over de migranten is het inderdaad juist dat men is teruggekomen op het oorspronkelijke begrotingsprogramma. Als het concreet gaat over de discussie over sociaal en cultureel werk, dan is er op geen enkele manier zichtbare steun van de meerderheidsparlementsleden voor het amendement, niettegenstaande zij het in hun hart wel duidelijk willen. Daarom verbaast het mij dat men het beleid hier komt verdedigen, in plaats van eerder zedig te zwijgen.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Ik denk dat dit een boeiend debat is om die nieuwe cultuur in te leiden. Dat betekent dat men bij een budgetvermeerdering ook moet durven kijken naar wat er moet verminderen. Als men bijvoorbeeld in het kader van de taallessen voor migranten kan aanduiden waar men het budget in evenwicht wil brengen, dan is dat een goede zaak voor de toekomst.

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer Jos Geysels : Minister Demeester heeft, naar aanleiding van de taallessen voor migranten, in de Commissie voor Financiën gezegd dat ze, in ruil voor het voorlopig reserveren van het amendement, op een waarneembare wijze aan de sector zal laten weten dat het in orde komt. Is die brief dan al vertrokken ? Ik zou daar graag een antwoord op krijgen van hetzij minister Van den Bossche, hetzij minister Demeester-De Meyer.

De voorzitter : Minister Demeester-De Meyer heeft het woord.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Mijnheer de voorzitter, ik heb mijn commissie, na afspraak met de minister van Onderwijs, geëngageerd dat de taallessen voor migranten hun beslag zullen krijgen binnen het normale budget tot aan de zomervakantie. De continuïteit van die zogenoemde basiseducatie zal voor het jaar 1996 worden aangevat vanaf september. De brief ter zake is klaar en getekend.

De voorzitter : Ik neem aan dat de minister van Onderwijs ook kan schrijven. (*Gelach*)

Minister Luc Van den Bossche : Alleen maar lezen, mijnheer de voorzitter. Samen vormen we dan ook een goed team. (*Gelach*) Ik heb met name gelezen wat mevrouw Demeester heeft geschreven.

De voorzitter : En u bent bereid om dat te ondertekenen ?

Minister Luc Van den Bossche : Neen, mijnheer de voorzitter, ik onderteken dat niet. Dat hoeft trouwens ook niet, aangezien er een verslag bestaat. Ik vind trouwens dat ministers niet moeten schrijven over iets wat nog niet is gerealiseerd. De verklaring die mevrouw Demeester in de Commissie voor Financiën heeft gegeven, heb ik herhaald in de laatste Commissie van Onderwijs. Er horen

Van den Bossche

geen brieven bij, temeer daar de sector in kwestie nogal beslagen is in het manipuleren van de waarheid. We zullen juridisch uitvoeren wat mevrouw Demeester heeft beloofd.

De voorzitter : Aan de hand van deze verklaringen zullen we dus in de Handelingen kunnen terugvinden dat u beiden akkoord gaat.

De heer Lauwers heeft het woord.

De heer Herman Lauwers : Op deze manier zijn we dus in een heel ander debat terechtgekomen. Een legislatuur-parlement moet de weg vrijmaken voor een andere dialoog tussen de Vlaamse regering en het Vlaamse parlement, en tussen de meerderheid en de oppositie. De voorbeelden die ik zonet heb aangehaald zijn een illustratie van het tegendeel. Er valt nog niet veel te merken van die steun voor belangrijke dingen, waarover de meerderheid en de minderheid het eens zijn. Men zou dat kunnen verwachten van oude parlementsleden die dat nu eenmaal zo gewend waren in het oude systeem. Maar nieuwkomers in de Raad nemen onmiddellijk dezelfde houding aan. Dat is voor mij ontgoochelend.

In zo een nieuwe politieke cultuur moet het mogelijk zijn dat men bijvoorbeeld alternatieven in het budget aanwijst. In de commissie heb ik al geopperd dat de begroting voor Cultuur – als men al binnen die begroting moet blijven –, niet-structurele uitgaven bevat die niet zo levensnoodzakelijk zijn voor sommige organisaties dan dat in het sociaal-cultureel werk het geval is. Brengt die vijftig miljoen frank op een begroting van 534 miljard frank nu echt de budgettaire orthodoxie in gevaar? Was dat bij de onderhandelingen in de schoot van de regering nu zo onoverkomelijk?

De voorzitter : Minister Demeester-De Meyer heeft het woord.

Minister Wivina Demeester-De Meyer : Het gaat niet alleen om die vijftig miljoen frank. U begrijpt zeer goed dat er zo zevenentwintig andere posten zijn, die voor één of ander raadslid belangrijk zijn. In zo een nieuwe politieke cultuur moet men in de commissie ook daarover kunnen discussiëren en moet men tussen twee verschillende kredietposten een keuze kunnen maken.

De heer Herman Lauwers : Precies daarom wordt er gepleit om het budget voor Cultuur te verhogen, – ook door raadsleden van de meerderheid, zoals tijdens deze bespreking de heer Vandenbussche en mevrouw Lindekens. Daarvoor wordt trouwens al jaren gepleit. Er bestaat daarover duidelijk een consensus tussen de verschillende fracties. Waarom is heel die kwestie zo belangrijk? Het gaat me niet eens om die vijftig miljoen frank, om dat

getal, of om meer middelen voor het welzijnswerk of voor wat dan ook. Waar het me om te doen is, is het volgende: de gemiddelde Vlaming verliest zijn geloof in de politiek en de democratie. Men wantrouwt de overheid – of ze nu Belgisch is of Vlaams. Ik ben getroffen door het cynisme waarmee de mensen tijdens de hoorzittingen over de HST spreken: het heeft allemaal geen zin, want alles is toch al beslist.

Daarom ben ik zo kwaad op de Vlaamse regering: zij wijzigt zonder verpinken de inhoud van decreten vóór de inkt droog is waarmee ze gedrukt werden. De regering kent budgetten niet toe die beloofd waren. Die budgetten waren bovendien de voorwaarde waarmee we een zeer wantrouwige sector eindelijk konden overtuigen een herstructurering door te voeren. Op die manier ondergraven we de geloofwaardigheid van de Vlaamse politici in dat middenveld dat we zo graag prijzen. We ondergraven niet alleen het vertrouwen van de individuele burgers, maar zelfs van maatschappelijk actieve en bewuste mensen, zoals de duizenden vrijwilligers en kaderleden van de sociaal-culturele sector. Zij zijn de opiniemakers in de non-profitsector. Wij creëren op deze manier zelf de moedeloosheid, de demotivatie en het beeld van de onbetrouwbare politiker. Dat is voor mij veel belangrijker dan die 50 miljoen frank. Ik ben niet alleen met die mening, ook de heer De Caluwé en de heer Vandenbussche schrijven dat in vrije tribunes. Dat resulteert niet in parlementair stemgedrag maar daar heb ik het al over gehad. Ik wil daarmee zeggen, mijnheer de minister-president, dames en heren ministers, dat we meer oog moeten hebben voor de sociaal-politieke gevolgen van het beleid. Ik heb het niet over de sociaal-economische gevolgen maar over het effect op de geloofwaardigheid van de politiek. De modale Vlaming beseft amper dat er een Vlaams parlement bestaat. Het laat hem eigenlijk koud, het zijn allemaal dezelfde onbetrouwbare hypocrieten. U loopt met zo'n budget het ontzettende risico dat de Vlaamse Raad en de Vlaamse regering ongeloofwaardig worden in het middenveld. Namelijk bij de mensen die de democratische samenleving doen functioneren, de mensen die cultuur, welzijn, buurtopbouw, gehandicaptenzorg, integratie en basiseducatie dragen. Daar zouden SP en CVP toch meer aandacht moeten aan besteden. In dit parlement beschikken wij over de technieken om dit waar te maken. Ik heb daar in de debatten in de commissies te weinig van gemerkt, mijnheer De Roo. Dat maakt mij zeer ongerust. *(Applaus bij de VU en AGALEV)*

De voorzitter : De heer De Roo heeft het woord.

De heer Johan De Roo : Ik wil het debat over de decreten en de aanpassing ervan eigenlijk niet heropenen. U kan toch niet naast het feit kijken dat de begroting nu met 2,6 procent stijgt en dat de budgetten waarover u het hebt, sociaal en cultureel werk stijgen met respectievelijk

De Roo

16 en 22 percent. Zouden we onze geloofwaardigheid herwinnen indien het budget met 19 in plaats van met 16 percent zou stijgen ?

De heer Herman Lauwers : Het gaat hem niet om het getal als zodanig, mijnheer De Roo. Het gaat om het engagement tegenover een sector. Ik kan nog aannemen dat men zegt : een aantal effecten hebben we niet bedoeld. Dan nog was het niet meer dan correct om het vooropgestelde cijfer toch in de begroting in te schrijven. Dat getal was een van de voorwaarden waarop de sector, met veel argwaan, bereid was de herstructurering te accepteren. Bovendien hebben we die 200 miljoen meeruitgave effectief nodig om de decreten uit te voeren, zelfs met de aangebrachte wijzigingen. Indien we niet hadden ingegrepen zouden we misschien wel 400 miljoen frank meer moeten uittrekken. Ik heb ook in de commissie gezegd dat ik wel bereid zou zijn geweest, na de goedkeuring van de begroting op basis van de 200 miljoen frank meeruitgave, om na te gaan waar de gecumuleerde en ongewilde effecten zitten die niet te verantwoorden zijn. Het is zoals mijnheer Geysels heeft gezegd : wij hebben nog nergens iets op papier gezien. Wij hebben geen cijfers. De cijfers in het verslag zijn moeilijk controleerbaar omdat er geen namen van organisaties bijstaan. Ik heb geen zicht op de excessen. Ik weet wel dat door de wijzigingen in het programmadecreet enkele organisaties beter in het oude systeem zouden zijn gebleven dan nu in het nieuwe decreet te worden ingepast. Het klinkt zeer mooi : de verantwoording van de budgettaire procentuele stijging. U moet weten wat het effect op het terrein is. Ik heb het niet over het al dan niet overleven van die sector maar ook over het feit dat de Vlaamse regering – zelfs indien de decreten gewijzigd worden – met het huidige budget die decreten niet kan uitvoeren zoals ze uitgevoerd zouden moeten worden.

De voorzitter : Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, eerst zou ik willen instemmen met de algemene bedenkingen van mevrouw Lindekens. Zij hield een pleidooi voor het belang van de cultuur. Een pleidooi dat we voluit steunen en voluit bijtreden. Onder de commissieleden zullen daaromtrent nauwelijks meningsverschillen bestaan. We zijn allemaal bereid de komende vier jaar de krachtlijnen waar te maken. We doen dat al op een aantal punten, weliswaar te beperkt. Inzake de bescherming van het cultureel erfgoed, bijvoorbeeld, moet ik erop wijzen dat we de grote inspanning die reeds werd ingezet door minister Sauwens en door de Vlaamse regering doorzetten en langzaam maar zeker de opgelopen achterstand inhalen. De 1,5 miljard frank die we vrijmaken voor restauratiewerken leidt tot goede resultaten

op het terrein. Ik kan ook verwijzen naar de inspanning die we leveren via het jeugdwerkgarantieplan. Al deze inspanningen zijn gericht op de bescherming van het culturele erfgoed. We zullen dit verder doorzetten, niet alleen voor het onroerende erfgoed, maar ook voor het roerende erfgoed. U verwijst naar de beperktheid van het culturele budget. Ik droom ook van een groter budget. Ik zou het best prettig vinden om voor de podiumkunsten en voor het algemeen welzijnswerk over enkele honderden miljoenen meer te beschikken, om Kind en Gezin op de een of andere manier wat royaler te kunnen bedelen,...

De vraag is echter of de kwaliteit van het beleid alleen afhankelijk is van de omvang van het budget. Als ik met Nederland vergelijk, dan ben ik er nog lang niet zeker van dat wij een minder goed cultuurbeleid voeren. Ik stel vast dat men ons in Nederland op een aantal punten benijdt. Telkens opnieuw is men daar verbaasd dat wij met zo'n beperkt budget zo'n merkwaardige resultaten behalen. De omvang van het budget als enige parameter nemen om het beleid goed of af te keuren, is niet terecht. We moeten vandaag reeds proberen de middelen te optimaliseren in de begroting 1996-1997 en volgende, en een aantal toestanden te vermijden, waarop ondermeer mijnheer Geysels allusie maakte toen hij het had over 3 of 4-voudige subsidiëring. Wij zijn onze begroting aan het bestuderen. We proberen precies na te gaan of het acceptabel is dat een aantal organisaties zich via verschillende kanalen laten subsidiëren. Wanneer dit niet acceptabel blijkt te zijn, hoop ik met de medewerking van het parlement die zaken terug op een zuiver spoor te kunnen zetten.

Mevrouw Lindekens pleit terecht voor een spreidingsbeleid. Ook daar zullen we werk van moeten maken. Wanneer we in het voorjaar bijvoorbeeld een decreet over het museumbeleid kunnen inbrengen, heeft dit precies de bedoeling een sterkere educatieve werking vanuit de musea te induceren. Centra, ensembles, gezelschappen moeten niet alleen de verantwoordelijkheid op het eigen podium richten maar ook een know-how, deskundigheid inbrengen naar andere podia toe. Ik hoop dat we daar in de komende jaren tot goede resultaten kunnen komen.

U doet nu reeds een oproep, en terecht, naar de podiumkunsten. Dit is geen gemakkelijk dossier. We moeten daar de komende dagen een aantal beslissingen over nemen. Beslissingen die hoe dan ook moeilijk zullen zijn omdat de timing van het decreet op de podiumkunsten niet helemaal is afgestemd op de timing die men heeft voor een begroting. We hebben een jaarlijkse begroting, terwijl het decreet op de podiumkunsten zich telkens op een termijn van 4 jaar uitzet. Bovendien moet men de beslissing niet nemen op de vooravond van het vierde jaar, maar eigenlijk op de vooravond van het jaar dat voorafgaat aan het vierde jaar, op het ogenblik dat men geen zicht heeft op de middelen waarover men beschikt. Wij

Martens

kunnen dus vandaag niet anders dan redeneren binnen het beperkte budgettaire kader waarover we beschikken in de hoop dat we er de komende jaren toch wel in zullen slagen dit kader enigszins te kunnen verruimen en op die manier toch enigszins tegemoet te komen aan de verzuchtingen die leven binnen die groepen die een beroep doen op het decreet op de podiumkunsten.

Mijnheer Vandenbussche, u hebt verwezen naar het feit dat er voorlopig nog geen grote innovaties zijn. Het is een voorzichtige begroting. We hebben de omstandigheden aangeduid die daartoe geleid hebben. In elk geval is het de bedoeling om, op basis van de vele interessante opmerkingen die de collega's hebben gemaakt, de beleidsbrief te herwerken. We zijn daar ook druk mee bezig. We vertalen die in een aantal actieprogramma's, bijvoorbeeld een beleidsbrief met een aantal ontwerpen of voorstellen van decreet, of ook andere initiatieven. We zijn er op dit moment dus zeker druk mee bezig. U verwijst ook eventjes naar de bijlage waar u zegt : we hebben niet alle gegevens gehad. U hebt ze wel gehad, maar het was misschien moeilijk om ze te lezen. U hebt een lijst gekregen waar in stond wat er zou gebeuren als we niets zouden doen en wat er zou gebeuren als we wel iets zouden doen. U herinnert zich misschien deze tabel, die echter niet op naam stond. Welnu, achter die nummers zitten reeds samenwerkingsverbanden. Als willekeurig voorbeeld geef ik een samenwerkingsverband dat vanuit Lodewijk De Raet werd opgezet, maar dat niet bij naam is genoemd. Achter de nummers zitten dus wel degelijk een aantal samenwerkingsverbanden. We vonden het echter delicaat om in dit stadium reeds op naam en per instelling een budgettaire stand van zaken op te geven. We hebben momenteel immers nog geen zekerheid. Die hebben we pas op het moment dat we beslissingen nemen. Daarvoor is er slechts een dossier dat zich aanmeldt. Het is slechts een mogelijkheid, en het is uiteraard niet verstandig om dit als vaste basis te nemen. U verwijst ook naar het artikel Vlaanderen verbergt zijn cultuur, dat we ook met zeer veel aandacht hebben gelezen. Het artikel is geschreven door een journaliste, die zeker goed werk levert, maar dan wel binnen het werkgebied Frankrijk. Het is duidelijk dat we ondertussen ook op andere plaatsen geprobeerd hebben om onze Vlaamse cultuur uit te dragen. Denken we maar aan een tentoonstelling over Pol Mara in L'Isle-sur-la-Sorgue of aan een boekenbeurs in Barcelona, of aan de Frankfurter Buchmesse, of aan een tentoonstelling van etsen van James Ensor in De Brakke Grond in Amsterdam. We zijn dus wel actief bezig, maar onze agenda's zijn beperkt. Men kan niet op alle plaatsen tegelijk aanwezig zijn. Ik kom nu aan het moeilijkste en meest delicate punt dat door de verschillende fracties is verwoord, namelijk het cultureel werk. Ik geloof dat iedereen het goed meent met dat sociaal-cultureel werk. Op het einde van de vori-

ge legislatuur is ook gebleken dat hiervoor een inspanning moest geleverd worden. Iedereen beseftte dat de decreten zoals ze vandaag nog steeds functioneren niet meer houdbaar waren en dat ze moesten worden omgevormd in drie grote decreten. We merken nu wel dat hierdoor een aantal andere goede initiatieven uit de boot dreigen te vallen. Ook voor deze initiatieven zullen we de komende maanden en jaren een inspanning moeten doen. Mijnheer Lauwers, u hebt daar inderdaad ook naar verwezen. Hoe dan ook, we waren allen bereid om daaraan te werken met een aantal duidelijke doelstellingen voor ogen. Ik denk hierbij aan de schaalvergroting, de kwaliteitsverbetering, het verhogen van deskundigheid, meer samenwerking tot stand brengen. Al deze doelstellingen wilden we gemeenschappelijk waarmaken. We kunnen dan aan tekstexegese doen en kijken wat minister Weckx nu juist heeft gezegd. Minister Weckx heeft inderdaad gezegd : als ik dit wil waarmaken, dan heb ik daarvoor 200 miljoen frank nodig. Hij heeft ook gezegd, en ik citeer : ik ben er zelf niet in geslaagd om die te vinden. We hebben dat wel kunnen doen voor het jeugdwerkbeleidsplan. Ik heb dat niet kunnen doen voor het sociaal-cultureel werk. Ik hoop, rekening houdend met de overgangperiode van drie jaar, dat wij daar wel in zullen slagen.

Wij hebben een eerste stap gezet door het inbrengen van 150 miljoen frank nieuwe middelen. Ik hoop dat wij binnen het jaar kunnen evalueren wat de gevolgen zijn van de uitvoering van deze decreten, dit zowel op kwantitatief als op kwalitatief vlak. Wij moeten nagaan welke de betekenis is voor het prioriteitenbeleid en in welke mate wij de kwaliteit en de prioriteiten tijdens de komende maanden en jaren meer kracht kunnen geven. Tevens moeten wij onderzoeken hoe wij er door herschikkingen voor kunnen zorgen dat hiervoor de nodige middelen worden vrijgemaakt, waardoor wij uiteindelijk zullen komen tot datgene wat mijn voorganger als budgettaire doelstelling had vooropgesteld. Wij hebben gekozen voor de weg van de rechtszekerheid. Indien wij geen maatregelen hadden genomen, dan was men terechtgekomen in een proportioneel stelsel. Het zou niet duidelijk zijn welke implicaties dit zou hebben voor de verschillende verenigingen en instellingen, waardoor er meer rechtsonzekerheid zou worden gecreëerd. Door de amenderingen hebben wij deze marge van rechtsonzekerheid in ieder geval tot een minimum herleid. Het was beslist geen uitdrukking van een daad van politiek cynisme. Ik hecht wel degelijk belang aan een gegeven woord, ook wanneer dit woord door een voorganger werd gegeven. Wij moeten dus inspanningen doen, maar we mogen niet louter en alleen rekening houden met de kwantitatieve aspecten. Er moet eveneens aandacht worden besteed aan een kwalitatieve verbetering. Dit is overigens de wens van de sector. Tijdens de voorbije decennia hebben deze mensen schitterend werk geleverd. Toch waren er ook periodes van aarzeling. Mis-

Martens

schien was de moederstam uitgeput omdat er zoveel andere vruchtbare loten waren uitgegroeid die zelfstandig werden. Nu zoekt dit sociaal-cultureel werk een nieuw elan, een elan dat echter zijn grenzen zal kennen. The sky is the limit, iedereen kan morgen namelijk voor een of meerdere thema's een toelage vragen. De gemeenschap en de overheid zullen moeten beslissen wat zij hiervoor veil hebben en wat binnen een bepaald budgettair kader als een prioriteit in de Vlaamse Gemeenschap door het sociaal-cultureel werk moet worden gedaan. Misschien zullen we van mening verschillen over de orde van grootte. Ik begrijp dan ook het ongenoegen en de bestaande interpretaties. Toch heeft de meerderheid een eerlijke inspanning gedaan om datgene wat men voor ogen had bij het goedkeuren van het decreet, zo dicht mogelijk te benaderen. Dit zijn de essentiële elementen die in de verschillende betogen aan bod zijn gekomen. Mevrouw Van Hecke heeft reeds enkele argumenten aangehaald. De heer Lauwers heeft het debat verruimd tot een nog breder begrip van cultuur, namelijk de politieke cultuur die er moet heersen en die inderdaad moet getuigen van betrouwbaarheid. Ik ben ervan overtuigd dat iedereen in dit halfroond het hiermee eens is. Na vier jaar zal blijken dat er zeer veel kan gebeuren. Ik zal in ieder geval een inspanning doen opdat dit in de commissie voor Cultuur het geval zou zijn. (*Applaus*)

Leefmilieu en Natuurbehoud

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de begrotingsmaterie Leefmilieu en Natuurbehoud, waarvoor de ministers Kelchtermans en Martens bevoegd zijn.

De heer Timmermans, verslaggever, heeft het woord.

De heer Jacques Timmermans, verslaggever (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, heren ministers, collega's, wat het verslag betreft, verwijs ik naar het schriftelijk verslag. Ik wil van deze gelegenheid gebruik maken om een drietal onmiddellijke politieke pijnpunten te behandelen, waarover wij reeds in de commissie van gedachten hebben gewisseld. Vorige week werd hier tijdens de openbare vergadering gesproken over de kleinschalige waterzuivering. Door een opmerking van het Rekenhof had de minister geoordeeld dat deze eenduidig naar Aquafin zou gaan. Wij dringen bij de minister aan op een wijziging van het decreet op het Bestuurlijk Beleid. Dat zou een tweesporenoplossing mogelijk moeten maken. De gemeenten moeten immers ook initiatieven kunnen nemen in het kader van kleinschalige waterzuivering. Laten wij hier het monopolie van Aquafin niet verder betonnen.

Met betrekking tot de prioritaire leidingen juichen wij toe dat het budget wordt opgetrokken van 600 miljoen frank naar 1 miljard frank. De toevoer van het afvalwater moet

worden gerealiseerd naar de bovenstructuur van de waterzuivering. Zoals onze fractievoorzitter al stelde, willen wij de minister wijzen op een sluipende besluitvorming. Deze mag niet leiden tot het installeren van een Aquafin-bis. Het mag niet gebeuren dat omwille van de drogrede dat de gemeenten hem in het verleden hebben verwaarloosd, de aanleg van rioleringen wordt overgeheveld naar Aquafin. We moeten er dus op bedacht zijn om niet tot een tweede operatie van die aard over te gaan. De SP-fractie streeft op basis van het te saneren inwonersequivalent een kwalitatieve benadering na van het aanbod aan gemeentelijke initiatieven. Dat aanbod is nog altijd toereikend en ruimer dan het aanbod aan subsidiëring, dat u nu door middel van een verhoogd budget kan waarmaken. Wij moeten voorlopig dus niets anders doen dan de prioritaire leidingen die uit de gemeentelijke initiatieven zijn voortgekomen, honoreren. Aan de hand van de beleidsbrief van de minister zullen wij in januari en februari met de commissie kunnen vaststellen of er inderdaad continuïteit in het beleid aanwezig is. Vooral de financiering van het milieubeleid is van enorm belang. Daarover zal een fundamenteel maatschappelijk debat gehouden worden.

Wij schermen nog altijd met het begrip : de vervuiler betaalt. In welke mate de verschillende actoren ook daadwerkelijk de kostprijs van de vervuiling op zich nemen, blijft vooralsnog een open vraag. Dit is fundamenteel voor de betaling van het milieubeleid. Het sociale aspect van het milieubeleid moet voor de gezinnen, de landbouw en de bedrijven een correcte en rechtvaardige oplossing inhouden.

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, geachte collega's, ik zal het hebben over milieu en geld. De kosten voor het milieubeleid in Vlaanderen lopen steeds hoger op. In 1991 werd nog maar 11,8 miljard frank uitgetrokken voor milieu. Voor 1996 is al 18,5 miljard frank begroot en de SERV voorspelt dat de uitgaven voor milieu in 2000 zullen zijn opgelopen tot 28 miljard frank. Er is inderdaad handenvol geld nodig om de milieuschade die in het verleden is aangericht, en daar bovenop de schade die nog doorlopend wordt aangericht, te herstellen. De investeringen die we in de nabije toekomst moeten doen in prioritaire waterzuivering, worden minstens op 62 miljard frank geschat. Waarschijnlijk gaat het om een goede 100 miljard frank. Door het gangbare systeem van prefinanciering door Aquafin met eigen leningen wordt de Aquafin-factuur overigens gespreid over de komende jaren. Onze waterschuld loopt dus geleidelijk op. En dan mogen we vooral ook de 100 à 140 miljard frank die de gemeenten nog nodig hebben voor aanvullende rioleringswerken, niet vergeten. De kosten voor waterzuivering springen het meest in het oog, omdat ze het best gegroepeerd zitten. Maar voor andere domeinen van het

Malcorps

milieusaneringsbeleid rijzen de kosten even snel de pan uit. Denk maar aan het afvalbeleid en de kosten voor de bodemsanering. Een groot deel van de afvalfactuur vinden we uitgespreid terug over de verschillende gemeenten. De SERV rekende voor ons uit dat alleen al de gewone huisvuilbelasting, zoals deze in 246 gemeenten bestaat, in totaal goed is voor 3,4 miljard frank aan uitgaven. Tot nu toe wordt overigens slechts 43 percent van de gemeentelijke milieu-uitgaven gedekt door milieutaksen. De rest wordt betaald uit algemene middelen. Een deel van de lokale milieufactuur blijft dus in het verborgene.

Daarmee is het beeld van de totale ecologische schuld waarmee we zitten opgezadeld, nog lang niet volledig. Denk aan de verbeterde discussies van vrijdag jongstleden over het mestdecreet en aan de kosten die hiermee gepaard gaan. Denk aan de reeks milieukosten die we voorsnog nauwelijks onder ogen durven te zien. Zo zijn er bijvoorbeeld het immense probleem van het slib, van RWZI's, van baggerwerken, de kosten van luchtverontreiniging, de vervuiling van de zee, de vernietiging van vispopulaties, de hypotheek die we op ons collectief natuurlijk erfgoed hebben gelegd door het verkwasen van open ruimte en natuur, de verkwisting van schaarse energiebronnen, enzovoort. Naast een reusachtige staatschuld hebben we dus ook een ontzaglijke ecologische schuld opgebouwd, waarvoor toekomstige generaties van Vlamingen nog jaren de rente zullen moeten betalen en aflossingen zullen moeten doen. Deze redenering geldt mutatis mutandis ook voor de sector Openbare Werken en Verkeer. Op de conferentie van het IPCC in Rome werd voor eens en voor goed bewezen dat de opwarming van onze planeet een feit is en dat vooral menselijke activiteit hiervoor verantwoordelijk is. Daarbij legden de deskundigen duidelijk de link met het steeds toenemende autoverkeer. Vandaar onze teleurstelling dat in de voorliggende begroting voor openbare werken geen keuzen worden gemaakt. Er wordt veel gesproken over een trendbreuk, maar uit niets blijkt dat deze er ook werkelijk zal komen. Alle vervoersmodi worden tegelijk gestimuleerd : tram, bus, trein, binnenschip, maar evenzeer personenauto en vrachtwagen. Er komt geen moratorium op de aanleg van nieuwe wegen. Stukje bij beetje wordt verder geïnvesteerd ten behoeve van koning auto, en zeker niet alleen in leefbaarheidsprojecten. Er wordt geen prioriteit gegeven aan langzaam verkeer. De gevolgen voor het milieu op termijn zijn niet te overzien. Maar ook de kosten van een dergelijk non-beleid zullen in de toekomst zwaar doorwegen, als we met de concrete gevolgen van het broeikas effect worden geconfronteerd. Wie zal alle directe en indirecte milieukosten betalen ? Er zijn twee mogelijke oplossingen. Ofwel wordt de bijdrage uit de algemene middelen voor het milieubeleid groter. Ofwel moeten we steeds meer milieubelastingen betalen. De SERV

wees er al terecht op dat beide denkkaders problematisch zijn. Als we de stijging van de milieu-uitgaven – en dan hebben we het alleen over de bekende klassieke uitgaven, wat in feite maar een fractie is van de echte ecologische schuld die we hebben uitstaan – geheel vanuit de begroting willen betalen, moet de overheidsdotatie aan het MINA-fonds in het jaar 2000 groeien tot 14 miljard frank, en dit ten koste van andere departementen. De dotatie uit de algemene middelen voor het MINA-fonds bedroeg in 1991 nog 1 miljard frank. Nu gaat het om 3,6 miljard frank. Als we anderzijds de stijging van de uitgaven willen dekken met meer heffingen, dan moeten we minimaal rekenen op een verhoging van de tarieven met een factor 2,5.

Dit wordt een zware dobber zowel voor de gezinnen als voor de bedrijven. Ik geef een voorbeeld : de SERV heeft berekend dat zelfs bij een strikt kostendekkend beleid inzake waterzuivering waarbij een deel van de waterfactuur voor de vuillast die in het verleden werd opgestapeld toch nog wordt betaald met algemene middelen, de gezinnen in 2000 6.100 frank waterheffing moeten betalen. In 2004 zal dit bedrag reeds zijn opgelopen tot bijna 7.700 frank.

De voorliggende begroting is een pijnlijke illustratie van de voorspelde trend. De waterheffingen en storthellingen worden fors duurder. De groenen stellen ter zake twee vragen. Veel geld voor het milieu is immers niet automatisch een zegen. Ten eerste, wordt ons milieu beter van deze kostenspiraal ? We vrezen het tegendeel. Zijn we niet bezig geld te storten in een bodemloze put ? Ten tweede, wordt de vervuiling echt betaald door de vervuiler ?

Wordt de vervuiler niet alleen aangezet tot het betalen voor de vervuiling maar ook aangespoord de vervuiling te beperken of stop te zetten ?

Ik ga wat dieper in op de vraag of meer geld een conditio sine qua non is voor een beter milieu.

Het verband tussen meer geld en een beter milieu is niet eenduidig. Het laatste rapport van de Vlaamse Milieu-maatschappij (VMM) stemt ons weinig hoopvol. De kwaliteit van de Vlaamse oppervlaktewateren blijft barslecht. Zowel inzake de fysico-chemische als inzake de biologische waterkwaliteit voldoen 84 procent van de meetresultaten niet aan de basiskwaliteitsnorm. De blijvende uitstoot van het autoverkeer zorgt er voor dat de luchtkwaliteit eveneens slecht blijft. Over mest, bodem en grondwater zullen we voorlopig zedig zwijgen.

De groenen verwonderen zich niet over het uitblijven van tastbare resultaten. Het beleid kiest immers voor een strategie die kan worden bestempeld als dweilen met de kraan open ! Men blijft straffeloos het milieu vervuilen. De rekening voor de opkuis van de gecumuleerde vuillast,

Malcorps

die hoe dan ook bij de belastingbetaler terechtkomt, wordt later gepresenteerd. De groenen vinden dit sociaal en ecologisch onaanvaardbaar. Omdat men het vertikt de kraan dicht te draaien worden mensen op kosten gejaagd. Bepaalde bedrijven verdienen zowel aan het vervuilen als aan het opruimen van de vervuiling.

Zelfs indien we niet overdreven pessimistisch zijn en uitgaan van een lichte verbetering van de milieukwaliteit ; zelfs van een gestage verbetering in de toekomst, blijft de vraag inzake de efficiëntie en de rechtmatigheid van een dergelijk beleid uitermate relevant. Een bruto binnenlands produkt dat voor een aanzienlijk deel op fictieve waardevermeerdering berust en een toename van de welvaart voorwendt die niets meer of niets minder is dan het herstel van wat aan waarden werd vernietigd, is onzinnig.

De groenen hebben altijd gewaarschuwd dat de milieufactuur onbetaalbaar wordt als men niet radicaal kiest voor preventie. Dit is de goedkoopste en meest duurzame oplossing. Deze keuze veronderstelt een bewuste produkt- en produktiepolitiek én een voortdurend overleg met het federale beleidsniveau.

Deze keuze kan pas slagen met een interdepartementele aanpak : een duurzaam beleid en een ecologische trendbreuk in de federale en gewestelijke departementen van Verkeer, Economie, Landbouw. Het preventief beleid steunt op een prijzenbeleid dat effectief regulerend werkt en de marktvervalsende externalisering van milieukosten krachtig bijstuurt. Een dergelijk beleid moet fors investeren in preventie in plaats van in eind-van-de-pijp-technologieën waarvan rioolwaterzuiveringsinstallaties, afval- en slibverbrandingsovens en mestverwerkingsfabrieken voorbeelden zijn. Deze infrastructuur is slechts rendabel als zij tot in de lengte der dagen een constante stroom van afval te verwerken krijgt. Het Rekenhof wees er op dat de middelen voor preventie percentsgewijs afnemen.

Ten tweede, betaalt de vervuiler wel echt voor de vervuiling die hij aanricht ? Wordt hij aangespoord om de vervuiling stop te zetten ? Indien dit laatste het geval is, zijn de milieuheffingen verantwoord. Indien het tegendeel waar is, zijn ze een sociaal en ecologisch onrecht. De Mina-raad en de SERV hebben reeds beklemtoond dat het principe dat de vervuiler betaalt in Vlaanderen op systematische wijze wordt geschonden. Bovendien zijn de zogenaamde regulerende heffingen niets meer of niets minder dan platte financieringsheffingen. De heffingen inzake afvalwater zijn in de eerste plaats financieringsheffingen die de financieringsbehoeften van het hele Mina-fonds moeten dekken. De SERV wijst er op dat binnen het MINA-fonds geen waterdichte schotten voorzien zijn. Geen compartimentering, zodat men het beginsel 'voor wat, hoort wat' niet kan toepassen. Dit gebeurt

wel in andere landen, waar veel strikter gewerkt wordt, via stelsels van retributies of contributies. Zo krijgt men daar een eerlijke berekening van kosten voor diensten geleverd door de overheid.

De groenen volgen deze retributie-logica slechts tot op zekere hoogte. Een basisheffing voor oppervlaktelozers lijkt bijvoorbeeld noodzakelijk. En alle bedrijven moeten een deel van de algemene kosten dragen voor de verontreiniging die in het verleden opgebouwd werd, en voor de diffuse, niet toerekenbare vervuiling van vandaag. Maar wellicht kan dit worden gescheiden van een strikte toerekening van kosten voor de zuivering voor die bedrijven die aangesloten zijn op RWZI's. Zoals ook het uithalen van financierings- en regulerende heffingen zou bijdragen tot de geloofwaardigheid en legitimiteit van het hele milieubeleid. Over deze kwesties moet het debat over de financiering van ons milieubeleid, dat de minister aankondigde voor het voorjaar, opheldering brengen. Dit moet een open, ruim debat worden, dat aansluit bij de positieve ervaringen die we recent hadden met hoorzittingen in de Vlaamse Raad.

Wat de gezinnen betreft, pleiten de groenen onomwonden voor regulerende heffingen. De waterheffing voor gezinnen is echter zo goed als uitsluitend een financieringsheffing. Daarom hebben de groenen deze heffing steeds verworpen. Weliswaar wordt de kwantitatieve verspilling van water ingecalculeerd ; maar niet de reëel veroorzaakte vervuiling. Daarom heeft de waterheffing een te beperkt regulerend effect. Gezinnen die minder vervuilen omdat ze ecologisch bewust leven, en bijvoorbeeld milieuvriendelijke detergents gebruiken, worden niet beloond, maar ontmoedigd. Maar ook wat het bestrijden van verspilling van water betreft, blijkt de heffing weinig efficiënt. Dat lezen we althans in het jaarverslag van het MINA-Fonds voor het jaar 1994. De opbrengst van de heffingen stijgt, maar het waterverbruik blijft onveranderd. Deze heffing moet dus fundamenteel herbekeken worden. De groenen zijn voorstander van ecotaksen op detergents. Maar spijtig genoeg hebben we tot nog toe weinig steun gekregen voor een ecologisch en sociaal beleid gebaseerd op rechtmatige productheffingen. Stortheffingen hebben op het eerste gezicht wel uitdrukkelijk een regulerend karakter : hoe hoger de heffing, hoe groter de garantie dat minder zal gestort worden. Maar reguleren en reguleren is twee. Want de verhoging van de stortheffingen wordt helemaal niet gekaderd in een globale herevaluatie van de heffingen in functie van de hiërarchie van de afvalverwijdering, zoals vastgelegd in het afvalstoffendecreet. Als de storttarieven fors verhogen, maar de tarieven voor verbranding onveranderd blijven, komt dit in wezen neer op een forse financiële aanmoediging van de keuze voor afvalverbranding en voor de bouw van nieuwe verbrandingsovens. De minister heeft zijn in-

Malcorps

tenties ter zake overigens reeds bij verschillende gelegenheden kenbaar gemaakt. Als men het regulerend karakter van de heffingen geloofwaardig wil invullen, moet niet enkel de hiërarchie van de afvalverwerkingswijzen gerespecteerd worden, maar is het ook aangewezen om de opbrengst van de heffingen een specifieke bestemming te geven. Die heffingen moeten voorbestemd worden om de principes van het afvalstoffendecreet te ondersteunen, d.w.z. om afval te voorkomen, te hergebruiken en te recyclen, en wel in die volgorde. Pas in allerlaatste instantie komt het verbranden van afval, en wat ons betreft enkel als overgangsoptie, in aanmerking. Voor de groenen is het belangrijk dat de gemeenten, die nu geconfronteerd worden met hogere onkosten voor het betalen van stortheffingen, de zekerheid krijgen dat het gros van de opbrengsten van de stortheffingen niet in de algemene (milieu)pot verdwijnt, maar wel degelijk zal besteed worden voor de ontwikkeling van een afvalpreventiebeleid, bij voorkeur op lokaal vlak. Dit kan bijvoorbeeld in het kader van de hernieuwing van de gemeentelijke milieuconvenanten.

Graag wil ik nog wijzen op twee curiosa in het programmadecreet : inzake de koelwaterheffing, en inzake de kleinschalige waterzuivering. Ten eerste. In artikel 13, paragraaf 2 van het programmadecreet wordt op een wel erg cryptische manier een uitzondering op de verhoging van de waterheffing ingevoerd voor bedrijven die koelwater lozen, met name voor 80 percent bestaande uit de elektriciteitscentrales. Hier moet de vervuiler dus duidelijk niet méér betalen. De koelwaterheffing wordt niet verhoogd. Deze vrijstelling is onterecht. In Leren om te Keren lezen we dat koelwater in vele opzichten schade kan berokkenen aan het aquatisch ecosysteem. De stijging van de temperatuur van het water leidt ondermeer tot een verhoogde toxiciteit van vele verbindingen en tot een verlaagde oplosbaarheid van zuurstof.

En dan is er de kleinschalige waterzuivering door de gemeenten. Vorige week antwoordde de minister reeds op vragen daarover. Ik hoop dat bij de goedkeuring van het programmadecreet definitief duidelijkheid zal worden geschapen. Heel wat gemeentebesturen zitten met de handen in het haar. Het leggen van rioleringen in landelijke gebieden kost immers smaken geld. De VMM geeft bovendien aan dat 15 percent van de Vlaamse bevolking nooit zal kunnen worden aangesloten op de openbare riolering. Het maximaal uittesten van de mogelijkheden van kleinschalige waterzuivering ligt dan ook voor de hand. Volgens studies zijn investeringen in kleinschalige of alternatieve zuivering kostenbesparend. Minister Kelchtermans vond het niet nodig om een decretale basis te voorzien voor het gemeentelijk initiatief inzake kleinschalige waterzuivering. Zo interpreteert hij dus de opmerkingen

van het Rekenhof. Als dit betekent dat de projecten worden afgevoerd of minder belangrijk worden ingeschat, dan is dit toch wel een bijzonder perverse vorm van financieel masochisme van de kant van de Vlaamse regering, goed voor notering met stip in het Vlaamse blunderboek. Er waren goede redenen om de gemeenten een rol te laten spelen. Aquafin heeft de handen vol met haar prioritaire programma. Kleinschalige zuivering in landelijke gebieden behoort niet tot haar prioriteiten. De vorige milieu-minister deed in dit verband duidelijke uitspraken in de commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud in maart dit jaar. Als Aquafin zich toch op dit terrein begeeft, werkt men dikwijls over de hoofden van de plaatselijke betrokkenen heen. Gemeenten zijn beter geplaatst om deze kleinschalige projecten snel en doeltreffend te begeleiden. Aan de bestaande onduidelijkheid moet dus een einde komen. Om die reden dient mijn fractie een amendement in om het programmadecreet wel degelijk van een decretale onderbouw te voorzien voor de gemeentelijke kleinschalige waterzuiveringsprojecten. Ook de SP zou een dergelijk initiatief nemen.

Mijnheer de voorzitter, collega's, de heer Bossuyt zegde vanmorgen dat er meer geld nodig is voor een duurzaam milieubeleid. Ik zou hier op willen antwoorden dat een duurzaam beleid niet noodzakelijk zo veel geld meer hoeft te kosten. Er is wel veel politieke moed voor nodig. Als we deze moed opbrengen, kan dit ons veel zotte uitgaven besparen. En wonder boven wonder : het milieu zal er alleen maar beter van worden. Wie kan daar nu tegen zijn ? (*Applaus bij AGALEV en de VU*)

De voorzitter : Minister Kelchtermans heeft het woord.

Minister Kelchtermans : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, het doet iedereen plezier dat het goed gaat met het leefmilieu in Vlaanderen. Dat is mijn besluit als ik luister naar de tussenkomsten over de begroting van leefmilieu. Ik zal kort antwoorden op de verschillende tussenkomsten, die een juiste weergave waren van de discussies in de commissie zoals deze ook in het verslag nauwkeurig werden weergegeven. De heer Timmermans kwam even terug op enkele pijnpunten, zoals hij dat noemt. Maar respect voor de pijn is een slechte raadgever. Hij haalde drie pijnpunten aan, waaronder de kleinschalige waterzuiveringsstations. Ik verwijs naar mijn antwoord op een mondelinge vraag, waar ik de drie mogelijkheden op een rijtje heb gezet. We kunnen vandaag nog niet zeggen voor welke mogelijkheden we zullen opteren. De argumenten zijn van die aard, dat twee formules open moeten blijven. Het algemeen waterzuiveringsbeleid mag daardoor niet worden gedesorganiseerd.

De voorzitter : De heer Bogaert heeft het woord.

De heer Jean-Marie Bogaert : Mijnheer de minister, onze tussenkomst van afgelopen vrijdag over de kleinschalige gemeentelijke initiatieven voor waterzuivering staat me inderdaad nog levendig voor de geest. U zegt dat dit niet het moment is om een standpunt in te nemen, maar u bent nu al hopeloos te laat. Minister Martens pleitte voor continuïteit van het beleid. Afgelopen vrijdag heeft ook u daar in uw antwoord voor gepleit. Dan moet u consequent zijn : als er in 1995 uitdrukkelijke standpunten werden ingenomen door de regering en kredieten werden voorzien, moeten deze worden uitgevoerd. De minister mag zich niet wegsteken achter het nietszeggende feit van de niet-voorlegging van dossiers. Ik wil de eigen administratie van de minister een pluim geven : zij heeft met negen Vlaamse gemeentebesturen samengewerkt. De minister heeft echter geweigerd om de tien goedgekeurde dossiers van 1995 te ondertekenen. Nu beweert de minister dat het nog niet het moment is om een definitief standpunt in te nemen. Dat vind ik niet ernstig.

Minister Theo Kelchtermans : Ik moet u hetzelfde antwoord geven als toe u mij die vraag voor het eerst stelde. Er werden mij geen dossiers voorgelegd. Ik herhaal het : de ene maal klaagt men de Vlaamse regering aan omdat ze de opmerkingen van het Rekenhof naast zich neerlegt. Als men respect opbrengt voor een opmerking van het Rekenhof klaagt men dat deze niet genegeerd wordt en dat men verder gaat. Ik begrijp de logica van zo'n interventie helemaal niet. De heer Timmermans suggereerde van de eerstvolgende gelegenheid gebruik te maken – na dit uitgebreid te hebben bepraat wat mogelijkheden, beperkingen en voorwaarden betreft – om een bijkomende clausule in het programmadecreet in te schrijven, eventueel tijdens de budgetcontrole. Ik heb de verantwoordelijkheid genomen om dit na te gaan : op dat ogenblik zal die mogelijkheid dus bestaan. Wat 1995 betreft zijn de budgetten trouwens volledig toegespitst op de prioritaire riolen, daar ik wat dat betreft geen kredieten wens te laten verloren gaan. Verder wil ik het zeer kort over die prioritaire riolen hebben. Ik heb het betoog, de algemene inleiding van de heer Bossuyt aandachtig beluisterd. Ik wil hier beklemtonen, u zal dat dunkt me niet weerleggen, dat we niet beschaamd moeten zijn over wat Aquafin ondertussen in Vlaanderen gepresteerd heeft en nog presteert. Dat moet begeleid worden onder de voorwaarden die bij de oprichting afgesproken werden : hierover bestaat niet de geringste discussie. Het lijkt me echter even voorbarig om van tevoren uitsluitel te geven over de mogelijke aanpak, ook van Aquafin, als om nu reeds te voorspellen in welke richting het zal evolueren. Bekijk ik nu het investeringsprogramma en de uitvoering, ook gezien binnen de korte tijd waarin ze operationeel zijn, dan durf ik stellen dat ze beantwoorden aan de verwachtingen van zij die indertijd de beslissingen genomen hebben : wij gezamenlijk dus.

Indien men, en dan heb ik het over de financiering, naar een nog lager investeringsvolume evolueert, wat interessant is in het perspectief van de betrokken budgetten, dan moet men ook aanvaarden dat het waterzuiveringsprogramma en de objectieven die er mee samenhangen ook in de tijd verschoven zijn. Nu reeds klaagt men er over dat het plan voor 1995 niet waargemaakt werd. Er werd gesteld dat we in onze waterlopen overal de basiskwaliteit zouden bereiken ; dit is echter voor een deel afhankelijk van het nog niet operationeel zijn en de middelen die daartoe ter beschikking kunnen gesteld worden. Vandaar deze aanvulling. Ten derde werd de continuïteit van het beleid zowel door de heren Malcorps en Timmermans aangehaald. Ik ben een groot voorstander van die continuïteit. Financiering speelt daar een belangrijke rol in. Anderzijds is er ook de wetgeving, de regelgeving, de inspectie : ik ben het met u eens dat een goed beleid niet steeds veel geld moet kosten. Men kan ook voorkomen. Toch mag men de kop niet in het zand steken, zoals u dat telkens doet als u over het afvalbeleid praat : dat laatste is opvallend. Bekijk men de stadia die men moet doorlopen voor men tot storten komt, wat het meest te ontraden is, dan blijft afvalverbranding nog steeds een essentieel onderdeel. Onder strenge ecologische voorwaarden blijft afvalverbranding meer te verantwoorden dan zomaar storten ; vanzelfsprekend zijn recuperatie en hergebruik de volgende stappen. Als je je doelstellingen langs preventie kan bereiken, dan zou je natuurlijk gek zijn dit niet te doen. Dit is dus de volgorde die ook in de ecotakswet wordt aangehouden : preventie, hergebruik, recyclage en behandeling, gevolgd door de andere stappen.

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Met de ecotakswet heeft men een instrument gemist om effectief werk te maken van een produktbeleid en echt voor preventie te kiezen. Wat de afvalverbranding betreft zijn we natuurlijk realistisch genoeg om in te zien dat je op korte termijn de bestaande verbrandingsovens voor een deel nodig hebt om het bestaande, in overvloed aanwezige afval verwerkt te krijgen. Een andere vraag is of je het beleid zal afstemmen op nieuwe verbrandingsinstallaties en voor een deel een overcapaciteit aan verbrandingsovens voorziet. Zo heb je natuurlijk een voortdurende toevloed van nieuw afval nodig om die ovens gaande te houden. Zo ga je een heel beleid afstemmen op die eind-van-de-pijp-technologie. Wij zijn daar hartsgrondig tegen, omwille van het milieu, want verbrandingsovens kunnen nooit op een zuivere manier het afval verwerken. Een deel van het afval blijft achter, en de gezondheid wordt voor een stuk geschaad. Er is ook een financiële reden, want deze techniek zal ons nog lang verplichten ons blauw te betalen aan milieuheffingen en de dotaties zullen blijvend verhogen.

Minister Theo Kelchtermans : Ik ga akkoord met de stelling dat overcapaciteit moet worden vermeden, ik pleit voor een ondercapaciteit, maar dan wel een noodzakelijke capaciteit. Ik ben voorstander van een fundamenteel debat over de structuur, de grootte en de evolutie van de heffingen, en dit debat zal in het voorjaar van 1996 worden gevoerd. Op dit moment verzamelen wij de gegevens en dat zal het debat vergemakkelijken. Het regulerende en financierende aspect van de heffingen zal daar een onderdeel van vormen. Ook de maatschappelijke verhouding – wie draagt wat bij – zal aan bod komen. Ook de discussie omtrent de koelwaters mag daar wat mij betreft in worden ondergebracht.

Ik ben het niet eens dat men de thermische verontreiniging met andere verontreiniging gelijkstelt. Vermits er een onderscheid is, meen ik dat de Vlaamse regering een goede beslissing heeft genomen om dat onderscheid aan te tonen. Wij zullen de beleidsbrief in de commissie uitvoerig bespreken. Deze begroting is een voortzetting van de klemtonen in het Vlaams milieubeleid. (*Applaus bij de CVP en de SP*)

Mediabeleid

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de begrotingsmaterie Mediabeleid, waarvoor minister Van Rompuy bevoegd is.

De heer Matthijs, verslaggever, verwijst naar zijn schriftelijk verslag.

De heer Vanvelthoven heeft het woord.

De heer Peter Vanvelthoven : Mijnheer de voorzitter, mevrouw en heren ministers, collega's, in mijn tussenkomst zal ik het niet hebben over een aantal belangrijke aspecten van het mediabeleid, namelijk de BRTN en de multimedia. Deze aspecten maken het voorwerp uit van uitvoerige discussies in het halfrond, zoals het Telenet Vlaanderen en het mini- en maxidecreet voor de BRTN. Ik wil het wel hebben over een detail van uw beleidsbrief, namelijk de geschreven pers. In de commissiebespreking hebt u, mijnheer de minister, de rechtstreekse overheidssteun aan de pers – 36,3 miljoen frank – in vraag gesteld. Uw suggestie was ingegeven door uw vaststelling dat de kranten die het vroeger moeilijk hadden, vandaag zijn ondergebracht in grotere groepen en dat die kranten heden ten dage niet meer noodlijdend zijn.

Ik denk dat uw analyse correct is, maar ik ben van mening dat in die concentratiebeweging in de sector van de dagbladpers en in de verdere commercialisering een belangrijk gevaar schuilt, met name de mogelijke aantasting van de redactionele onafhankelijkheid. Uit de commissiebespreking heb ik onthouden dat u dat gevaar ietwat minimaliseert. Nochtans waarschuwt de algemene vereniging

van beroepsjournalisten in haar memorandum van juni 1995 voor die fenomenen.

Zo stelt zij uitdrukkelijk dat reclame een steeds grotere druk uitoefent op het redactionele beleid, en zij stelt verder dat de concentratie van de media in een handvol economische groepen op termijn een gevaar betekent voor de verscheidenheid van de informatie. Ik denk dat wij die waarschuwing best niet negeren. Namens de SP-fractie zou ik willen pleiten – los van de eventuele tijdelijke afschaffing van de steun aan de opiniepers – voor het garanderen van die redactionele onafhankelijkheid via een redactiestatuut. Ik citeer het kortje zinnetje dat daarover in het regeerakkoord staat geschreven : de Vlaamse regering wil de pluriformiteit van het medialandschap handhaven. Ze zal de initiatieven steunen die de journalistieke onafhankelijkheid van de nieuwsredacties in de media versterken. Welnu, mijnheer de minister, ik denk dat u vandaag de mogelijkheid hebt, niet enkel om initiatieven te steunen, maar ook om zelf initiatieven te nemen.

Wat de BRTN betreft, meen ik dat wij de mogelijkheid hebben om in het maxi-decreet, dat het voorwerp van bespreking zal uitmaken in het voorjaar 1996, een redactiestatuut te kunnen inschrijven, aangezien informatie toch één van de hoofdopdrachten van de BRTN zal worden. Onlangs werd daar door de BRTN-journalisten trouwens op aangedrongen. Ik geloof dan ook dat we die gelegenheid moeten aangrijpen. Anderzijds zouden we moeten overwegen, in verband met de geschreven pers, enkel nog aan die media waar een redactiestatuut bestaat dat effectief wordt nageleefd, indirecte overheidssteun te verlenen. Daarbij moeten we denken aan meer dan 200 miljoen frank.

We kunnen vandaag een dergelijk redactiestatuut realiseren, en ik zou er dan ook voor willen pleiten dat we daarover grondig zouden nadenken, opdat de nodige initiatieven zo snel mogelijk kunnen worden genomen. Een tweede aspect van het mediabeleid, dat niet is opgenomen in de beleidsbrief, is de recente vraag van de Nederlandse overheid om samen met Vlaanderen een Nederlandse satellietzender voor heel Europa op te richten. In een aantal kranten kan men lezen dat de financiële kostprijs voor herstructurering van de BRTN dit initiatief zou kunnen hypothekeren. U heeft misschien reeds een idee van het prijskaartje van het Nederlandse initiatief ? Ik zou toch willen aandringen dat de minister en de regering al het mogelijke zou doen opdat Vlaanderen aan dat project zou kunnen deelnemen.

Op die manier zou Vlaanderen zich niet alleen kunnen richten tot de ongeveer 200.000 Vlamingen die zich in het buitenland bevinden, maar biedt zich tevens de unieke gelegenheid aan om de Nederlandstalige aanwezigheid in Europa te versterken. Het is een historische kans die we

Vanvelthoven

niet zomaar aan ons mogen laten voorbijgaan. Ik dank u. *(Applaus bij de SP en de CVP)*

De voorzitter : Minister Van Rompuy heeft het woord.

Minister Eric Van Rompuy *(Op de tribune)* : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik dank de heer Vanvelthoven voor zijn tussenkomst. De problemen in verband met de BRTN zullen we woensdag bespreken, bij de discussie over het mini-decreet. Wat uw twee punctuele vragen betreft, kan ik u meedelen dat ik uw bekommernissen deel. In de Commissie voor de Media heb ik inderdaad gezegd dat die rechtstreekse overheidssteun aan de geschreven pers economisch achterhaald is, omdat een aantal van die kranten opgenomen zijn in economisch leefbare gehelen. Eén van die krantengroepen weigert trouwens die subsidies te aanvaarden. Toch moet de redactionele onafhankelijkheid en het pluralisme van de pers worden gevrijwaard. Dat houdt vanzelfsprekend een risico in : als een titel op zich niet rendabel is, wordt hij door de groep afgeschaft. Dat gevaar is reëel en we moeten daar attent voor zijn.

Een tweede probleem is de onafhankelijkheid van de redactie. In dat verband zien we een positieve evolutie : als men een aantal jaren geleden zou gezegd hebben dat De Morgen zou worden overgenomen door de groep van Het Laatste Nieuws, had men dat niet voor mogelijk gehouden. Nu gebeurt dat wel en blijkbaar komt hun onafhankelijkheid niet gevaar, op voorwaarde dat de redactie van De Morgen een rendabele krant kan maken. Dat is ook hun uitdrukkelijke bedoeling. Positief is dat men een krant niet meer alleen beoordeeld op basis van zijn opinie. De Vlaamse raad moet in overleg met de journalisten een redactiestatuut opstellen voor de audiovisuele media en voor de kranten. Ik heb de bond van de journalisten van de BRTN ontvangen en ik heb hen beloofd dat wij in het maxi-decreet zo een statuut zullen opnemen. Maar we moeten een algemeen statuut voor de hele sector opstellen om de onafhankelijkheid te waarborgen.

De onafhankelijkheid kan in gevaar komen omdat de kranten nu een onderdeel vormen van groepen waarvan het ideeëngoed niet meer verzuild is. Een krant en een audiovisueel medium zijn nu onderworpen aan de markt. Dat brengt met zich mee dat de imperatieven van de markt soms zwaarder wegen dan de eisen van een waarheidsgetrouwe berichtgeving of de onafhankelijkheid van de journalist. Ik deel dus uw bezorgdheid volledig. Gisteravond werd ik opgebeld door een journalist over de satellietzender, die Vlaanderen en Nederland samen zouden oprichten. Dat is een idee van de Nederlandse staatssecretaris voor Cultuur en Media. Hij heeft daarover wel al gesproken met minister-president Van den Brande, maar we hebben nog geen concreet voorstel ontvangen. Het is

een los idee – waar wij wel achter staan. Het is de bedoeling dat Vlamingen en Nederlanders zich eventueel met ondertitels zouden richten tot iedereen in de wereld die geïnteresseerd is. Het zou gaan om een samenwerking tussen de openbare omroepen.

Hoe dat allemaal concreet zou moeten gebeuren is nog totaal onduidelijk : gaat men programma's van de NOS en van de BRTN verspreiden, zonder eigen programma's te maken ? Wat kost zo een satellietzender ? Hoeveel mensen zullen ervoor werken ? Hoe zal de marketing verlopen ? Dat is allemaal nog niet besproken.

Minister Demeester-De Meyer die de kassa beheert, kijkt heel kritisch naar de BRTN-dotatie. Ik zou ook willen dat die hoger ligt. Een surplus om het Nederlands en het Vlaams via onze openbare omroep te verspreiden, kan u toch niet ongenegen zijn, mevrouw de minister ? Ik kan mij inbeelden dat u eerst zou vragen wat de budgettaire omvang ervan is. Daar kan ik nu nog niet op antwoorden, ik heb nog geen dossier. Tot daar enkele bemerkingen bij de ideeën van de heer Van Velthoven die ik kan onderschrijven.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Ik wou net al een vraag stellen aan de minister maar u keek niet op. *(Algemeen applaus en gelach)*

Mijnheer de minister, u had het over de redactionele onafhankelijkheid, die u zo nauw aan het hart ligt. Daar wil ik ook de regionale TV-zenders bij betrekken. Tijdens een studiedag georganiseerd door TV Limburg waarschuwde de heer Opdebeeck voor het binnenhalen van het koekoeksei. Ik denk dat ook hier een probleem van redactionele afhankelijkheid kan ontstaan, niet alleen door de economische beïnvloeding maar ook door regionale politieke steun.

Wanneer we een initiatief nemen, moeten de regionale TV's erbij betrokken worden.

De voorzitter : Wenst u nog te reageren, mijnheer de minister ?

Minister Van Rompuy heeft het woord.

Minister Eric Van Rompuy : In het decreet op de regionale televisie staat al een paragraaf over het redactiestatuut. Dat is misschien het enige decreet dat zo duidelijk is uitgewerkt om de onafhankelijkheid van de financiers en van de VZW te waarborgen. Uw opmerking is terecht. Ik heb bij een aantal regionale stations gemerkt dat zij zeer intensief samenwerken met de provincieraad. Op zich is dat positief, zolang de regionale zender niet de spreekbuis wordt van de provincieraad. Het gevaar van afhankelijkheid komt er als men subsidies geeft. Daarom wou de

Van Rompuy

Vlaamse Raad dat medium, van bij het begin, niet subsidiëren. In Brussel is er een uitzondering : de Brusselse Executieve subsidieert wel. Er zijn ook provinciale overheden die het doen en bepaalde gemeentelijke overheden neigen in diezelfde richting. Daar moet gewaakt worden over de onafhankelijkheid.

De heer Ludo Sannen : Spoort de keuze van de Vlaamse overheid om niet te subsidiëren, de zenders misschien aan om bij de provincie of gemeente aan te kloppen ? De heer Opdebeeck verdedigde het standpunt dat het interessanter is de subsidiëring van verderaf te laten komen om de onafhankelijkheid en vrijheid te waarborgen.

De voorzitter : Dan zijn we aan het einde gekomen van dit deel. Ik stel voor de vergadering te schorsen gedurende een half uur.

– *De vergadering wordt geschorst om 19.22 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 20.04 uur.*

Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is begrotingsmaterie Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid, waarvoor ministers Van den Bossche en Kelchtermans, minister-president Van den Brande en minister Van Rompuy bevoegd zijn.

De heer De Meyer, verslaggever, heeft het woord.

De heer Jos De Meyer, verslaggever (*Op de tribune*) : Voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, collega's, de minister verklaart dat onderwijs integraal deel uitmaakt van de culturele en maatschappelijke realiteit in Vlaanderen. Het Vlaamse onderwijs heeft derhalve de ambitie om jongeren een brede, algemene vorming te geven. Het heeft de pretentie de jongeren voor te bereiden op een beroepsactiviteit. Tenslotte dient onderwijs de jeugd het instrumentarium aan te bieden waarmee zij zich in een moderne samenleving kan oriënteren.

De onderwijsbegroting 1996 kadert volledig in het Vlaams regeerakkoord. Eén van de belangrijke bekommernissen van de Vlaamse overheid is hoe dan ook de beheersing van het volledige budget en in casu het onderwijsbudget. Groei is noodzakelijk stelt de minister, maar exponentiële groei kan niet langer worden verantwoord. Een herschikking van de besteding van de middelen in het secundair onderwijs ten voordele van onder meer het basisonderwijs en het hoger onderwijs wordt geleidelijk aan doorgevoerd. De belangrijkste budgettaire maatregelen kunnen als volgt worden samengevat. Ten eerste is er een middelentransfer van werkingsmiddelen van het secundair onderwijs naar het gewoon en buitengewoon

lager onderwijs. Het effect van de indexatie van de werkingsmiddelen voor het secundair onderwijs – 303,6 miljoen frank – wordt na een voorafname van 50 percent of 151,8 miljoen frank – een besparing van 131,8 miljoen frank – en 20 miljoen frank kredietverhoging voor interuniversitaire samenwerking, toegevoegd aan de geïndexeerde werkingsmiddelen basisonderwijs. Ten tweede worden de kredieten met betrekking tot internationaal onderwijsbeleid via interne schikkingen verhoogd met 50 miljoen frank. Ten derde worden, in afwachting van de resultaten van een rationele uitbouw van de sector leerlingenvervoer, de nodige kredieten ingeschreven voor de financiering van de noodzakelijke rituitbreidingen en bijkomende ritten in het buitengewoon onderwijs. Ten vierde worden de studietoelagen hoger onderwijs met ingang van het academiejaar 1995-1996 met 2 percent of met 29,5 miljoen frank geïndexeerd. Ten vijfde wordt, om de participatie van de ouders in de inspraakorganen te ondersteunen, een decreet uitgewerkt dat de ouderverenigingen moet helpen bij het inrichten van de nodige vorming van hun leden. Dit impliceert een toelage van 10 miljoen frank. Ten zesde bedraagt de HOBU-enveloppe 1996 globaal 18,3 miljard frank, inclusief bijkomende boekhoudkundige transfers voor in totaal 412,8 miljoen frank. Ten zevende zal de eventuele budgettaire weerslag van een aantal projecten die nu opgestart worden, in voorkomend geval, verrekend worden tijdens de budgetcontrole 1996.

In de constructieve en boeiende gesprekken bij de bespreking van deze begroting werden de verschillende onderwijsniveau's besproken. Er waren ook vragen bij de volgende thema's : het aandeel van de onderwijsbegroting in de totale begroting van de Vlaamse Gemeenschap ; de figuur van de leraar en het aangekondigde decreet op de hervorming van de lerarenopleiding ; de tewerkstelling in het onderwijs ; de evaluatie en de hervorming van de ARGO ; de lessen Nederlands voor anderstaligen. De commissie voor Onderwijs blijft hoge kwaliteitseisen stellen aan het Vlaams onderwijs. Het bewaren en verhogen van de kwaliteit van het onderwijs moet blijven primeren. Anderzijds moet het budget onder controle worden gehouden. Over de instrumenten daartoe en de prioriteiten was er wel een interessant debat, maar duidelijk nog geen eensgezindheid.

In de commissie voor Onderwijs werd eveneens de beroepsopleiding als een bevoegdheid van de Vlaamse minister van Leefmilieu en Tewerkstelling ; het Wetenschapsbeleid als een bevoegdheid van de minister-president ; de middenstandsopleiding en landbouwworming als een bevoegdheid van de Vlaamse minister van Economie, KMO, Landbouw en Media besproken. Bij de indicatieve stemmingen werden alle begrotingen goedgekeurd, alsook de conformiteitsmoties. Ik dank u. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer Sarens heeft het woord.

De heer Freddy Sarens (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, beste collega's, op dit late uur inderdaad bespreken we de belangrijke begroting van Onderwijs. Dit wil zeggen dat we het hebben over bijna de helft van de middelen die Vlaanderen ter beschikking heeft om een beleid te voeren. Het is dan ook normaal dat men in alle geledingen van de samenleving vragen stelt over de kwaliteit van het onderwijs en dat men het onderwijs kritisch bekijkt.

Ten tweede heeft men ook vragen naar het beheersen van de middelen van onderwijs. Het Vlaamse regeerakkoord is op dit vlak duidelijk en wij onderschrijven dit ook. De onderwijsbegroting stijgt ten opzichte van de aangepaste begroting van 1995 met 2,12 percent. Daarbovenop komen nog de provisionele kredieten ter uitvoering van de CAO en de aanpassing van de index. In deze begroting van 1996 wordt de nadruk gelegd op het verzekeren van de continuïteit en dit is een goede zaak. In deze begroting worden echter ook, zoals de verslaggever reeds heeft vermeld, een aantal belangrijke oriënteringen naar voren geschoven. Er zijn ten eerste de middelen die worden overgeheveld van het secundair onderwijs naar het basisonderwijs en ook naar nog een paar andere begrotingsposten. We betreuren het dat dit diende te gebeuren via een niet-indexering van de werkingskosten van het secundair onderwijs. We maken ons vooral zorgen over het mogelijke tekort aan middelen voor het TSO, het BSO en het BuSO. Maar we hebben toch ook wel begrip voor deze moeilijke beslissing. Er is inderdaad de scheefgetrokken situatie tussen werkmiddelen en personeelsmiddelen. Er zijn eigenlijk bijzonder weinig alternatieven om corrigeren op te treden. Belangrijk is dat deze maatregel voor alle netten geldt en dat die beperkt in tijd is. Ik denk dat de minister terecht spreekt van een verdeling van armoede.

Daarnaast, en de verslaggever heeft dit ook reeds geciteerd, gaat het hier om het verhogen, het indexeren, van de studietoelage voor hoger onderwijs. Er worden ook middelen ter beschikking gesteld van de ouderverenigingen om de vorming te verzekeren voor de ouders in inspraakorganen. Ik denk dat het hier om 10 miljoen extra in de begroting gaat. Belangrijk is ook het op gang komen van de enveloppe-financiering in het HOBu. Daar kom ik straks nog even op terug.

Ik wil even ook aandacht vragen voor iets wat ook reeds bij de bespreking van de begroting Cultuur ter sprake is gekomen : de problematiek van het onderwijs van Nederland in de Basiseducatie. Ik heb vernomen dat de twee ministers mondeling bevestigen dat dit op een structurele manier zal geregeld worden bij de budgetcontrole van 1996. Daarnaast ligt er een resolutie neer die over dit onderwerp handelt en waar we in de komende weken, waarschijnlijk dus in 1996, nog wel over zullen debatteren. Op

vallend is dat men eigenlijk verder keek dan gewoon naar de concrete cijfers van deze begroting van 1996. Men keek in feite reeds naar de toekomst en had daarbij vooral oog voor de komende, op touw staande hervormingen. Vooral de hervorming van het secundair onderwijs is hier zeker de belangrijkste. Terwijl de onderwijssector snakt naar pedagogische rust, worden er inderdaad grondige hervormingen aangekondigd. Deze hervormingen komen echter niet onverwacht, ze zijn opgenomen in het regeerakkoord. Daarin staat namelijk, ik citeer : er moet een doordacht aanbod komen in het secundair onderwijs ; de uitgaven moeten beheersbaar worden ; samenwerkingsverbanden en eventuele fusies zullen worden bevorderd ; het vergroten van de responsabilisering van de scholen en de autonomie ; een passend middel is de enveloppefinanciering ; de financiering zal gebeuren evenredig met het aantal leerlingen ; de hervorming zal rekening houden met twee correcties, het garanderen van de vrije keuze en de zorgbreedte en kansarmoede. Tevens is er sprake van de uitvoering van de Staten-Generaal TSO BSO. Onze fractie steunt dit regeerakkoord. Wij zijn ervan overtuigd dat, ondanks het feit dat deze verandering ongetwijfeld veel onrust veroorzaakt en vele vragen doet rijzen, de moed moet worden opgebracht om dit akkoord uit te voeren. Vanuit het onderwijsveld bereiken ons hieromtrent vele vragen en het zal geen gemakkelijke opdracht zijn om deze weg te nemen.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer Sarens, u stelt dat uw fractie deze hervorming van het secundair onderwijs steunt. Hierbij vernoemt u eveneens de enveloppefinanciering. Tijdens de commissievergadering hebt u echter de rechtlijnige enveloppefinanciering die de minister voorstelt in twijfel getrokken.

De voorzitter : De heer Sarens heeft het woord.

De heer Freddy Sarens : Daarop kom ik later terug. Het is duidelijk dat er op alle banken vrees bestaat, wat normaal is. Wat zijn de belangrijkste bedenkingen in de onderwijssector ? In de eerste plaats vreest men dat het zelfbepaald pedagogisch project meer en meer in de verdrukking zal komen. Er bestaat vrees omtrent het in gevaar komen van het leerplichtonderwijs, en dus van democratisering van het onderwijs. Tevens vrezen alle betrokkenen voor een te zware aanpak van het personeelsstatuut. De grote veranderingen zullen veel te snel komen en ze zullen vooral chaos brengen in het complexe wereldje van het onderwijs. Bovendien bestaat er een algemene vrees dat dit proces het vorige proces van het gelijkleggen van de lat wel eens zou kunnen afremmen. In de commissie hebben wij inderdaad reeds gesteld dat wij graag politieke duidelijkheid zouden krijgen met betrekking tot een aantal uitgangspunten, vooraleer deze totale hervorming aan te vatten. Ik zet deze punten nog even kort op een rijtje.

Sarens

Wat de aangekondigde benoemingsstop betreft, menen wij dat het statuut van het personeel alleen bespreekbaar is in het kader van een algemene visie waarvan de contouren duidelijk worden aangegeven. Indien we dit doen, vallen er waarschijnlijk reeds een aantal vooroordelen weg en wordt alles een stuk duidelijker.

Er moet een decretaal initiatief komen voor de hervorming van het gemeenschapsonderwijs, opdat de bevindingen van het doorlichtingrapport van Ernst en Young kunnen worden geïmplementeerd en opdat meer dan voorheen garanties worden geboden voor pluralistische bestuursorganen. Het begrip vrije keuze is sinds jaren een belangrijk element in ons onderwijsbestel. Gelukkig bestaat er evolutie in het denken hierover. Over de inhoud van dit begrip zullen wij dringend tot een consensus moeten komen. Het is niet zo dat omwille van de vrije keuze heel de nakende hervorming ten laste van het vrij onderwijs mag verlopen. Na een jarenlange discussie kennen wij vandaag het eenheidskader. In de decreten werd veel zorg besteed aan de kwaliteit van het onderwijs, en de bewaking daarvan. Een herschikking van het aanbod aan studierichtingen mag niet tot gevolg hebben dat het door het eenheidskader bereikte evenwicht nu zou worden verstoord.

We pleiten ervoor om de nodige tijd te nemen voor deze grondige hervorming. Bruuskeren kan enkel negatieve gevolgen hebben. Op alle domeinen en niveaus moet worden ingegrepen. Dit vergt een goede timing, en een door-dachte aanpak met heel wat informatieronden. De effecten van enveloppenfinanciering moeten op het veld worden onderzocht. In afwachting van een grondige evaluatie stellen wij voor om deze enveloppe in twee te splitsen, en een onderscheid te maken tussen de werkings- en administratiekosten enerzijds, en personeelskosten anderzijds.

De voorzitter : De Heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer Sarens, ik ben blij dit te horen. Ik heb immers hetzelfde gesuggereerd naar aanleiding van de beleidsbrief of in een ander verband. Het komt immers bijna op hetzelfde neer als de voorziening voor het basisonderwijs. Deze suggestie werd echter gewegimpeld door de minister. Ik ben blij dit nu te horen van uw fractie, omdat het toch een zekere garantie inhoudt met betrekking tot de mogelijke hervormingen van het secundair onderwijs.

De voorzitter : Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Luc Van den Bossche : De heer Sannen heeft niet goed geluisterd naar de formulering van de heer Sarens. De gave van de nuance schijnt hem niet eigen zijn. Als hij zichzelf gelukkig wil maken met zijn vereenvou-

digde conclusie van zoëven, engageert dat alleen hemzelf. Het gaat om het versimpelen van een uiterst genuanceerde verklaring, die ik uitermate kan delen. De zijne kan ik helaas geheel niet delen.

De voorzitter : De heer Sarens heeft het woord.

De heer Freddy Sarens : Hierbij aansluitend wil ik nog de belangrijke bedenking maken dat er duidelijkheid moet komen over de onderwijsregio's en subregio's. Daarmee zijn onze belangrijkste krijtlijnen uitgezet. Binnen dit geheel is veel mogelijk, en kan een constructief debat tot stand komen. Tot slot heb ik nog enkele concrete zorgen. Vanuit de HOBU-instellingen bereiken ons twee verschillende soorten signalen. Enerzijds wordt er gezegd : die nieuwe eenheden bieden nieuwe interessante mogelijkheden en uitdagingen. Daardoor ontstaat er op dat niveau van onderwijs een nooit eerder vertoonde dynamiek. Anderzijds gelooft zo goed als niemand dat men de klus kan klaren binnen de vooropgestelde enveloppe. Als we deze onderwijsvorm kansen voor de toekomst willen bieden, moeten we voor dit laatste punt een oplossing zoeken. De bekommernis die algemeen sinds een paar jaar leeft, is de vraag naar de herwaardering van de leerkracht. Deze dreigt in de hervorming van de structuren, waar we voor staan, verloren te gaan. Er zouden kansen moeten komen voor jonge leerkrachten in het onderwijs. De leerkrachten zijn aan een maatschappelijke herwaardering toe. Ze zullen hier voor een stuk zelf voor moeten zorgen, maar we zullen toch ook middelen moeten aanreiken. We moeten in de toekomst de mogelijkheid krijgen in het onderwijs mensen aan te trekken die een bepaalde ervaring hebben en vertrouwd zijn met de verschillende sectoren van onze samenleving. De harde werkers en de geëngageerde leerkrachten moeten we op een betere manier kunnen vergoeden. Dit zou een stuk bijdragen tot de herwaardering van de leerkracht. Ik kan me best voorstellen dat dit perfect kan kaderen in de hervormingsplannen die minister Van den Bossche voor ogen heeft.

Ten slotte staan alle verantwoordelijken die werkzaam zijn op alle niveaus van het onderwijs – ik bedoel daarmee zowel beleidsverantwoordelijken als diegenen die dagelijks de realiteit van het onderwijzen aandurven, aankunnen en beleven – voor belangrijke uitdagingen voor morgen. Er wordt veel verwacht van het onderwijs. Dit moet kunnen worden verwezenlijkt als iedereen zijn verantwoordelijkheid neemt. Tot nu toe hebben we in Vlaanderen een kwalitatief hoogstaand onderwijs gehad. Dit moet ook kunnen in de toekomst. (*Applaus bij de SP en de CVP*)

De voorzitter : Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw en mijnheer de minister, col-

Vanderpoorten

lega's, in de geschiedenis van België, en dus ook van Vlaanderen, is het onderwijsgegeven een van de thema's die als een rode draad doorheen 165 jaar politieke discussie loopt. Het onderwijs gaf heel vaak aanleiding tot conflicten, weliswaar niet altijd om dezelfde redenen. Tot 1958 was de vrije keuze, het filosofische karakter van de inrichtende macht, het meningsverschil bij uitstek. Tussendoor werd dit overigens nog geflankeerd door debatten over de onderwijstaal en de leerplicht. Het schoolpact voerde een serieuze, maar dure schoolvrede in. De jaren 1960 werden beheerst door democratiseringsprocessen op alle onderwijsniveaus en de invoering van het nog steeds omstreden VSO was hiervan een van de gevolgen. Uiteindelijk mondde de discussie over type I en type II uit in de installatie en veralgemening van het eenheidstype. Dit type is nu in zijn globaliteit doorgevoerd. De eerste gediplomeerden ervan studeren nu in het eerste jaar van het hoger onderwijs.

Wie hoopte dat hiermee de rust in Vlaamse onderwijskringen zou neerdalen, komt echter zeer bedrogen uit. Wie de onderwijsliteratuur regelmatig doorneemt en de materie een beetje van nabij volgt, weet dat grote hervormingen het schoollandschap naderen. Momenteel worden we op veel terreinen, maar niet het minst op dat van onderwijs, dagelijks geconfronteerd met uit de hand gelopen budgetten en te weinig responsabiliteit. Een budget kent een eigen groeidynamiek die het vaak onhandelbaar en onbeheersbaar maakt. Er is een enorme druk op onderwijswedden en -lonen, waardoor werkings- en beleidskredieten beperkter worden. Door de verzuiling – of heet het vrije keuze – en de wafelijzerpolitiek uit het verleden is er een aanbod gegroeid, dat de realistische vraag van de gebruiker en de maatschappelijke relevantie ruimschoots overstijgt.

Wanneer men de begroting van 1996 voor Onderwijs bestudeert en de doelstellingen en beleidskeuzes van de minister analyseert, wordt men geconfronteerd met een berg problemen die klaarliggen om bestudeerd, geherstructureerd of herschreven te worden. Zonder volledig te willen zijn, som ik er een aantal op: de lerarenopleiding, de problematiek inzake het technisch-en beroepsonderwijs, de toename van het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs, het zittenblijven, het spijbelen, het eng personeelsstatuut, de betuttelende houding van de overheid en de inrichtende machten die dikwijls een gebrek aan verantwoordelijkheid veroorzaakt, en de toegang tot de universiteiten.

Vlaanderen investeert een zeer groot deel van zijn budget in onderwijs, vorming en onderzoek. Niemand betwist de noodzaak daarvan. De toekomst en de potentiële kracht van onze samenleving worden immers in grote mate be-

paald door de weerbaarheid en de ontwikkeling van onze burgers. Onze samenleving evolueert. Deze evolutie heeft haar rechten en vraagt een aangepaste onderwijsinhoud. Bekwaamheid tot zelfsturing, communicatievaardigheid, reflexiviteit, innovatievermogen zijn voorbeelden van vaardigheden die belangrijk zijn om in de toekomst op doeltreffende en efficiënte wijze goederen en diensten van hoge kwaliteit te kunnen afleveren. Het is duidelijk dat de pedagogische aanpak rekening zal moeten houden met de grotere vraag naar creativiteit en zelfsturing. Op welke manier het onderwijs deze vaardigheden ook aan minder begaafden en minder gemotiveerden kan doorgeven, is niet altijd even duidelijk. Het is van het grootste belang te beseffen dat de uitschakeling van een duale samenleving dé uitdaging bij uitstek moet zijn voor het moderne onderwijs. Om te slagen in haar grote maatschappelijke opdracht inzake de overdracht van kennis, het bijbrengen van ethisch inzicht en verbeeldingskracht en de ontwikkeling van de totale persoonlijkheid, mag de samenleving veel middelen ter beschikking stellen. De manier waarop de middelen ter beschikking worden gesteld en aan wie moet echter dringend worden herzien. Hoewel de schuchtere pogingen van deze begroting inzake hervormingen en de doelstellingen van de beleidsbrief ons hoopvol stemmen, toch zijn ze te gering om van de VLD een volmondig ja te kunnen verwachten.

Onderzoek heeft aangetoond dat de kwaliteit van het onderwijs niet altijd evenredig is met de toename van de onderwijsmiddelen. De bureaucratische toewijzing van middelen negeert immers vaak de plaatselijke behoeften van de school en de klas. De bureaucratische toewijzing van middelen zonder dat de scholen verantwoordelijk zijn, zorgt er voor dat de uitgavenmechanismen onbeheersbaar zijn. Een doorgedreven decentralisatie kan er daarentegen voor zorgen dat plaatselijke en privé-middelen kunnen worden aangesproken.

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, niemand zal ontkennen dat er iets moet worden gedaan aan het onderwijsbudget dat stilaan uit de pan swingt. Willen wij de financiering van ons kwaliteitsonderwijs voor de toekomst veilig stellen, dan moeten alle problemen, die wij reeds jaren meeslepen, dringend een oplossing krijgen. Hiervoor is echter moed nodig. De geest van betutteling en centralisme, die al te lang het onderwijs heeft beheerst, moet plaats maken voor vrijheid en autonomie van individuele scholen. Sterke scholen met zelfstandig beheerde middelen en een eigen personeelbeleid moeten een nieuwe dynamiek tot stand brengen waarin samenwerking en verantwoordelijkheid prioritair zijn.

De HOBU-hervorming heeft aangetoond dat een constructieve dialoog tussen meerderheid en oppositie tot goede resultaten kan leiden. De zeer ambitieuze plannen die de minister koestert voor de nabije toekomst, zullen

Vanderpoorten

een comfortabele steun krijgen als ze gedragen worden door een breed publiek forum.

Uiteraard is er iets meer tijd nodig voor een concrete uitwerking van een hervorming van het secundaire onderwijs dan uiteindelijk bij het HOBU-decreet het geval was, al was het maar om misverstanden die blijkbaar in de HOBU-enveloppe geslopen zijn, te vermijden.

Het ontwerp van de onderwijsbegroting voor 1996 lijkt ons, in vergelijking met de ambitieuze plannen die toch op korte termijn – volgens de aangekondigde streefdata van de minister – zouden worden uitgevoerd, weinig nieuws te bevatten. Bijna alle onderdelen van het budget zijn een kopie van deze van vorig jaar. Nochtans zal het niet mogelijk zijn de pedagogische rust waarnaar men in onderwijsmiddelen zo streeft, te realiseren, omdat elke betrokkene gespannen het zogenaamde dinosaurusdecreet afwacht. Omdat alle betrokkenen beseffen dat grondige herstructureringen nodig zijn, maar tegelijkertijd in onzekerheid worden gelaten over het hoe en het wanneer, holt de Vlaamse regering de problemen grotendeels achterna en verliest zij dus een jaar. Zo creëert men geen rust.

Een belangrijke verschuiving vinden we terug in de overheveling van een aanvullende werkingstoelage naar het basisonderwijs. Deze bijkomende middelen zullen worden verkregen door het bevroren van de werkingsmiddelen van het secundaire onderwijs. Door te opteren voor deze oplossing wijst de minister de weg aan die hij wil bewandelen. Vooral ons secundaire onderwijs is duur. De minister wil hieraan sleutelen. Met de overheveling van werkingsmiddelen naar het basisonderwijs kan de VLD akkoord gaan. Hoewel wij beseffen dat dit niet de meest ideale oplossing is, zijn er voorlopig weinig alternatieven. Deze overdracht geeft nochtans wel aan, dat het de minister ernst is met zijn plannen om het enveloppe-systeem in te voeren, en om tot schaalvergroting over te gaan en het personeelsstatuut te herbekijken.

De VLD zegt ja. Ja, maar onder bepaalde voorwaarden. De schaalvergroting moet op vrijwillige basis kunnen gebeuren. De vrije keuze moet gewaarborgd blijven, wat wellicht een tegemoetkoming voor de ARGO-scholen zal impliceren. Het derde betalerssysteem vervangen door een enveloppe-financiering steunen we, omdat het de financiële responsabilisering van de scholen duidelijk stimuleert.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mevrouw, u zegt dat u de enveloppe-financiering steunt, maar u vindt wel dat de samenwerking tussen de scholen op vrijwillige basis moet gebeuren. U weet toch ook, gezien de ervaring met het

hoger onderwijs, dat de enveloppe-financiering sowieso de scholen zal dwingen tot grotere en intensere samenwerking. En dat van vrije keuze in dat verband geen sprake meer kan zijn, omdat anders een school zich niet kan in stand houden.

De voorzitter : Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Luc Van den Bossche : Men kiest steeds vrij zijn partner. Bovendien heeft de keuze met wie men samenwerkt, niets te maken met het begrip vrije keuze. Schei dus uit met daar waar klaarheid hoort, mist te creëren.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, ik heb het hier niet over de vrije keuze op zich, van elke studierichting, maar over de vrije keuze die elke school zal hebben om al dan niet in een bepaald samenwerkingsverband in te stappen. Ze zal wel de vrijheid hebben inzake het kiezen van haar partners, maar ze zal wel verplicht zijn om op een grotere schaal samen te werken.

Minister Luc Van den Bossche : Ze zal niet verplicht zijn om dat te doen, maar natuurlijk zal er een financiële stimulans zijn opdat men zou partners nemen. Maar dan blijft men nog steeds vrij in de keuze van zijn partners, en dat is het allerbelangrijkste. *(Gelach)*

De voorzitter : Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Wij beseffen natuurlijk dat scholen in menig opzicht verschillen van bedrijven. Scholen zijn heel bijzondere organisaties en hun doelstellingen kunnen dan ook zelden even precies worden gespecificeerd als die van een commercieel bedrijf. Het vele geld, dat wordt geïnvesteerd in onderwijs, moet ertoe leiden dat de doelen vanuit een bedrijfseconomisch perspectief zo efficiënt mogelijk worden nagestreefd. Daarbij moet rekening worden gehouden met het feit dat dat scholen organisaties zijn, die rekening moeten houden met een eigen cultuur, een interne traditie en de hen omgevende gemeenschap. Deze overweging geldt wellicht nog meer voor de officiële scholen dan voor de andere. Wij denken dat iedereen zich daarvan moet bewust zijn. De VLD was dan ook zeer verwonderd over de stekelige houding van de coalitiepartners in de commissie, toen de bijsturing van het ARGO-decreet ter sprake kwam. De aanwezigen weten wat ik bedoel.

De heer Geysels : Dat moet u nuanceren.

Minister Luc Van den Bossche : Egeltjes doen het voorzichtig, dat legt alles uit. *(Gelach op de banken)*

De voorzitter : Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : De wijziging van de instapdata van jonge kinderen in het kleuteronderwijs is een omstreden maatregel, waarbij sommigen het welzijn van de peuter en anderen het comfort van de leerkracht in vraag stellen. Eigenlijk zou het debat veel fundamenteeler moeten zijn : horen kleuters voor hun derde verjaardag wel op school ? Wellicht is het antwoord negatief. En dan is het de taak van de betrokken minister om op korte termijn een overgangsmaatregel en nieuwe regeling voor te stellen. Dit is in het belang van de kinderen, de ouders en de leerkrachten. Een evaluatie van het deeltijds leren dringt zich op. De VLD wil de leerplicht tot 18 jaar niet terugschroeven, maar wil wel goede alternatieven uitwerken voor jongeren die het traditionele schoolgebeuren niet meer zien zitten. Deeltijds leren en deeltijds werken is voor veel leerlingen, die erin terecht komen, niet de beste oplossing. Dit wordt bewezen door de vele jongeren, bij wie het deeltijds werken niet wordt ingevuld en bij wie het deeltijds leren nog altijd niet aan hun interesses voldoet. Netoverschrijdende samenwerkingsverbanden kunnen aan het deeltijds leren en aan het TSO en BSO een impuls geven door dure en gesofisticeerde werktuigen en computermateriaal gezamenlijk aan te kopen en te gebruiken, dit eventueel in samenwerking met de industrie. De technologie evolueert snel en een school heeft vlug te maken met verouderd materiaal. Ouders hebben bovendien een klassieke afkeer van technische of beroepsopleidingen. Opleidingen die up to date zijn, kunnen alleen maar voor een nieuw en aantrekkelijk element zorgen in deze onderschatte vormen van onderwijs.

De voorzitter : De heer Vanleenhove heeft het woord.

De heer Gilbert Vanleenhove : Als wij inderdaad hypermoderne apparatuur willen aanschaffen, moet er in de eerste plaats voor gezorgd worden dat we niet hetzelfde doen in VIZO, VDAB en scholen. De industrie kan moeilijk gevraagd worden drie keer te investeren voor hetzelfde. We moeten tot een eenvormigheid komen, in plaats van netoverschrijdend te werken. We moeten bestaande overlappingen elimineren.

De voorzitter : Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Het is inderdaad het belangrijkste om bestaande overlappingen weg te werken. In een tweede fase kunnen we dan wel met dezelfde middelen netoverschrijdend werken.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Er wordt hier gezegd dat de overlappingen moeten worden weggewerkt. Dit werd reeds beloofd in de vorige regeerverklaringen. Het verbaast mij dat de ministers van jullie fractie, die bepaalde verantwoordelijkheden hebben, in de toelichting van hun begro-

ting hierover niets zeggen. De regering moet effectief realiseren wat ze belooft.

De voorzitter : Minister Van Den Bossche heeft het woord.

Minister Luc Van Den Bossche : Mijnheer de voorzitter, ik verwijs naar het schitterende verslag. Er is duidelijk ingegaan op die bekommernis, maar de heer Sannen had geen tijd om het na te lezen en daarom is hij het vergeten. *(Gelach)*

De heer Ludo Sannen : Ik verwijs naar de toelichting in de begroting.

Minister Luc Van Den Bossche : U verwijst naar het feit dat de begroting een lang proces is, waarin het parlement een belangrijke rol speelt. De toelichting is dus maar een eerste aanzet, is de aftrap van de wedstrijd. Vervolgens worden er 2 speelhelften gespeeld in de commissie. Daar gebeuren heel belangrijke dingen, die allemaal keurig genoteerd staan in dat schitterend verslag van de heer Denys.

De voorzitter : Na zondag is de minister slecht geplaatst om over voetbal te spreken.

Minister Luc Van Den Bossche : Ja, mijnheer de voorzitter, maar Hamme heeft heel toevallig en onverdiend gewonnen. U kan dit er op nalezen in de krant. *(Gelach)*

De voorzitter : Mevrouw Van der Poorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Collega's, nog steeds zijn TSO, BSO en deeltijds onderwijs, in die volgorde, bevolkt door leerlingen die in het zogenaamd hogere niveau om één of andere reden niet konden volgen. Ouders zijn van het negatieve van het watervalstelsel niet te overtuigen. Veel leerkrachten en directies trouwens ook niet. Maar er heeft zich dan ook nooit een inhoudelijk nieuwe aanpak van het technisch- en beroepsonderwijs voorgedaan. Zoals het al te vaak het geval is geweest met tal van Belgische wetten en nu ook met Vlaamse decreten, blijft het aanpassen en bijsturen, zonder het fundament te verbeteren.

Netoverschrijdende samenwerkingsverbanden dienen volgens de VLD trouwens een permanent gegeven in ons onderwijslandschap te worden. Besparing van middelen en meer efficiëntie zal er immers het gevolg van zijn. Het buitengewoon onderwijs, zowel op lager als op secundair niveau, wordt een steeds groter zorgenkind. Het is een dure sector en blijkbaar stijgt de behoefte elk jaar. Hoe dan, in een zogenaamd rijke samenleving als de onze, het aantal leerlingen in deze onderwijsvorm jaarlijks blijft toenemen, vragen wij ons af. Is het inderdaad zo, zoals de toelichting bij de begroting laat vermoeden, dat niet al-

Vanderpoorten

leen kinderen die er echt thuishoren in deze onderwijsvorm terug te vinden zijn ? Wij wachten dan ook vol spanning op de resultaten van het onderzoek dat de minister tijdens de commissievergadering alvast aankondigde. Het HOBU-decreet wordt momenteel uitgevoerd. Graag vernamen we van de minister in welke mate de persberichten kloppen, die gewagen van fouten in de toegelate enveloppes en hoe dat kan gecorrigeerd worden. Moet er overigens, na het HOBU-decreet en het te verwachten SO-decreet, die beide rationalisatie op het oog hadden, ook niet gedacht worden aan een rationalisatie van de universitaire sector ? Het kan toch niet dat hogescholen verplicht worden om rationeler te leven, terwijl anderzijds binnen de universitaire sector kleine instellingen zonder problemen mogen blijven bestaan.

Wat het toegangsbeleid tot het hoger onderwijs betreft, meent de VLD dat een breed maatschappelijk debat ook hier op zijn plaats is. Een aantal studies van de jongste maanden, zelfs weken, zeggen immers dat het aantal mislukkingen in het eerste jaar helemaal niet zo hoog zou zijn als algemeen wordt aangenomen. Anderzijds is er het financiële aspect, waarbij men kan stellen dat jongeren verder laten studeren de maatschappij veel geld kost. Is men bereid om elke geïnteresseerde jongere een kans te geven aan de hogeschool of universiteit en in de richting van zijn keuze, of beperkt men liever de vrijheid door één of andere vorm van selectie ?

Wat de PMS-centra betreft is er voor extra onrust gezorgd, enerzijds door berichten omtrent regionale spreiding, anderzijds door brieven die vanwege de onderwijscel aan de vrije PMS-centra – en alleen aan hen – werden verstuurd met betrekking tot gewijzigde taken en opdrachten. Ook in persberichten werd reeds meegedeeld dat de eerste lijnszorg in de toekomst voor de scholen zal weggelegd zijn en de tweede lijnszorg voor de PMS-centra. Wie gaat deze eerste lijnszorg ter harte nemen ? Worden leerkrachten gedeeltelijk vrijgesteld van hun lesopdracht, of is dit het moment om de zogenaamde groene leraar te installeren, die zoals uit sommige experimenten blijkt, een prima signaalfunctie kan toegewezen krijgen. Op die manier kan hij probleemsituaties helpen onderwerpen, en ook discreet controle uitoefenen inzake spijbelen, drugproblematiek enzovoort.

Een blijkbaar weerkerend probleem is inderdaad de overlapping in het aanbod van het volwassenenonderwijs. Ieder jaar en bij iedere begroting schijnen de bevoegde ministers een betere coördinatie te beloven. Een tweede kans voor veel medeburgers is echt geen overbodige luxe. Het is daarom erg belangrijk het aanbod en de middelen zo efficiënt mogelijk te spreiden. Permanente vorming lijkt trouwens het enige afdoende antwoord op de snelle

kennisvernieuwing die zich in onze samenleving voordoet. Zij is niet alleen noodzakelijk om de economisch relevante kennis op peil te houden, maar ook om aan allen volwaardige kansen voor maatschappelijke participatie te waarborgen.

In onze snelle en door media beheerste wereld is het voor elk individu essentieel zich verstaanbaar te kunnen maken en informatie te ontvangen en te verstrekken. Daarom diende de VLD bij de bespreking in de commissies voor Onderwijs en Welzijn een amendement in. Hierin wordt 35 miljoen frank onttrokken aan de subsidie voor de aanmoediging, organisatie en ontwikkeling van integratieactiviteiten en overgeheveld naar de basiseducatie binnen het departement voor onderwijs. Met deze gelden zou kunnen worden voorzien in Nederlandse taallessen voor migranten. De VLD acht het beheersen van de taal van het land waar men verblijft immers essentieel voor de integratie van migranten in onze samenleving. Wij zullen dit amendement dan ook opnieuw indienen.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mevrouw Vanderpoorten, ik had een vraag omtrent het amendement dat u hebt ingediend. Klopt het dat in de commissie voor Welzijn werd gesteld dat de gelden weggehaald zouden worden van de lokale integratiecentra ?

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Er is inderdaad een amendement ingediend in de commissie voor Welzijn, en dat geld zou worden gehaald bij de post van de integratieactiviteiten.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Dan ben ik van mening dat u met het ene het andere foft.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Voor ons is het geheel van taallessen essentieel, en wij hebben dat voorstel gedaan om de budgetten niet te bezwaren.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mevrouw Vanderpoorten feliciteert de minister met zijn hervormingsplannen. Wat haar betreft mag hij zelfs nog verder gaan, als hij maar bijzondere zorg draagt voor de ARGO. Ik wil de aandacht van de VLD vestigen op het feit dat de kostprijs van leerlingen in het secundair onderwijs varieert van 185.000 tot 320.000 frank per leerling, afhankelijk van het net. Ik heb de indruk dat de bezorgdheid van de VLD voor de financiële consequenties voor het onderwijs bijzonder selectief is. Of vergis ik mij ?

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Ik denk dat u zich vergist. De VLD heeft inderdaad een bijzondere bezorgdheid voor het gemeenschapsonderwijs. Dit onderwijs

Vanderpoorten

heeft ook een speciale dimensie en bescherming, en dat vraagt toch enige aandacht.

De heer Jos De Meyer : Wij delen uw bezorgdheid, maar wij hebben ook een bijzondere aandacht voor de andere vormen van onderwijs.

De voorzitter : De heer Swinnen heeft het woord.

De heer René Swinnen : Op de vraag naar bijkomende kredieten voor Nederlands als tweede taal voor migranten meen ik dat de ingediende resolutie tegemoet komt aan de vraag vanuit het veld. Wij hebben het realistisch willen aanpakken : wij vragen dat de post bij de budgetcontrole zou worden ingevuld precies wanneer de ruimte hiervoor bestaat, waarbij er niet zozeer naar een bepaalde post van een bepaald departement wordt verwezen.

Ik heb trouwens vernomen dat de ministers in die zin willen tegemoetkomen aan de gedane suggesties . Het debat lijkt mij dan ook voor een stuk achterhaald.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Ik heb dat ook gelezen in de pers en ik heb het hier vernomen, maar ik denk dat er een grotere garantie wordt geboden door een en ander via het amendement in te schrijven in de begroting dan te wachten tot de controle van een vorig jaar.

De heer Gilbert Vanleenhove : U zegt dat de vrije keuze de tegemoetkoming naar de ARGO-scholen zal impliceren. Uw conclusie is wat voorbarig omdat wij de hervorming van het secundair onderwijs nog niet helemaal in kaart hebben gebracht.

De voorzitter : Mevrouw de Schamphelaere heeft het woord.

Mevrouw Mia De Schamphelaere : Uw fractie is voorstander van de netoverschrijdende samenwerking. Richt u zich dan, gezien de belangrijke besparingen die dat zou kunnen opleveren, op de gemiddelde kostprijs per leerling in het gemeenschapsonderwijs of in het vrij gesubsidieerd onderwijs ?

Mevrouw Marleen Vanderpoorten : Het is een algemene conclusie dat men alleen positief kan werken op lange termijn. Ik hoop dat het inderdaad zonder conflicten kan worden uitgepraat, maar onze wrevel is gewekt door het feit dat men spreekt over het reduceren van de afdelingen. Uiteraard weten wij dat de meeste ARGO-scholen kleiner zijn, en dus minder mogelijkheden hebben dan de vrije scholen.

De voorzitter : De minister heeft het woord.

Minister Luc Van den Bossche : Ik wil hier een louter technische aanvulling geven. De kostprijs per leerling wordt berekend volgens twee verschillende systemen. Ten

eerste is er het systeem van de omkadering, wat een degressief systeem is, hetgeen kleine scholen bevoordeelt ten overstaan van grote scholen. Wie het grootste aantal kleine scholen heeft wordt door dat systeem duurder per leerling. In tweede instantie heeft men de werkingsmiddelen. Daarin zit een stuk dat ongelijk is, een tweede stuk dat gelijk is, en een derde stuk dat evolueert naar gelijkheid.

De voorzitter : De heer Swinnen heeft het woord.

De heer René Swinnen : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, heren ministers, geachte collega's, de Vlaamse onderwijsbegroting 1996 bedraagt afgerond 232 miljard frank, wat een stijging van 2,13 percent betekent. De stijging is dus kleiner dan de voorgaande jaren. De begroting is vrij traditioneel, waardoor het onderwijsbeleid van de vorige jaren wordt verdergezet. Slechts de niet-indexering van de werkingskosten van het secundair onderwijs is een maatregel die daarvan afwijkt. Deze maatregel wordt geïnspireerd door twee beleidsopties. Enerzijds is er de lang aangekondigde verschuiving van middelen van het secundair naar het basisonderwijs. Anderzijds is er de aanzet voor de uitvoering van de hervorming van het secundair onderwijs. Bijgevolg is ook in deze begroting de link gelegd naar de hervorming van het secundair onderwijs die voor de deur staat. Ik heb bij de aangekondigde hervorming van het secundair onderwijs een aantal bedenkingen. Het regeerakkoord van de Vlaamse regering plant een ingrijpende hervorming van het secundair onderwijs. Die plannen zijn geïnspireerd door argumenten inzake het aanbod van studierichtingen, het beheer en de financiering. Via de financiering wil de Vlaamse regering samenwerkingsverbanden aanmoedigen. De minister heeft dat zonet nog uitgelegd. De SP staat achter deze idee en wil dat er verschillende vormen van samenwerking mogelijk zijn : samenwerking moet niet alleen binnen de netten gebeuren maar moet ook netoverschrijdend zijn.

Een samenwerkingsverband moet groot genoeg zijn om een aantal taken te kunnen uitvoeren. De oppervlakte waarvoor een samenwerkingsverband instaat, kan variëren naargelang van het net waartoe het verband behoort, en naargelang van het feit of het in een landelijke of een stedelijke regio ligt. De Vlaamse regering zal aan die samenwerkingsverbanden een financiële enveloppe geven, zodat ze zelf verantwoordelijkheid zullen moeten nemen. Omdat de samenwerkingsverbanden de financiële middelen krijgen, zal het beleid inzake financiering, materiaal, infrastructuur, organisatie van het onderwijs en personeel op dat niveau worden gevoerd. Dat vraagt dat het beheer wordt geprofessionaliseerd. Het samenwerkingsverband zal tegenover de scholen en scholengroepen bijgevolg instaan voor het management. Tegelijkertijd moet de lokale autonomie en eigenheid van de scholen worden versterkt.

Swinnen

De financieringsenveloppe, die aan het samenwerkingsverband wordt toegekend, zal worden bepaald op basis van het aantal leerlingen. Deze lineaire methode van financiering zal worden gecorrigeerd wanneer dat nodig is om de vrij keuze te waarborgen. Dat impliceert dat het samenwerkingsverband de vrije keuze verzekert. De vrije keuze wordt ook gewaarborgd door de geografische organisatie : volgens de regeringsverklaring zal het onderwijsveld worden ingedeeld in subregio's en bij die indeling zal men rekening houden met de sociologische realiteit. De SP wenst de vrije keuze niet te bepalen op basis van het diploma of van het privaatrechtelijk of publiekrechtelijk karakter van de school. De SP wenst de vrije keuze te definiëren als de keuze tussen wat we voorlopig het open onderwijs noemen aan de ene kant en het onderwijs dat door een bepaalde overtuiging wordt geïnspireerd aan de andere kant. De scholen van het open onderwijs worden gekenmerkt door een open karakter, een duidelijk engagement en intern pluralisme. Het samenwerkingsverband moet de middelen voor de vrije keuze verlenen aan de open school die de vrije keuze moet waarborgen.

Voor de SP is er een verschil tussen het samenwerkingsverband waarvan men vrijwillig lid wordt en de subregio, die wordt afgebakend op grond van sociologische gegevens. De vrije keuzeregio's zullen verschillen naargelang van de bevolkingsdichtheid en de bereikbaarheid van de scholen. Met bereikbaarheid bedoelen we niet in de eerste plaats de afstand, maar de tijd die men nodig heeft om de school met het openbaar vervoer of het leerlingenvervoer te bereiken. In de vrije-keuze-regio moet een gewaarborgd onderwijsaanbod aanwezig zijn ; dit is een volwaardig maar geen integraal aanbod. Het bestaat uit de meest frequente studierichtingen. Voor de minder frequente richtingen wil de SP de vrije keuze verzekeren door het samenwerkingsverband, voor de provincie, voor een deel of het geheel van het Vlaamse land.

Met het oog op een verantwoorde invulling van het begrip vrije keuze en ook vanuit onderwijskundig standpunt is de SP voorstander van een reductie van het aantal studierichtingen. De SP wenst dat zoveel mogelijk scholen in het samenwerkingsverband stappen dat voldoet aan de criteria van wat we open onderwijs noemen. Om zoveel mogelijk inrichtende machten in de nabije toekomst tot aansluiting te bewegen, moeten de verbanden bij voorkeur geleidelijk aan tot stand te komen. In eerste instantie moeten ze een minimale invulling krijgen. Het samenwerkingsverband is een proces dat de kans moet krijgen te groeien. De scholen moeten de tijd krijgen om zich te organiseren en te zoeken naar een vruchtbare samenwerkingsvorm.

Een open samenwerkingsverband moet volgens de SP aan de volgende essentiële voorwaarden voldoen. Eén, het

pedagogisch project garandeert het respect voor de filosofische, ideologische en godsdienstige opvattingen van de leerlingen en hun ouders. Dit respect impliceert een positieve erkenning en waardering van de verscheidenheid aan meningen en gedragvormen. De nadruk ligt op de gemeenschappelijke waarden.

Twee, de open school engageert zich om iedereen, ongeacht overtuiging, geslacht, sociale of culturele afkomst, op te nemen en tijdens zijn schoolloopbaan alle kansen op slagen te geven.

Drie, het personeel van de open school engageert zich om het project actief te helpen realiseren.

Vier, de bestuursvorm moet de democratische betrokkenheid van alle geledingen bij het beleid van de school garanderen.

De samenwerkende scholen moeten een akkoord bereiken over het onderwijsaanbod per vrije-keuze-regio en voor het geheel van het samenwerkingsverband. Om een vlotte samenwerking tussen de verschillende inrichtende machten mogelijk te maken acht de SP het wenselijk dat de inrichtende machten van het officieel gesubsidieerde onderwijs vooraf hun eigen onderwijs volledig zelfstandig maken, zodat niet voor elke beslissing de goedkeuring van de gemeente- of provincieraad moet worden afgewacht. Het samenwerkingsverband moet dermate opgevat zijn dat het voor de inrichtende machten lonend is om eraan deel te nemen en dat het, eens aangesloten, ontraadend werkt om er zomaar uit te stappen. Uiteraard kunnen inrichtende machten nooit worden verplicht tot deelname noch worden belet om ermee te stoppen. Het samenwerkingsverband kan echter pas goed functioneren wanneer er enige continuïteit gegarandeerd wordt. Daarom stelt de SP voor dat de geldigheidsduur van het basiscontract minstens even lang is als de overgangsperiode voor het financieringssysteem. De SP stemt in met het systeem van de enveloppefinanciering omdat dit de scholen inderdaad meer op hun verantwoordelijkheid wijst. Ook met het principe van de lineaire financiering zijn we het eens omdat dit de schaalvergroting bevordert. Tegelijk wenst de SP te waarschuwen voor de gevaren die hiermee kunnen gepaard gaan.

Eén, de lineaire financiering mag de vrije keuze niet in het gedrang brengen.

Twee, een gelijke of lineaire financiering vermindert de ongelijkheid in kansen niet. Gelijke kansen geven veronderstelt eigenlijk een ongelijke behandeling. De correctie, die voorzien is voor de extra inspanning voor kansarme leerlingen, moet daarom terechtkomen in scholen die er het meeste nood aan hebben en die er de meeste inspanning voor leveren. Bij deze extra financiering moeten de

Swinnen

kansarmoede-criteria en de inspanningsverbintenissen in correcte verhouding staan.

Drie, het beheren van een globale enveloppe, die uiteindelijk naast de voorziene correcties alleen zal worden bepaald door het aantal leerlingen dat het samenwerkingsverband telt, stelt zeer hoge eisen. Dit geldt eens te meer voor een extern samenwerkingsverband, dus over de netten heen omdat er daarbij verschillende regelgevingen in het spel zijn. Om de inrichtende machten van bij het begin niet te doen terugschrikken, pleit de SP ervoor de enveloppefinanciering gefaseerd in te voeren. Bovendien moet de verschuiving van het huidige financieringssysteem naar het nieuwe systeem voldoende langzaam en geleidelijk gebeuren.

Tot slot zou ik nog heel even willen ingaan op de bijzondere situatie van het gemeenschapsonderwijs. Het regeerakkoord stelt dat de aanbevelingen van Ernst en Young – doorlichters van de ARGO – dienen te worden uitgevoerd. Die uitvoering impliceert ten dele een bijzondere meerderheid. Zonder die gekwalificeerde meerderheid kan het bijzonder decreet op de ARGO niet worden gewijzigd. In dat geval wordt het gemeenschapsonderwijs in een onmogelijke positie gedrongen tegenover de hervorming van het secundair onderwijs. Bijgevolg moet voor de SP de aanpassing van het bijzonder decreet gelijktijdig en gecoördineerd met algemene hervormingsinitiatieven in het secundair onderwijs kunnen gebeuren. Tot daar deze bedenkingen. We zullen er in de komende weken en maanden nog meermaals op terug kunnen komen.

De voorzitter : De heer Van Hauthem heeft het woord.

De heer Joris Van Hauthem (*Op de tribune*) : Dank u wel. Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, een onderwijsbegroting, laat staan het hele onderwijsbeleid bespreken in tien minuten, is natuurlijk een onmogelijke opdracht. Mag ik hier ook onze commissievoorzitter vragen ervoor te zorgen dat de beleidsbrief ook in de plenaire vergadering zou kunnen worden besproken. Dit is de moeite waard, aangezien het onderwijsbudget zowat de helft van het totale Vlaamse budget uitmaakt. De onderwijsbegroting 1996 werd voorgesteld als een begroting van de continuïteit. Wat de cijfers betreft is er inderdaad op het eerste gezicht niet zo heel veel veranderd tegenover de voorgaande jaren. Dat hoeft niet te verwonderen aangezien bepaalde maatregelen die het gezicht van het onderwijs bepalen nu niet meteen af te lezen zijn uit de begrotingscijfers. Ik verwijs alleen maar naar de eindtermen. Wat uit de begroting af te leiden valt, is een verschuiving van middelen van het secundair onderwijs naar het basisonderwijs, dat op die manier een soort inhaalbeweging kan beginnen. Uit die begroting als dusdanig valt niet zo heel veel nieuws te leren, behalve dat

opnieuw bijna een miljard frank wordt besteed aan onderwijsvoorrangsbeleid, migrantenbeleid en kansarmoedebeleid.

Dit betekent uiteraard niet dat het windstil is op het onderwijsveld, zoals men dit gemeenzaam is gaan noemen. In tegendeel, wie dacht dat dit een rustig schooljaar zou worden, heeft het verkeerd voor. Men zou haast geloven dat er op uw departement onderwijs of in een van de nevendiensten die zich met onderwijs bezig houden – bijvoorbeeld de VLOR of de dienst voor onderwijsontwikkeling – een paar beroepshervormers rondlopen. Wie hervormer is, moet nu eenmaal hervormen, anders heeft hij of zij geen bestaansreden meer.

Het eenheidsonderwijs functioneert nog maar pas goed en wel in het secundair onderwijs of er staan alweer hervormingen op stapel. Scholen worden – om budgettaire redenen – min of meer verplicht op te gaan in grotere gehelen of worden min of meer gedwongen – met de enveloppe-financiering als stok achter de deur – al dan niet netoverschrijdende samenwerkingsakkoorden af te sluiten. In die context is het gevaar niet denkbeeldig dat hierdoor de eigenheid van bepaalde scholen stilaan verdwijnt. Men zal terecht opmerken dat het budgettair niet langer haalbaar is dat elke school alle studierichtingen kan blijven aanbieden. Men trekt echter de verkeerde conclusie uit de juiste analyse.

Misschien moet men het eenheidstype als dusdanig wel eens in vraag stellen. Het eenheidstype is het ultieme politieke compromis – dit zijn de woorden die de heer Sarens in de commissievergadering gebruikte – na jarenlange palavers tussen het vernieuwde secundair onderwijs en het klassieke onderwijs. Wat de kostenstructuur betreft kan men er niet omheen dat het klassieke onderwijs heel wat goedkoper was dan het VSO. Indien men zich verder op de financiële behoeften van het klassieke onderwijs had gericht, dan zouden de kosten niet zo danig gestegen zijn en zou men nu niet omwille van budgettaire omstandigheden moeten rationaliseren. Het eenheidstype heeft niet alleen de filosofie van het VSO overgenomen, maar ook de kostenstructuur ervan.

Het lijkt erop dat samenwerkingsverbanden met netoverschrijdende samenwerking slechts een alibi zijn om uiteindelijk te komen waar bepaalde kringen reeds in het begin van de jaren '70 van droomden, namelijk een soort eenheidsschool waar zogenaamde pluralistische waarden – wat dat dan ook moge zijn – worden beleden en doorgegeven.

De voorzitter : Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Luc Van den Bossche : Ik wil graag de heer Van Hauthem geruststellen. Wanneer we samenwerkingsverbanden maken, dan zal daar nooit de verplichting bij zijn

Van den Bossche

om dit netoverschrijdend te doen. Dit is grondwettelijk zelfs niet eens mogelijk. Iedereen zal daarin volledig vrijgelaten worden. De mogelijkheid om netoverschrijdend te zijn als samenwerkingsverband zal natuurlijk wel bestaan. Dit zal trouwens ook nuttig zijn in een aantal gevallen langs de officiële kant. Overigens blijft binnen een samenwerkingsverband, na de afspraak over het aanbod aan studierichtingen, de pedagogische eigenheid van elke school bestaan. Het wordt nu zelfs mogelijk binnen het vrij onderwijs dat in één samenwerkingsverband de salesianen en de jezuïeten zouden samensmelten. Dit is theoretisch perfect mogelijk.

De heer Joris Van Hauthem : Mijnheer de minister, geef toe dat er wat dat betreft de grootste onduidelijkheid heerst. U hebt ook in de commissie wel laten verstaan dat de enveloppe-financiering hoe dan ook een financiële stok achter de deur is. U gaat het niet verplichten omdat u zegt, en dat is juist, dat u het grondwettelijk gezien niet kan verplichten. U kan natuurlijk ook financieel verhinderen dat bepaalde scholen op zichzelf zouden blijven bestaan. Het resultaat zal uiteindelijk hetzelfde zijn, welke weg u ook bewandelt.

De voorzitter : De heer Swinnen heeft het woord.

De heer René Swinnen : Het verschil tussen aanmoedigen en de stok achter de deur is net zoals dat halfleeg en halfvol glas.

De heer Joris Van Hauthem : Ja, dat is uiteraard waar. Maar als men zegt : ik kan het grondwettelijk niet opleggen, maar ik heb nog wel een financiële stok achter de deur ; dan weten we toch wel ongeveer hoe laat het is. Ook het plan om ter zake een manager aan te duiden past wellicht in deze strategie. Ze zullen ongetwijfeld de hervormingen moeten doordrukken. Ze zullen ook ongetwijfeld kunnen implementeren, feedbacken en follow-uppen. Kortom, allerlei indrukwekkende geestelijke activiteiten ontwikkelen die eigenlijk eenvoudig kunnen vertaald worden door : zet uw ogen en oren open en hou uw kop erbij. Dit maar om te zeggen dat men volgens ons in de discussie over de hele hervorming van het secundair onderwijs niet rond de discussie van de zin of onzin van het eenheidstype kan. Het wordt dus geen rustig schooljaar. Er zijn niet alleen de hervormingen binnen het secundair onderwijs, maar er staan ook nog andere dingen op stapel zoals bijvoorbeeld de eindtermen. Deze zijn nog maar pas voor het basisonderwijs ingevoerd of men gaat ook reeds de eindtermen voor het secundair onderwijs invoeren. Ik ga hier en nu niet het proces maken van de eindtermen. Dat heeft mijn voorganger in de commissie, de heer Annemans, al uitvoerig gedaan, maar uiteindelijk is het een beetje gek dat men eerst zegt : we gaan het in het basisonderwijs doen, en dan gaan we, wat de eindtermen be-

treft, apart het secundair onderwijs onder de loep nemen. Ik zeg dat wanneer men de eindtermen voor het basisonderwijs vastlegt, men automatisch de eindtermen voor het secundair onderwijs al heeft gehypothekerd en gedetermineerd. Er moet immers toch een zekere aaneenschakeling en doorstroming zijn. Op dit ogenblik weet men dus al waar de eindtermen voor het secundair onderwijs naartoe gaan. Het kan dus niet dat die een breuk zouden betekenen met het basisonderwijs, en dan stel ik mij vragen wat men dan uiteindelijk met het universitair onderwijs gaat doen. Daar zou dan een zodanige breuk kunnen ontstaan dat men uiteindelijk niet meer weet wat daar nog mee aan te vangen.

Minister Luc Van den Bossche : Er bestaat inderdaad een verband tussen de eindtermen voor het secundair onderwijs en deze voor het basisonderwijs. Er is evenwel een nuance, in dit geval is namelijk alleen het uitgangspunt bekend, meer niet. Het is niet omdat men weet waar men start dat men ook weet waar men zal aankomen. Wie in Brussel start kan zowel in Montpellier als in Parijs aankomen, wat 's avonds een groot verschil uitmaakt.

De heer Joris Van Hauthem : Mijnheer de minister, een beleidsman die zegt : Ik weet wel waar we vertrekken, maar niet waar we zullen aankomen, is niet erg vooruitziend, of het nu dag is of nacht.

Minister Luc Van den Bossche : Ik weet waar we zullen aankomen, ik heb reeds plaatsen gereserveerd.

De heer Joris Van Hauthem : In dat geval is het misschien beter om dit parlement op te doeken.

Mijnheer de minister, wat mij opvalt is het feit dat u zich permanent verschuilt achter instanties zoals de VLOR, de DIVO, enzovoort.

Minister Luc Van den Bossche : Ik verschuil mij niet achter deze instellingen waarmee ik overigens geregeld discussies heb. Van tijd tot tijd zijn ze me echter dienstig en wanneer ze mijn mening delen, gebruik ik ze.

De heer Joris Van Hauthem : Inderdaad, en wanneer ze uw mening niet delen, zegt u : het was een advies van de VLOR. Zo wilde u bijvoorbeeld de problematiek van het gemengd onderwijs opnemen in het decreet. Wanneer u werd teruggefloten, stelde u echter dat u hier niet ideologisch achterstond maar dat u zich had gebaseerd op een eensgezind advies ter zake van de VLOR. Soms vraag ik me dan ook af of het de minister is die de decreten opstelt of de VLOR.

Minister Luc Van den Bossche : Het verschil is dat ik in een decreet geen fouten maak, maar dat de VLOR vaak unaniem aan mijn deur komt kloppen. Wat het gemengd onderwijs betreft, ben ik op hun verzoek ingegaan, maar ik heb steeds gezegd dat ik dit nooit uit eigen beweging

Van den Bossche

zou doen, aangezien ik geen heilige oorlogen wil beginnen.

De heer Joris Van Hauthem : Neen, maar u draagt toch de verantwoordelijkheid voor de decreten die in dit parlement worden ingediend. Mijnheer de minister, met dit voorbeeld wil ik duidelijk maken dat ik meer en meer de indruk krijg dat de adviezen van de VLOR dictaten worden die altijd door de minister van Onderwijs worden gevolgd, maar waarachter hij zich ook verschuilt wanneer het misgaat.

Minister Luc Van den Bossche : De adviezen van de VLOR zijn geen dictaten, ik gebruik ze alleen wanneer ze nuttig zijn.

De heer Joris Van Hauthem : Wat dit betreft, neemt u dus een pragmatische houding aan.

Minister Luc Van den Bossche : Zo ben ik geboren.

De heer Joris Van Hauthem : Mijnheer de voorzitter, er zijn nog een aantal andere knelpunten aan te halen, maar ik hoop dat die aan bod zullen komen bij de bespreking van de beleidsbrief. Ik denk hierbij onder meer aan het watervalsysteem, waarbij zogenaamd technisch lagere richtingen in het onderwijs als een soort afvalbak worden beschouwd, dit terwijl ze op zich ongetwijfeld waardering verdienen. Tevens is er de overbevraging van het onderwijs, waardoor het stilaan een maatschappelijk OCMW wordt dat alle problemen van de maatschappij moet oplossen. Zo was er onlangs het probleem van de lichamelijke opvoeding. De lichamelijke situatie van de jeugd is slecht, dus moet het onderwijs onmiddellijk zorgen voor enkele uren meer lichamelijke opvoeding. Andere maatschappelijke structuren sluiten blijkbaar niet meer aan bij het onderwijs. Tevens heb ik reeds gesproken over het onderwijs in Brussel en in de faciliteitengemeenten. Mijnheer de minister, u zult dan ook begrijpen dat wij deze begroting niet kunnen goedkeuren. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw en mijnheer de minister, geachte collega's, wanneer men de begroting van Onderwijs naast de beleidsbrief plaatst, dan merkt men duidelijk dat deze onderling niet conform zijn. In de beleidsbrief worden grote veranderingen aangekondigd, waarvan de plannen in verband met het secundair onderwijs het meest in het oog springen. Ik vertel niets nieuws als ik stel dat de begroting eerder een doorslag is van de begroting 1995.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer Sannen, ik stel vast dat u ongeduldig bent, en de hervorming nog sneller

wil. U bent in tegenspraak met uw collega's, die juist op een langzaam ritme hebben aangedrongen.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, wat u moet verstaan, zal ik uitleggen aan de hand van de nota's die ik voorbereid heb.

Minister Luc Van den Bossche : Ik luister vol aandacht en vol spanning.

De heer Ludo Sannen : Beperk uw spanning, mijnheer de minister, en oefen wat geduld. (*Gelach*) U stelt trouwens zelf dat deze begroting geen passionant document is.

Minister Luc Van den Bossche : Dat is juist. Ik ken passioanelere dingen dan de begroting. (*Gelach*)

De heer Ludo Sannen : De begroting blijkt geen weergave te zijn van het beleid dat u wenst te voeren. Of toch ? Hier en daar zitten misschien enkele addertjes onder het gras. Zij worden door deze begroting niet echt duidelijk, maar kunnen wel aanwezig zijn. De leesbaarheid van de begroting laat te wensen over, wat de interpretatie niet gemakkelijker maakt. U krijgt als minister via het systeem van machtigingen veel vrijheid om kredieten te verschuiven. Op die manier ontsnapt veel beweging van kredieten aan de controle van de Raad. Ik denk bijvoorbeeld aan het onderwijsvoorrangsbeleid. Welke rol zal het PMS hier nog kunnen spelen ? De middelen van het PMS in dit kader heeft u dit jaar voor één schooljaar verlengd, maar zijn voor het volgende schooljaar niet gegarandeerd. Uit deze begroting kan men dergelijke intenties van de minister niet afleiden. Evenmin hebt u hierop tijdens de bespreking in de commissies een antwoord gegeven.

In dit kader wil ik ook de bewuste 35 miljoen frank ter sprake brengen, die vandaag al enkele keren aan bod is gekomen. Het gaat hier over de additionele middelen die u vroeger ter beschikking hebt gesteld van basiseducatie om extra lessen Nederlands te geven aan migranten en vluchtelingen. Deze middelen waren overschotten uit de basisallocatie van het onderwijsvoorrangsbeleid. Omdat er meer scholen middelen kunnen aanwenden, zijn er geen overschotten meer en dreigt het initiatief teruggeschoefd te worden.

Via een amendement wil Agalev het huidig bedrag voor basiseducatie verhogen met 35 miljoen frank. De bedoeling is om tegemoet te komen aan de grote vraag naar dit bijkomend aanbod aan Nederlands als tweede taal in de steden Antwerpen, Gent, Brussel en Genk, en de regio's West-Limburg, Midden-Brabant en Maasland. Het aanleren van het Nederlands is voor migranten en vluchtelingen essentieel om zich te kunnen integreren in onze samenleving. Niemand ontkent dat. De behoefte aan dit initiatief is duidelijk aangetoond. Om het te kunnen verderzetten vindt Agalev dat dit bijkomend bedrag moet wor-

Sannen

den ingeschreven in deze begroting. Zo kunnen de begonnen initiatieven worden verdergezet, en is het cursusaanbod verzekerd voor volgend jaar. Iedereen blijkt het eens, maar noch in de commissie Onderwijs, noch in de commissie Financiën wilde men de stap zetten om nu reeds dit bedrag te verhogen in de begroting. De Raad mag zich echter niet tevreden stellen met een verklaring vol goede bedoelingen. Voor Agalev gaat het hier om een collectieve verantwoordelijkheid, dus van de hele regering. Daarom moet het geld uit het globale budget van de Vlaamse Gemeenschap worden behaald. Als men de mensen van basiseducatie de nodige zekerheid wil geven zonder juridisch in de fout te gaan, heeft het parlement maar één mogelijkheid : het amendement van Agalev goedkeuren.

Ik keer terug naar de begroting, en het totale budget dat voor onderwijs is uitgetrokken. De onderwijsbegroting kadert volledig in het Vlaams regeerakkoord. Eén van de voornaamste bekommernissen van de Vlaamse regering is immers hoe dan ook de beheersing van het globale budget, en in casu het onderwijsbudget. Op zich heb ik niets tegen budgetbeheersing. Het rationeel aanwenden van de middelen is voor de overheid een plicht, maar dit veronderstelt wel een onderliggende filosofie. Welke doelstellingen stelt de overheid voorop ? Wat zijn haar prioriteiten ? Wat wil ze bereiken ? Hieruit kan worden afgeleid welke plaats aan het onderwijs wordt gegeven in de samenleving. De uitdagingen voor het onderwijs nemen alsmaar toe. De verwachtingen van de samenleving voor het onderwijs breiden steeds maar uit. Deze verwachtingen zijn niet enkel van pedagogische en didactische aard, maar situeren zich ook op het brede maatschappelijke vlak. Opdrachten, zelfs uit het privé-leven, worden doorgeschoven naar de school. Ondertussen verwacht men wel dat de school deze verwachtingen met minder middelen en minder mensen waarmaakt. Vooropstellen dat de onderwijsbegroting slechts een bepaald percentage van het Vlaams bruto geografisch produkt mag bedragen, lijkt me nogal arbitrair. De uitgaven van het onderwijs moeten worden bepaald in verhouding tot de taken, verwachtingen en opdrachten die de samenleving aan het onderwijs geeft.

De voorzitter : Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Luc Van den Bossche : De heer Sannen stelt de zaken wat eenvoudig voor. Niemand heeft gedaan wat hij zegt. Ik heb alleen verwezen naar de OESO, die vooropstelt dat 5 percent van het bruto regionaal produkt een perfect verdedigbaar en aanbevelenswaardig cijfer is. We spenderen er 5,7 percent aan. Men kan natuurlijk meer blijven vragen. Ik verzoek u dezelfde oefening te maken als de VLD-fractie, toen deze haar amendement van 35

miljoen frank indiende. Ze heeft gezegd waar ze het geld wil halen, wat kan worden betwist. Dat is iets anders. Ze heeft ten minste de moed gehad binnen de globale perken te blijven en te zeggen waar het moest worden gehaald. U specialiseert zich in om het even wie klaagt, gelijk te geven en extra middelen uit te vinden, maar u wilt vooral niet nadenken of zeggen wat u hebt gedacht over waar we dit geld zouden moeten halen. Als u in de toekomst 7 percent van het bruto regionaal produkt wilt verdedigen – dit is een merkwaardige stelling, zij het een wereldwonder – moet u me vertellen waar u de overige 1,3 percent haalt en op wiens kosten. Dan kunnen de betrokken ministers misschien ook aan bod komen om mee te delen dat dit wel of niet kan. Misschien krijgt u dan moeilijkheden binnen uw eigen Agalev-fractie.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, ik heb eerst en vooral duidelijk gesteld dat ik zelf geen percentage wil vastleggen, maar dat men het percentage niet op basis van het bruto regionaal produkt maar van de opdrachten en verwachtingen moet bepalen.

Minister Luc Van den Bossche : Op basis van de budgettaire mogelijkheden.

De heer Ludo Sannen : Op basis van de opdrachten en verwachtingen die de Vlaamse Gemeenschap stelt aan het onderwijs. Dit moet worden geplaatst in het kader van het totale budget waarover de Vlaamse overheid beschikt. Dit is geen arbitraire stellingname.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer Sannen, hoeveel percent is dat ? U kent de werkelijkheid en de bevraging. Zeg me dan hoeveel percent u wilt. Ik zal dan uitzekken hoeveel de andere ministers moeten afgeven.

De heer Ludo Sannen : We moeten eerst het fundamentele debat voeren over wat we in de Vlaamse Gemeenschap verwachten van het onderwijs.

Minister Luc Van den Bossche : Ik veronderstel dat u dat weet. Ik stel vast dat u niet kunt antwoorden op mijn vraag over het percentage.

De heer Ludo Sannen : Het zal door afweging moeten gebeuren. Trouwens wat de 35 miljoen frank betreft, heeft Agalev zich niet ingeschreven in de meesternorm. Ten slotte is daarstraks al duidelijk door andere fracties gemeld, dat de meesternorm op zichzelf niet heilig hoeft te zijn.

Minister Luc Van den Bossche : Neen, maar nieuwe schuldenbergen maken, is misschien nog veel nadeliger. Voor de toekomst, die zowel u als mij dierbaar is, doen we er goed aan ons er strikt aan te houden, ook al is dit niet leuk. Maar het is wel verstandig en wijs.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, Agalev vraagt bijvoorbeeld geen enkel miljoen voor onze culturele ambassadeurs.

Minister Luc Van den Bossche : Dien een amendement in waarbij u ze wilt afschaffen. Ik heb daar geen probleem mee. Dan zegt u maar waaraan u het geld wilt besteden. Maar u zult veel ambassadeurs moeten vinden om de onderwijsneden, zoals u ze ziet, te lenigen.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, mijn fractie vraagt niets meer of niets minder dan 35 miljoen frank.

Minister Luc Van den Bossche : U zegt er wel niet bij waar u dat geld vandaan zult halen.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, ik herhaal dat het enige amendement dat mijn fractie heeft ingediend over een bedrag van 35 miljoen frank handelt.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer Sannen, ik herhaal dat u er niet bijzegt waar het geld moet vandaan komen.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, ik heb u een voorbeeld gegeven.

Minister Luc Van den Bossche : Uw amendement is onvolledig.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, ik vind het deontologisch onverantwoord...

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer Sannen, de groenen vormen één partij over de landsgrenzen heen. Ik begrijp niet dat u het binnen uw fractie ter zake niet eens geraakt.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, er heerst ter zake geen onenigheid binnen Agalev. Ik vraag de voltallige regering ons amendement in overweging te willen nemen.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer Sannen, het is de verantwoordelijkheid van de voltallige Agalev-fractie een volledig amendement in te dienen.

De heer Ludo Sannen : Een volledig amendement is een verhoging met 35 miljoen frank. Ik lig er niet van wakker of dit bedrag de meesternorm bedreigt.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer Sannen, betekent dit dat u de meesternorm wil bedreigen ? U begrijpt dat ik uw redenering niet kan aanvaarden.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, Vlaanderen beschikt over een goed onderwijs. Dat moet zo blijven ! Elke hervorming moet daarmee rekening houden en mag geen afbreuk doen aan de kwaliteit. Hervormingen zijn alleen maar verantwoord op voorwaarde dat de kwaliteit

nog wordt verbeterd. Hervormingen uit louter mercantiele overwegingen zijn uit den boze. De leraren die het onderwijs gestalte geven, moeten zich goed voelen in het onderwijs. Dát is het belangrijkste instrument om het huidig onderwijsniveau te blijven garanderen. Zich goed voelen op school is een noodzakelijk element en mag niet op de helling worden gezet. Zij die bewust voor het onderwijs hebben gekozen, mogen niet ontmoedigd worden. Ik verwijs naar de onrust in het hoger onderwijs. Ik roep u op de nodige omzichtigheid te tonen bij de hervorming van het secundair onderwijs. De wijziging van de rechtspositie van het personeel mag er niet toe leiden dat het ambt minder aantrekkelijk wordt.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer Sannen, kunt u verduidelijken wat u bedoelt met : mag niet bijdragen tot het minder aantrekkelijk maken van het ambt. Betekent dit dat u niet wenst te raken aan de vaste benoeming ?

De heer Ludo Sannen : Dit betekent dat de overheid een rechtzekerheid moet creëren.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer Sannen, de privé-sector creëert ook een vorm van rechtzekerheid : men ontvangt een contract en het sociaal recht wordt toegepast. Rechtzekerheid is een vaag begrip.

De heer Ludo Sannen : De overheid moet eveneens rechtzekerheid scheppen voor jonge mensen. Bij de hervorming van het secundair onderwijs moet u er over waken dat er voldoende ruimte overblijft voor jonge en nieuwe leerkrachten. De overheid zal maatregelen moeten uitwerken zoals financiële stimuli zodat mensen op een verantwoorde wijze vervroegd op pensioen kunnen gaan. Agalev vreest dat de hervorming van het secundair onderwijs op basis van een enveloppefinanciering zoals dit voor het hoger onderwijs het geval is, zware gevolgen zal hebben. Een enveloppefinanciering zal er voor zorgen dat een verhouding 20-80 tot stand komt en betekent ook dat maximaal 66 procent van de ambten voor vastbenoemden wordt voorbehouden. De overheid moet voorkomen dat jonge, niet-benoemde leerkrachten massaal moeten afvloeien.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer Sannen, ik heb begrip voor uw pleidooi inzake de niet-benoemde leerkrachten. U hebt echter geen antwoord gegeven op mijn vraag. Wat bedoelt u met de rechtspositie en de rechtzekerheid van het personeel.

De heer Ludo Sannen : De overheid moet het personeel rechtzekerheid bieden.

Minister Luc Van den Bossche : U maakt er zich wat te gemakkelijk van af. U schernt met mooie woorden zonder precies te zeggen wat u bedoelt.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, ik wens mij niet blind te staren op een bepaald begrip.

Minister Luc Van den Bossche : Mijnheer Sannen, u verwijt mij geen klare taal te spreken. Ik stel echter vast dat u mijn concrete vragen met wollig taalgebruik beantwoordt.

De heer Ludo Sannen : Ik laat me niet vastpinnen op begrippen die misschien wel afkomstig zijn uit een specifiek onderwijsverleden, zoals de begrippen benoemd of niet benoemd. Men kan misschien andere rechtsposities creëren die voor de nodige zekerheid zorgen. Er zou een interessante rekenoefening moeten gebeuren. De kostprijs van een arbeidsplaats in het onderwijs zou moeten worden vergeleken met de investeringen, die de regering elders wil doorvoeren om bijkomende tewerkstelling te creëren. Het is toch onverantwoord dat waardevolle mensen van de onderwijssector worden weggetrokken, terwijl elders alles in het werk gesteld wordt om nieuwe jobs te creëren.

De hervorming van het secundaire onderwijs wordt niet enkel in de beleidsbrief aangekondigd. Ook in deze begroting vindt men reeds de eerste aanzet voor deze hervorming : namelijk de niet-indexering van de werkingsmiddelen van het secundaire onderwijs. Met verbazing stel ik vast hoe gemakkelijk meerderheids- en oppositiepartijen de niet-indexering van de werkingsmiddelen van het secundaire onderwijs goedgekeurd hebben in de commissie voor Onderwijs. Enkel Agalev heeft tegengestemd, en vraagt de indexering van de werkingsmiddelen. U laat het uitschijnen alsof deze besparing in het secundaire onderwijs ten goede komt aan het basisonderwijs. Dat is slechts gedeeltelijk juist. In feite gaat het hier ook om een rechtstreekse besparing van 151,8 miljoen op de totale onderwijsbegroting. Voortdurend worden er nieuwe taken naar het onderwijs doorgeschoven. Er worden aan scholen voortdurend bijkomende eisen gesteld. Onlangs pleitte u er nog voor, mijnheer de minister, dat de verantwoordelijkheid voor het spijbelen bij de scholen zou gelegd worden. Ondertussen snoeit u wel in de werkingsmiddelen van die scholen, ook van de technische en beroepsscholen, terwijl de uitrusting in sommige van die scholen erbarmelijk is. Zelfs de modernisering van de basisuitrusting is soms onmogelijk. Nochtans, in het kader van de motivatie van leerlingen, is deze uitrusting essentieel.

Minister Luc Van den Bossche : Inderdaad, geen studierichtingen in te richten waar één leerling aanwezig is ... De lijst werd u overgemaakt, mijnheer Sannen.

De heer Ludo Sannen : U weet zelf ook dat vandaag bepaalde beroeps- en technische scholen, die een voldoende aantal leerlingen hebben, problemen hebben om tot modernisering over te gaan. En modernisering is essentieel

voor de motivatie. Want praktijk is voor deze leerlingen ontzettend belangrijk.

Eigenlijk zouden er dus bijkomende middelen moeten voorzien worden om de opvang en begeleiding van weinig gemotiveerde leerlingen mogelijk te maken. Iedereen heeft de mond vol over zorgverbreding. Maar ondertussen snoeit u wel zonder blikken of blozen in de reeds te beperkte werkingsmiddelen voor de scholen. Leerplichtonderwijs moet gratis zijn. Op dit ogenblik is dat in vele secundaire scholen niet het geval.

Minister Luc Van den Bossche : De toegang tot het onderwijs is kosteloos.

De heer Ludo Sannen : Het leerplichtonderwijs zou in zijn geheel kosteloos moeten zijn. Dat is de stelling van Agalev. Voor sommige ouders met leerlingen in het secundaire onderwijs is de financiële bijdrage nu reeds onoverkomelijk. Het responsabiliseren van de scholen mag niet leiden tot het de-responsabiliseren van de overheid. De kostprijs van het secundaire onderwijs wordt niet bepaald door de werkingsmiddelen : die vertegenwoordigen minder dan 10 percent van de totale kostprijs. De lineaire bezuiniging getuigt van een gemakkelijksoplossing, waarbij alle lasten en problemen worden doorgeschoven naar de scholen. De regering ontslaat zich zo van haar verantwoordelijkheid.

Het al of niet goedkeuren van deze begroting zal weinig invloed hebben op de aanpak van de echte problemen in het onderwijs. De verantwoordelijkheid van de overheid is meer dan een goed beheer van het budget en de bepaling van krijtlijnen. De overheid moet meer doen dan alleen maar zorgen voor nieuwe decreten, zoals er nogal wat worden aangekondigd in de beleidsbrief. De overheid moet zoeken naar antwoorden. Zij moet oplossingen bieden voor de uitdagingen van het onderwijs. Ik denk onder andere aan de begeleiding van de studiekeuze, het zogenaamde waternetstelsel en het spijbelen. Uit studies blijkt dat scholen falen in het scheppen van gelijke kansen. Over de rol van het onderwijs in de totale vorming en ontwikkeling van jongeren, over het feit dat men minder kennis maar meer ontwikkeling moet bieden en over het zorgzaam omgaan met jongeren, vinden wij bijna niets terug. De beleidsbrief gaat over structuren, nieuwe decreten en financiering. De brief gaat te weinig over de manier waarop de overheid haar beleid wil oriënteren om de echte problemen aan te pakken. Daarvoor is meer nodig dan niveaudecreten, enveloppe-financiering, deregulering en responsabilisering, als dit alles al bijdraagt tot een daadwerkelijke aanpak van de uitdagingen. Zolang wij daarop geen duidelijk antwoord krijgen, kunnen wij onmogelijk ons vertrouwen geven aan deze regering en kun-

Sannen

nen we dit budget niet aan de regering toevertrouwen.
(Applaus bij AGALEV)

De voorzitter : De heer Van Nieuwkerke heeft het woord.

De heer André Van Nieuwkerke : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister, het werd hier reeds gezegd : het onderwijsbudget maakt bijna de helft uit van het totale budget van de Vlaamse Gemeenschap. Van dit onderwijsbudget gaat ongeveer 43 percent naar het secundair onderwijs. De overige 57 percent moet worden verdeeld over het basisonderwijs, het hoger onderwijs, het deeltijds onderwijs, het kunstonderwijs, het volwassenonderwijs, het universitair onderwijs en andere erkende onderwijsposten.

Het onderwijsbudget staat zowel extern als intern onder druk. De uitdaging bestaat erin om dit budget te beheersen en de middelen efficiënt te gebruiken. De SP vindt het positief dat de onderwijsverantwoordelijkheden niet de intentie hebben om op een blinde en overhaaste manier de snoeischaar te zetten in het onderwijs. We stellen vast dat er een analyse werd gemaakt van het complexe onderwijslandschap en dat daaruit de nodige budgettaire en onderwijskwalitatieve conclusies werden getrokken. In de beleidsnota komt ook duidelijk de ontwikkeling van een strategisch model naar voor.

Ik wil even stilstaan bij een aantal accenten, die de SP als zeer positief ervaart : wijzigingen in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de begeleiding. Wat het basisonderwijs betreft, worden er een aantal nieuwe impulsen gegeven door bijvoorbeeld de niet-indexering van de werkmiddelen. Terecht wordt in de beleidsnota de nodige aandacht besteed aan de enveloppe-financiering, de zorgverbreding, de samenwerking tussen buitengewoon en gewoon onderwijs en de omschrijving van de leerkrachtenfunctie. Het basisonderwijs is essentieel, want elk kind ontvangt daar het fundament voor zijn latere schoolopleiding. In dit basisonderwijs moet de leerbedreiging dan ook bij de wortel worden aangepakt.

De SP hecht daarbij eveneens veel belang aan de zorgverbreding voor de migranten- en kansarme kinderen. Elk kind, en vooral het kansarme kind, heeft als middelpunt van ons onderwijssysteem recht op het driehoekig netwerk van school, gezin en welzijnssector. De algemene preventie is hier essentieel. Ik hoef u niet uit te leggen dat in het basisonderwijs, bijvoorbeeld in het eerste leerjaar, 85 percent van de zittenblijvers uit kansarme gezinnen komen. Ook de autonomie van het basisschool is belangrijk : de eigenheid, het dicht bij de lokale leefgemeenschappen aanleunen. Ook de functie van de leerkracht in het basisonderwijs zou verder uitgewerkt kunnen worden : dat is immers heel belangrijk om de eigenheid van

die basisschool te accentueren. Ook de discussie rond de samenwerking tussen het buitengewoon en het lager gewoon onderwijs is essentieel. Onder andere worden er vragen gesteld rond onderwijs van het type 8. In dit verband zou ik willen verklaren dat type 8 steeds voorbereid tot integratie in het gewone onderwijs. Hoort het dan thuis bij het gewone of het buitengewone onderwijs, of wordt het beschouwd als een overgangsonderwijs ? Ook voor het lager onderwijs is de in het buitengewone onderwijs gehanteerde methodiek buitengewoon interessant : daarom moet er zeker en vast een uitwisseling plaatsvinden.

Wat het secundair onderwijs en de toch wel ingrijpende maatregelen en hervormingen in deze sector, parallel met de hervorming van ARGO, betreft, hoopt de SP dat een drietal objectieven zullen worden bewerkstelligd. Ten eerste hopen we dat een objectieve oriëntering van de leerling zeker zal plaatsgrijpen. Een belangrijke voorwaarde in deze lijkt ons derhalve dat het samenwerkingsverband zowel het algemeen, het technisch en het beroepssecundair zou omvatten. Op het terrein stellen we tegenwoordig immers vast dat er georiënteerd wordt naar die richtingen die door het verband of de huidige school zelf geprogrammeerd worden.

Ten tweede wensen we een beter aansluiting op de behoeften van de arbeidsmarkt. Een belangrijke voorwaarde is hier dan ook dat eveneens het technisch secundair onderwijs en de BSO-richtingen zo dicht mogelijk bij deze behoeften aansluiten en bevattelijk zijn voor de doelgroep. Ten derde zouden we toch moeten trachten om op alle niveaus beroepskwalificaties af te leveren, ook voor de sociologisch zwakste groepen. In die zin denken wij dat een evaluatie van het deeltijds beroepssecundair onderwijs zeker op zijn plaats is. Ook het feit dat de toekomstige lineaire enveloppefinanciering niet alleen wat de vrije keuze betreft, maar ook wat de projecten die tot doel hebben kansarme leerlingen te begeleiden betreft een uitzondering maakt, vinden we zeer positief. Tenslotte wil ik, ook in het licht van evoluties in het basis- en secundair onderwijs, het even hebben over de psychisch-medische en sociale begeleiding van de leerling, de ouders en het milieu van het kind. We vinden het positief dat die begeleiding zich ook aanpast aan de nieuwe hervormingen die op stapel staan. We hopen dat dit leidt tot een hulpverlening waarbij kinderen, jongeren en ouders uit de sociaal zwakke groepen centraal staan. We denken dat de eerste jaren van het basis-, beroeps- en buitengewoon onderwijs hiervoor het actieterrein zijn. Ten tweede moet men eindelijk tot een duidelijke taakafbakening tussen school en PMS komen : op dit ogenblik bestaat er op het terrein nog een aantal elkaar overlappende maatregelen en acties, onder andere met betrekking tot het leren studeren. Ook positief is het feit dat het MST zich in de

Van Nieuwkerke

PMS-werking integreert ; volgens mij zullen die dossiers wat de kinderen betreft multidisciplinair aangepakt moeten worden.

Ik vind het ook positief dat het PMS optreedt als tussenschakel tussen de school en de welzijnssector. Tussen haakjes vind ik het ook positief dat Kind en Gezin zich meer gaat aansluiten op die specifieke schoolse begeleiding inzake informatieuitwisseling. Daarom zal de SP de begroting ook goedkeuren. *(Applaus bij de SP)*

De voorzitter : Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Luc Van den Bossche *(Op de tribune)* : Mijnheer de voorzitter, collega's, de heer Van Nieuwkerke heeft een last van mijn schouders genomen door mee te delen dat de SP de begroting zal goedkeuren. Een verheugd man staat hier voor u ! *(Gelach)* Derhalve zal ik proberen naar best vermogen die vreugde in bondigheid om te zetten, maar natuurlijk is dit gevoelen zodanig dominant dat ik niet zeker ben erin te lukken. *(Algemene hilariteit)*

Ik stel voor dat ik begin met de verslaggever te bedanken. *(Hilariteit)*

De heer Sarens beschouwt de continuïteit als iets positief, anderen vinden dit jammer en droevig, zoals de heer Sannen. Op het moment dat de grote hervormingen zich voordoen zal de begroting daar enig effect van ondervinden en zullen er wijzigingen optreden. Het is logisch dat de regering in eerste instantie het voorbereidend werk doet inzake de uitvoering van haar regeerakkoord, zeker wanneer het gaat om ingewikkelde processen zoals bijvoorbeeld het secundair onderwijs. De eerste begroting kan dan ook relatief weinig van die veranderingen weergeven.

Andere dingen zijn natuurlijk ook belangrijk. De heer Van Hauthem heeft aangeduid dat de eindtermen niet in de begroting terug te vinden zijn, maar ik ben van mening dat de continuïteit inderdaad belangrijk is.

Mijnheer Sannen, u dient evenwel logisch te zijn in wat u vraagt, u vraagt enerzijds de grote rust en anderzijds komt u tranen storten dat er continuïteit is. Dit alles is een beetje moeilijk om samen te rijmen.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de voorzitter, ik had gehoopt dat de minister beter had geluisterd. Ik heb noch het woord continuïteit in de mond genomen, noch het woord pedagogische rust. Ik heb alleen vastgesteld dat deze begroting een doorslag was van de vorige. Ik heb daar voor de rest geen enkele interpretatie aan toegevoegd.

Minister Luc Van den Bossche : In de commissie was u er toch droevig om dat deze begroting een doorslag was van de vorige.

De heer Ludo Sannen : Wellicht klinkt mijn stem nogal droevig.

Minister Luc Van den Bossche : Dit komt toch neer op continuïteit. Ik hoef u niet meer het juiste verhaal te vertellen over de basiseducatie. Mevrouw Demeester heeft in de commissie voor Financiën een verklaring afgelegd, waar ik mij bij aansluit. Het is nog eens herhaald in openbare zitting en ik sprak toen uit beider naam. Dat is dus een gezamenlijke verklaring. Deze woorden staan dus op papier en zullen derhalve worden uitgevoerd. Er is derhalve nog weinig discussie, hoewel men altijd nog een amendement kan laten goedkeuren dat 35 miljoen frank uit het luchtledige plukt, met de opmerking dat de normen voor de begroting wel erg vervelend zijn. Die normen zijn inderdaad vervelend, maar we willen niet meer het verhaal schrijven van de jaren 70 en onze nakomelingen opzadelen met een schuldenberg, waardoor het voeren van een beleid onmogelijk wordt. Vandaag dragen we voor een stuk de gevolgen van dit verleden.

Ik wil even ingaan op de tussenkomst van de heer Sarens. Het gaat natuurlijk een beetje in tegen de pedagogische rust, hoewel ik mij soms afvraag wat dat nu precies betekent. Onderwijs is nu eenmaal een maatschappijgebonden gebeuren, en de maatschappij evolueert nu heel snel. Het streven naar rust is eerder tegengesteld aan de opdracht van het onderwijs zelf. De hervorming zal heel wat moed vragen van de regering, want ze zal mogen rekenen op heel wat tegenkanting. Het is een hervorming die vooral gepaard zal gaan met angst. Er is enerzijds het feit dat men in het onderwijsmilieu nu eenmaal makkelijk die angst cultiveert. In vergelijking met de privé-wereld is het onderwijs een heel beschermd milieu. Anderzijds is die angst ook logisch, want de hervorming zal grondig zijn. Enige vorm van angst is dus gerechtvaardigd. Maar angst is niet noodzakelijk een contraproductief fenomeen indien men hem onder controle houdt. Er zal aan een aantal voorwaarden moeten worden voldaan opdat dit proces zou slagen. Een hoofdbekommernis betreft ongetwijfeld de kosteloze toegang tot het onderwijs. Dit is ook de voornaamste reden waarom het ACW zich tegen de financiering heeft uitgesproken. Dat verzet was dan ook niet direct gericht tegen de techniek zelf, maar was eerder bedoeld als waarschuwing voor twee belangrijke fenomenen.

Ten eerste. Men mag ter gelegenheid van dat proces het kind niet met het badwater weggooien. Men mag met andere woorden niet de school met sponsoring maken.

Van den Bossche

Ten tweede. Wees voorzichtig met de zwakke studierichtingen. Die twee bekommernissen zijn ook de mijne. Het personeelsstatuut zal hoe dan ook moeten worden herzien. Sommige stemmen verklaren dat de rechtszekerheid moet worden verzekerd, maar de rechtszekerheid wordt hier niet ingevuld.

In deze hervorming zal men aan de plaatselijke school en aan het samenwerkingsverband de mogelijkheid geven om een eigen personeelsbeleid te voeren. Dit betekent dat het centralistische statuut van vandaag moet worden vervangen, omdat het de Inrichtende Macht onmogelijk maakt een personeelsbeleid te realiseren. Dat is toch de negatie van elk management in het onderwijs. Als het belangrijkste produktiemiddel in het onderwijs de mensen zijn, is het totaal onlogisch om van een inrichtende macht of een directeur te vragen dat hij een management voert, als men hem door dit centralistisch statuut de controle over het belangrijkste instrument ontnemt.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, dat eis ik ook niet. Als een manager in de privé-sector een bedrijf herstructureert en het personeelsbestand inkrimpt, beschikt hij over middelen en mogelijkheden om waardevolle, jonge krachten te houden. Dat is een onderdeel van een personeelsbeleid. We moeten daarvoor in het onderwijs ook de middelen en mogelijkheden creëren.

Minister Luc Van den Bossche : Dat is een andere kwestie. Ik heb het hier over de rechtspositieregeling ; u spreekt over de overgangsregeling. Daarover ben ik het met u min of meer eens.

De rechtspositieregeling bevat de fundamentele spelregels en die zullen we moeten veranderen. Dat zal als gevolg hebben dat de verhouding tussen de vakbonden en de minister die we nu op het centrale niveau kennen, gespreid zal worden over het centrale niveau en ontelbare lokale verhoudingen. Dat zal ook een culturele omwenteling vragen : men zal moeten leren leven met een situatie van macht en tegenmacht. Dat is een stap die nodig is om het middelbaar onderwijs echt te hervormen. We mogen niet talmen met een decreet waarin we de hervorming vastleggen. De culturele verandering die nodig is in het middelbaar onderwijs, zal echter zo groot zijn dat er jaren voor nodig is. De hele hervorming zal dus jaren duren, maar we moeten de moed hebben om in het decreet de vervaldata in te schrijven. Zo zal men heel goed weten wanneer men klaar moet zijn voor de volgende stap. We mogen ook geen onduidelijkheid laten over wat het einddoel is.

Het probleem is niet zozeer technisch : technisch is de hervorming in enkele jaren uit te voeren. De hervorming

vraagt echter dat men van mentaliteit verandert en op lokaal vlak leert leven met autonomie en verantwoordelijkheid. Die mentaliteit is er niet : 160 jaar kon en mocht men geen verantwoordelijkheid nemen. Dat veranderen kan niet in één, twee, drie. Daarom vind ik de suggestie van de heer Sarens het overwegen waard, al weet ik niet of het de enige weg is. Hij vroeg om politieke duidelijkheid en suggereerde om in het begin de enveloppe in twee op te splitsen. Dat is zeker een mogelijke weg. Maar het gaat hier om een voorlopige ontwikkeling die verder ontwikkelingen toelaat. Het gaat er hier niet om het systeem van de derde betaler definitief te behouden. Hier volg ik ook de suggesties van mevrouw Vanderpoorten.

Over de vrije keuze zullen we in elk geval moeten discussiëren. De vrije keuze is een hoeksteen van de schoolvrede en van de schoolvrijheid. We moeten duidelijkheid scheppen over wat vrije keuze precies inhoudt en wanneer we kunnen zeggen dat er vrije keuze bestaat en wanneer niet. Zoals de heer Sarens heeft gezegd : als we daarover vooraf met de verantwoordelijken van het onderwijsveld geen ondubbelzinnige consensus bereiken, kunnen we de rest van het proces wel vergeten. Iedere verdere lijn van het verhaal wordt aanvaardbaar of niet naargelang het antwoord op de vrije keuze. Niemand zal bereid zijn een verhaal te schrijven en niemand zal bereid zijn het te accepteren als men de afspraken rond vrije keuze niet duidelijk kent. Dit zal onbetwistbaar de eerste politieke fase zijn die we moeten uitvoeren.

Het ARGO-decreet zal parallel moeten lopen – zoals collega Swinnen vroeg en zoals collega Sarens induceerde – met de veranderingen in het secundair onderwijs. Het een moet niet persé wachten op het andere. Het is duidelijk dat Ernst & Young een beeld gegeven heeft dat in een decreet kan worden gegoten. Ik zal onmiddellijk na Nieuwjaar de vier partijen die indertijd het ARGO-akkoord hebben ondertekend, uitnodigen om het Ernst & Young-verslag om te zetten in een decreet-wijziging.

Ik wil niet vooruitlopen op de vakbondsonderhandelingen. Toch wil ik aan de benoemingsstop onmiddellijk programmatie toevoegen. Dat is het minimumtegenengewicht. Ik heb geen enkel voordeel bij een benoemingsstop, voor mij is het aangenamer dat niet in te voeren. Men moet goed weten dat men zijn lijden daarmee kan verlengen. Men moet goed weten dat men door opnieuw 4.000 mensen vast te benoemen, het overgangsprobleem achteraf alleen maar vergroot.

Ik wil daar nog iets aan toevoegen. Men spreekt hier in dit parlement graag over de vrije ruimte. Men moet zijn dromen niet voor werkelijkheid nemen. Die vrije ruimte zal in de volgende jaren relatief klein zijn. Verder zijn er een hele reeks uitdagingen en prioriteiten. Ik verwijs naar het inhoudsprogramma over onderzoek, naar het hele

Van den Bossche

grootstedelijk kansarmoedebeleid, ik verwijs naar de werkgelegenheid die onmiddellijk een flinke hap neemt uit ons budget, zodat men niet kan verwachten dat onderwijs mateloos kan blijven groeien. Men moet goed weten waarvoor men pleit. Het is heel mooi en edel, en ik zou dat graag ook doen, om verder te benoemen en te doen alsof er achteraf niets zal gebeuren. Dan moet men niet komen schreien als men bij het budget van 1997 allerhande minder leuke ingrepen moet doen. Als achteraf de overgang van het secundair onderwijs oude stijl naar het secundair onderwijs nieuwe stijl moeilijker wordt dan vroeger, mag men vandaag zijn kop niet in het zand steken. Men moet weten wat men wil, men moet durven kiezen.

Ik geef collega Sannen gelijk, de uitgangspositie is in het secundair zo mogelijk nog moeilijker dan in het hoger onderwijs. Op het ogenblik is in het ene net zowat 90 percent van de personeelsleden vast benoemd, in het andere net zowat 88 percent. U begrijpt dat de flexibiliteit bij het nemen van maatregelen zeer klein geworden is. Men zal dit moeten overwegen in dit parlement ; het parlement zal er het laatste woord over hebben. Denk nu niet dat een stop voor mij ideaal is, ik wil waarschuwen voor kortzichtigheid.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Ik wil nog even de bezorgdheid formuleren die ook in de commissie aan bod kwam. Bij een herstructurering moet het mogelijk blijven jonge leerkrachten aan te trekken. Misschien moet tegelijkertijd worden gezocht naar een soepeler systeem voor oudere personeelsleden die wensen af te vloeien, zodat jonge, dynamische leerkrachten hun plaats kunnen innemen.

Minister Luc Van den Bossche : Vervroegde pensionering gebeurt niet op mijn rekening maar op rekening van de federale regering. Op federaal niveau wenst men niet nog veel mensen vervroegd met pensioen te sturen. Als men dat federaal niet doet, hebben we een heel erg moeilijk oplosbaar probleem. Ik vraag niet beter dan dat men voor bepaalde categorieën van leerkrachten bereid zou zijn tijdelijk vervroegde uitstap en vervroegde pensionering toe te laten via federale maatregelen. Zo krijgt men een vrij logische doorstroming van jongeren naar het onderwijs, zelfs in het bestaande secundaire onderwijs. Maar dit ligt niet volledig binnen mijn bevoegdheid en stelt hoe dan ook nieuwe budgettaire uitdagingen voor wie wel deze bevoegdheid heeft. Zo gemakkelijk is dit niet op te lossen.

Wat het HOBU betreft – en ik herhaal mijn antwoord op een vraag van de heer Sannen – ben ik bezorgd omwille van een aantal algemene directeurs die zich katholieker

gedragen dan de paus. Ik wil dan voor eenmaal de pauselijke rol voor mijzelf opeisen. Ik heb duidelijk gesteld in de Vlaamse Raad dat de overgang vrij moeilijk zal zijn. De overgang van het huidige percentage naar 80 tot 85 percent zal lang duren. Ik stel vast dat een aantal algemene directeurs versneld en op een onnatuurlijk ritme naar of onder de 85 percent qua aandeel van de personeelskost wil evolueren, in de eerste begroting die ze neerleggen. Dit is natuurlijk totaal onproductief. Ik heb via mijn commissaris duidelijk laten uitleggen dat er geen probleem zou zijn bij de goedkeuring van de begroting, ook niet als blijkt dat ze aan 88 of 89 percent personeelskosten komen. Er is een herstructureringsplan dat per instelling kan onderhandeld worden en waarin rekening gehouden wordt met hun eigen problemen en uitdagingen.

De heer Ludo Sannen : Dit maakt voldoende duidelijk dat elke hervorming in het onderwijs geleidelijk moet gebeuren. Doordat die hogescholen autonomie krijgen, willen die directies ook graag deze autonomie uitoefenen. Op het ogenblik dat zij de juiste verhouding personeelskosten – werkingskosten bereiken, voelen ze zich autonomer dan dat ze met u rond de tafel zouden moeten gaan zitten om een herstructureringsplan op te stellen. In het secundair onderwijs moeten we zeker stap voor stap gaan, zowel naar enveloppe-financiering als naar autonomie toe. Zo kan ook het bestuurlijk onvermogen geleidelijk omgevormd worden.

Minister Luc Van den Bossche : Maakt u zich daarover geen illusies. Mijn pleidooi om stap voor stap te gaan in het secundair onderwijs gaat over iets anders. Uw redenering is zeer gevaarlijk. Als u die toepast op de relatie ouder-kind zult u uw kind bij het handje houden tot zijn zevenennegentigste, want het zou altijd wel eens gekke dingen kunnen doen op het ogenblik dat het alleen loopt. Dit is een normale ingroeicrisis. In deze raad kan men zich niet verzoenen met het feit dat autonomie-processen nooit foutloos, nooit probleemloos kunnen verlopen. Blijkbaar heeft deze raad en de heer Sannen in het bijzonder, de neiging te hopen dat het ideale kan neergeschreven in een decreet. Vergeet dat maar, ook wanneer we de tijd nemen voor de hervormingen in het secundair onderwijs, zullen er ongelukken gebeuren. Zelfs als we die autonomie gegeven hebben zullen we achteraf soms ontevreden zijn over wat van die autonomie waargemaakt wordt. Zolang ze echter aan de kwaliteitsnorm beantwoorden, vind ik niet dat we moeten tussenkomen. We moeten niet alleen vrijheid belijden met de mond, men moet ook weten dat als we vrijheid geven, dat dit een stukje gedrag kan impliceren dat ons niet aangenaam is. Met die tegenstrijdigheid moeten we leren leven.

De heer Ludo Sannen : We moeten als ouder toch ook ongelukken vermijden ?

Minister Luc Van den Bossche : Helemaal niet. Waarom zou u willen vermijden dat uw zoon of dochter straf krijgt op school ? Dat hoort immers bij het proces.

De heer Ludo Sannen : Als u uw dochter leert rijden, dan probeer je ze eerst goed rijkschool te geven en een goede begeleiding opdat er zo weinig mogelijk ongelukken gebeuren. Ik denk dat u het evenwicht tussen de twee zult moeten proberen te benaderen.

Minister Luc Van den Bossche : Daar gaat het niet over. Het gaat hier over het feit dat er een soort reactie ontstaat. Zodra er iets verkeerd loopt, ontstaat het grote masochisme van : we zullen wel iets verkeerd geschreven hebben in het decreet. Vergeet dat maar. Dit is enkel het wordingsproces waarvan ik hier op deze tribune gezegd heb dat het niet zonder ongelukken zal verlopen. Dat is feitelijk ook niet erg. Daar is nu eenmaal de autonomie voor.

Collega Vanderpoorten, het is juist dat het aanbod niet realistisch is ten opzichte van de vraag. Vandaar ook dat we bij de volledige operatie zullen overgaan tot het hoe dan ook ingrijpen in het aanbod van studierichtingen, of men dat nu wil of niet. Ook wat betreft het ASO zal men moeten ingrijpen in de studierichtingen die worden aangeboden. Hetzelfde geldt ook voor het TSO en het BSO. Ik heb de lijst uitgedeeld in de commissie zodanig dat de commissie perfect kan oordelen over de huidige toestand, die dus echt verloederd en uit de hand gelopen is.

Ik heb geen problemen met de analyse die op een bepaald moment is gemaakt door mevrouw Vanderpoorten. Ik heb evenmin problemen met haar aanbod op constructieve dialoog met de oppositie. Ik denk dat dit voor het secundair onderwijs zoals voor het HOBU nodig zal zijn. Het gaat hier immers om een grote hervorming. Het heeft geen zin om een grote hervorming te laten dragen door een te beperkte meerderheid in deze raad. Ik vind dus dat we daar moeten zoeken naar een breder draagvlak omdat een duidelijk signaal moet worden gegeven, dat dit een soort hervorming is die niet om de twee dagen voor herziening vatbaar verklaard is. We moeten hier de volgende jaren dus niet hopen op tweede-zittijd of derde-zittijd. Ik denk dat die constructieve dialoog zal moeten plaatshebben en dat we zullen moeten proberen ten minste met die delen van de oppositie, die de grote lijnen van deze hervorming onderschrijven, tot een meer globaal akkoord te komen dan alleen maar de grote lijnen.

De herwaardering van de leerkracht van de heer Sarens hebben we daarjuist overgeslagen. Er is dan ook nog de discussie over de overbevraging. Ik denk dat het toch voor een stuk zo is dat de leerkrachten zichzelf moeten herwaarderen door niet meer ja te zeggen ten opzichte van die overbevraging. Ook wij als Vlaamse Raad gaan

hier telkens weer in de fout. Deze week nog doet men bijna alsof het onderwijs schuldig is aan het geweldgedrag. Het onderwijs ondergaat dit voor een stuk. Geweld tussen leerlingen, geweld van leerlingen naar leerkrachten, of het nu al of niet verbaal is, het blijft mij om het even. We hebben telkens weer de neiging om daar schulden te zoeken in het onderwijs, om aan onderwijs te vragen dat men dit oplost. Dit gaat niet. Een herwaardering van de leerkracht betekent ook dat de leerkracht weet tot waar zijn of haar functie gaat en waar die functie niet voor verantwoordelijk is. Het is grotendeels een maatschappelijke herwaardering, die zal moeten worden doorgevoerd. Men moet zich ook geen illusies maken : er komen geen financiële herwaarderingen in de nabije toekomst.

In verband met het deeltijds onderwijs misschien nog dit : ik denk dat men niet alleen het probleem deeltijds onderwijs moet stellen, maar dat het probleem beroepssecundair onderwijs in zijn geheel moet gesteld worden. Men moet een antwoord formuleren in het kader van het decreet secundair onderwijs, en misschien zelfs vroeger. Men moet een antwoord formuleren op de uitdaging, dat nu 20 percent van de jongeren het onderwijs verlaat zonder enige kwalificatie, niettegenstaande de leerplicht tot 18 jaar. Ik denk dat het beter zou zijn om te zorgen dat ten minste de derde graad, misschien de tweede en de derde graad van het voltijds beroepssecundair onderwijs, modulair wordt opgebouwd, en dat er modulaire getuigschriften worden verstrekt. Dit stuurt hen enerzijds niet de arbeidsmarkt op zonder getuigschriften en anderzijds laat het een aanbouwverhaal toe achteraf in het Onderwijs voor Sociale Promotie, voor diegenen die dat wensen.

Wat het deeltijds onderwijs betreft, meen ik dat we de moed moeten hebben om met elkaar van gedachten te wisselen over het feit of de vergoeding die nu aan de betrokken leerlingen wordt uitbetaald, niet zodanig hoog is zodat we zelf de oorzaak zijn van het kleine aanbod en voor het feit dat alleen grote bedrijven dit aanbod kunnen creëren. Ik meen dan ook dat deze vergoeding ter discussie moet worden gesteld.

Mevrouw Vanderpoorten sprak over de rationalisatie van de universiteiten. Zelfs nu zijn de universiteiten inderdaad nog rationeler over het landschap verspreid dan de HOBU-instellingen, maar er zijn nog wel degelijk een aantal zeer kleine vestigingen. Dit hervormingsproces zal jaren in beslag nemen.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijnheer de minister, u zegt dat er nog een aantal kleine vestigingen zijn. Meent u dat het rationeel aanwenden van middelen contradictorisch is ten opzichte van de kleine vestigingen ?

Minister Luc Van den Bossche : Inderdaad.

De heer Ludo Sannen : Dan weten we wat er met deze vestigingen zal gebeuren.

Minister Luc Van den Bossche : Dit is niet juist. Ik heb net gezegd dat wij hiervoor niet de zweep moeten hanteleren. Er is geen reden om dit proces, dat een jarenlange discussie zal vragen, te forceren. U zou mij graag iets boosaardigs over het LUC horen zeggen, maar dat doe ik niet. Ik moet u dus ontgoochelen.

De heer Swinnen gebruikte in verband met de problematiek van de vrije keuze het woord open. Ik geef echter de voorkeur aan het begrip neutraliteit. De negatieve betekenis van neutraliteit kan betekenen de afwezigheid van en de positieve betekenis de aanwezigheid van. Binnen dit ruime begrip moeten we wel degelijk zoeken naar het formuleren van de vrije keuze, wat inhoudt dat we dien-aangaande een creatief gesprek zullen moeten voeren met de ARGO, de steden en gemeenten en de provincies. Op grond van een dergelijke benadering kunnen we dan komen tot een juist aanbod van vrije keuze. Het lijkt mij logisch dat de vrije keuze en de samenwerkingsverbanden elkaar niet moeten overlappen, maar dat het om twee verschillende redeneringen gaat die elkaar af en toe kunnen overlappen.

De heer Van Hauthem zegt dat de hervormingen elkaar opvolgen, wat juist is. Enerzijds worden er echter zodanig veel financiële middelen opgeslorpt wat resulteert in een vraag tot beheersing hiervan en anderzijds is het onderwijs aan een permanente evolutie onderhevig. De invoering van het VSO heeft het landschap inderdaad derwijze hertekend en in vraag gesteld, wat dan weer leidde tot een nieuwe evolutie. Deze evolutie heeft onbetwistbaar tot opeenvolgende wijzigingen geleid. Het gaat echter om twee verschillende processen. Ook zonder de invoering van het VSO zou het proces van het beheersbaar maken van de uitgaven op gang zijn gekomen. Het netoverschrijdende zal niet worden opgelegd. De eigenheid van de scholen hoeft niet teloor te gaan, aangezien zij eigen baas blijven wat het pedagogisch projekt betreft.

Mijnheer Sannen, u moet één en ander in perspectief stellen. In het verhaal dat steeds wordt herhaald worden wel degelijk elementen naar voor gebracht die wij kunnen waarderen en die in de meeste gevallen nog juist zijn ook. Het is echter te gemakkelijk om steeds weer de kop in het budgettaire zand te steken. Sedert 1988 hebben de opeenvolgende regeringen zeer grote inspanningen gedaan voor het onderwijs. Op de oorspronkelijke begroting voor 1988 werd er voor het onderwijs 152 miljard 350 miljoen frank uitgetrokken en op de gewijzigde begroting werd dit bedrag verhoogd tot 157 miljard 600 miljoen. Nu wordt er een bedrag van quasi 240 miljard uitgetrokken. Op acht

jaar tijd is er dus een stijging met vijftig percent. De indruk dat er op deze begroting telkens weer werd bekneibeld is dus onjuist. Deze begroting is in de loop van de jaren heel zwaar gestegen. Men kan natuurlijk altijd hopen dat er nog meer mogelijk is. Dit is echter ijdele hoop. Het enige wat mogelijk is, is het beheren van de eerste groei en gebeurlijk het verleggen van nadrukken. In dat geval zal door het groot aantal personeelsleden de overgang zeer moeilijk te beheren zijn. Wij moeten ons in dat realisme scharen.

De voorzitter : Mijnheer de minister, mag ik nu toch vragen om af te ronden ?

Minister Luc Van den Bossche : Ik ga de laatste zin uitspreken, mijnheer de voorzitter. Bij de discussie over onderwijs kan men heel erg veel wensen, maar het moet allemaal betaalbaar blijven. Ik denk dat het mevrouw Vanderpoorten was die zei dat niet elke meeruitgave de facto meer kwaliteit garandeert. Een bepaald niveau van uitgaven kan onmogelijk worden overschreden als men niet verder wenst in te leveren op andere domeinen, die eveneens zeer belangrijk zijn voor het functioneren van deze maatschappij.

De voorzitter : De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen : Mijn enige opmerking was dat het bedrag dat ter beschikking staat van onderwijs niet mag afhangen van een arbitraire norm, maar door een bepaalde filosofie en uitgangspunten moet worden gefundeerd. Die uitgangspunten hebben we noch in de beleidsbrief, noch in de begroting teruggevonden.

Minister Luc Van den Bossche : Dan hebt u heel slecht gelezen, en doet u alsof er geen voorgeschiedenis is. Deze regering heeft het onderwijs niet opnieuw uitgevonden. Ze heeft voortgebouwd op een bestaande situatie. Het feit dat men zoveel geld uitgeeft aan onderwijs en het feit dat men in het ASO zoveel mogelijkheden heeft gecreëerd zijn getuigenissen van bekommernissen. We kunnen die getuigenissen volgen of niet, maar trekken die lijn tot op heden gewoon door. Er bestaan klemtonen in het onderwijsbeleid. Doe niet alsof ze niet bestaan, en alsof deze begroting niet duidelijk uitdrukt wat de huidige bekommernissen zijn. Ze staan er duidelijk in. Alleen wijzigingen we ze niet spectaculair. Het is dus terecht de begroting van de continuïteit. De volgende begrotingen zullen dat ook in grote mate zijn, afgezien van de langzaam op gang komende herschikking van fondsen van het secundair onderwijs naar het basis- en het hoger onderwijs. *(Applaus bij de meerderheid)*

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Hiermee zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor deze namiddag.

Wij komen morgen om 10.00 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 22.27 uur.*
